

การสื่อสารเชิงอวัจนะในการพูดต่อหน้าชุมชนของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี

นางสาวอมลิน ศิริสวัสดิ์

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทสาขาสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์ ภาควิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์และสื่อสารการแสดงผล

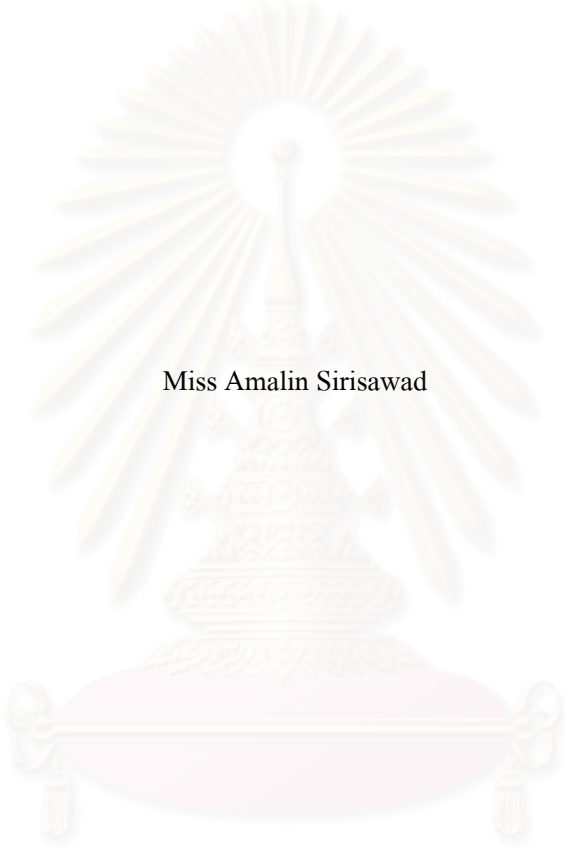
คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2547

ISBN 974-17-6925-3

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

NONVERBAL COMMUNICATION IN PUBLIC SPEAKING OF 6-12 YEAR-OLD THAI CHILDREN

Miss Amalin Sirisawad

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Speech Communication

Department of Speech Communication and Performing Arts

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2004

ISBN 974-17-6925-3

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การสื่อสารเชิงอวัจนะในการพูดต่อหน้าชุมชนของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี
โดย นางสาว อมลีน ศิริสวัสดิ์
สาขาวิชา วาทยุทธศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงลักษณ์ ศรีอัญญาพร เจริญงาม

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท สาขาวิชา

..... คณบดีคณะนิเทศศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.พีระ จิร โสภณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ อวยพร พานิช)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงลักษณ์ ศรีอัญญาพร เจริญงาม)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ศิริชัย พงษ์วิชัย)

อมลิน ศิริสวัสดิ์ : การสื่อสารเชิงอวัจนะในการพูดต่อหน้าชุมชนของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี.
(NONVERBAL COMMUNICATION IN PUBLIC SPEAKING OF 6-12 YEAR-OLD THAI
CHILDREN) อ. ที่ปรึกษา: ผศ. ดร. นงลักษณ์ ศรีธัญญาพร เจริญงาม, 98 หน้า. ISBN 974-17-
6925-3.

การศึกษานี้เป็นส่วนหนึ่งของชุดโครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาบุคลิกภาพการพูดต่อหน้าชุมชน
ของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะทั่วไป ปัญหา และแนวทางในการพัฒนา
บุคลิกภาพการพูดเชิงอวัจนะของเด็กในการพูดต่อหน้าชุมชน โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้ฟังเพื่อประเมินการ
พูดต่อหน้าชุมชนของกลุ่มตัวอย่างเด็กไทยอายุ 6-12 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6
จำนวน 156 คน ซึ่งลักษณะต่างๆ ที่ใช้ในการประเมินการสื่อสารเชิงอวัจนะมี 7 ลักษณะคือ รูปร่างหน้าตา
การแต่งกาย การแสดงสีหน้า การประสานสายตา ลักษณะท่าทาง การเคลื่อนไหวร่างกาย และ การใช้มือ
ประกอบการพูด

ผลการวิจัยพบว่า

1. ลักษณะการสื่อสารเชิงอวัจนะในการพูดต่อหน้าชุมชนของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี
ด้านรูปร่างหน้าตา การแต่งกาย การแสดงสีหน้า อยู่ในเกณฑ์ดี ส่วนการประสาน
สายตา ลักษณะท่าทางและการเคลื่อนไหวร่างกาย อยู่ในเกณฑ์พอใช้ และการใช้
มือประกอบการพูดอยู่ในเกณฑ์ควรปรับปรุง
2. ปัญหาที่พบบ่อยที่สุดคือเด็กขาดความเชื่อมั่นในตนเองในการแสดงออก
3. แนวทางในการพัฒนาทักษะการสื่อสารเชิงอวัจนะภาษาในการพูดต่อหน้าชุมชนของ
เด็กไทยอายุ 6-12 ปี คือ การเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกอย่างสม่ำเสมอจนเกิด
ความมั่นใจในตนเอง และมีความต้องการที่จะพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ภาควิชา.....วาทวิทยาและสื่อสารการแสดง..... ลายมือชื่อนิติศ.....

สาขาวิชา.....วาทวิทยา..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ปีการศึกษา 2547

4685138728 : MAJOR SPEECH COMMUNICATION

KEY WORD: NONVERBAL COMMUNICATION / PUBLIC SPEAKING / AGE 6-12 YEARS / PRATOM 1-6

AMALIN SIRISAWAD : NONVERBAL COMMUNICATION IN PUBLIC SPEAKING OF
6-12 YEAR-OLD THAI CHILDREN. THESIS ADVISOR : ASST. PROF. NONGLUCK
SRIUSDAPORN JARERNGNAM, 98 pp. ISBN 974-17-6925-3.

This present study was a part of the research project on "personality development in public speaking for 6-12 year-old Thai children" The specific purposes of this study were to investigate general characteristics of the children's nonverbal communication, to identify related problems, and to provide guidelines associated with the means to improve the children's nonverbal communication personality in public speaking. Data were collected from a group of audience who were asked to evaluate nonverbal abilities in public speaking of the 156 students who were studying at the levels of Prathom 1-6. The nonverbal abilities, which were investigated, were such criteria as physical appearance, facial expression, eye contact, posture, gesture, and body movement. Results of the study indicated that the children needed to be improved on posture, gesture, and body movement. In addition, they needed to be encouraged to gain more experience in public speaking, and develop more self-confidence and self-improvement.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Department Arts of Speech Communication & Performing Arts

Field of study Speech Communication

Academic year 2004

Student's signature.....

Advisor's signature.....

Amalin S
Prof. S. A.

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผศ.ดร.นงลักษณ์ ศรีธัญญาพร เจริญงาม สำหรับการดูแลเอาใจใส่ โดยเฉพาะกำลังใจ ความอดทน และความเข้าใจที่อาจารย์มีให้ผู้วิจัยมาโดยตลอด อันเป็นแรงสำคัญที่ทำให้ผู้วิจัยมีความพยายามที่จะทำงาน และปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น

ขอบพระคุณในความเมตตากรุณาจากอาจารย์ทุกท่านที่ได้อบรม สั่งสอน และให้ความรู้แก่ผู้วิจัย ณ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะวิจิตรศิลป์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร ขอบคุณในรอยยิ้ม และท่าทีที่เป็นมิตร ตลอดจนความเอื้ออาทรจากคณาจารย์ และเพื่อนๆ ที่ทำให้การใช้ชีวิตในสถานศึกษาเป็นช่วงเวลาที่ดี

ขอบคุณเป็นพิเศษสำหรับพิมพ์วิชราและปณิธารเพื่อนผู้ร่วมโครงการวิจัย และขอบคุณนกเป็ล เบนสำหรับน้ำใจ การเป็นเพื่อนปรับทุกข์พูดคุย และความช่วยเหลือในหลายๆ ด้าน ขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนร่วมในโครงการวิจัยครั้งนี้ เพื่อนๆ staff ของโครงการ ผู้ประเมินทั้ง 31 ท่าน ผู้ปกครองและน้องๆ ที่เข้าร่วมโครงการ สปอนเซอร์ ผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายที่ให้ความร่วมมือ และช่วยเหลือ

สุดท้ายขอขอบคุณครอบครัวของผู้วิจัย คุณพ่อ คุณแม่ อาม เฉาแก้ว หนูอิมและหนูเอิบ ที่ทำให้ชีวิตของผู้วิจัยมีความสุข มีความรักความอบอุ่นที่เพียงพอ มีกำลังใจที่จะดำเนินชีวิต และเห็นคุณค่าในตัวเอง ขอบคุณอย่างที่สุดสำหรับความเมตตากรุณา ความเข้าใจและการดูแลเอาใจใส่ จากคุณพ่อ คุณแม่ รวมถึงความช่วยเหลือจากน้องสาวซึ่งทำให้งานวิจัยชิ้นนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ที่ขาดมิได้ขอขอบคุณ คุณหมอมณัสนิ ศิวะสินางกูร สำหรับการดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดและกำลังใจที่มีให้ผู้วิจัยตลอดมา

อมลีน ศิริสวัสดิ์

สารบัญ

บทที่	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
บทที่	
1	บทนำ
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา..... 1
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย..... 2
	คำถามนำวิจัย..... 3
	ขอบเขตของการวิจัย..... 3
	คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย..... 3
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ..... 4
2	แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
	แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการเด็กวัยอายุ 6-12 ปี..... 5
	แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กวัย 6-12 ปี..... 9
	แนวคิดเกี่ยวกับการพูดต่อหน้าชุมชน..... 12
	แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารเชิงอวัจนะ..... 18
	แนวคิดเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางในการพัฒนาการสื่อสารเชิงอวัจนะ..... 21
3	ระเบียบวิธีวิจัย
	รูปแบบการวิจัย..... 28
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง..... 28
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 30
	การทดสอบเครื่องมือ..... 32

บทที่	หน้า
วิธีการเก็บข้อมูล.....	33
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	34
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	38
5 สรุปอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	71
รายการอ้างอิง.....	88
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก แบบประเมินการพูด.....	92
ภาคผนวก ข แบบสอบถามก่อน-หลังการพูด.....	93
ภาคผนวก ค รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ.....	97
ประวัติผู้เขียน.....	98

ตารางที่	หน้า
1	ลักษณะประชากรของกลุ่มตัวอย่าง..... 38
2	แจกแจงลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง..... 39
3	คะแนนเฉลี่ยจำแนกตามอวัยวะ 7 ด้าน..... 40
4	ผลการทดสอบคะแนนเฉลี่ยด้านการสื่อสารเชิงอวัยวะ..... 42
5	เกณฑ์ของคะแนนเฉลี่ยในการสื่อสารเชิงอวัยวะของกลุ่มตัวอย่าง..... 43
6	ความถี่ และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่พบปัญหา..... 44
7	คะแนนเฉลี่ยการสื่อสารเชิงอวัยวะทั้ง 7 ด้าน แบ่งตามลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง..... 55
8	ผลการทดสอบคะแนนเฉลี่ยด้านการสื่อสารเชิงอวัยวะทั้ง 7 ด้าน ของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี จำแนกตามเพศ..... 62
9	ผลการทดสอบคะแนนเฉลี่ยด้านการสื่อสารเชิงอวัยวะทั้ง 7 ด้านจำแนกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 และ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 64
10	ผลการทดสอบการจำแนกช่วงอายุ..... 65
11	ผลการทดสอบระดับทัศนคติที่มีผลต่อคะแนนเฉลี่ย..... 66
12	คะแนนเฉลี่ยแยกตามทัศนคติ..... 69
13	แนวทางพัฒนาการสื่อสารเชิงอวัยวะ..... 83

	หน้า
1 แผนภูมิคะแนนเฉลี่ยจำแนกตามเพศ.....	58
2 แผนภูมิคะแนนเฉลี่ยจำแนกตามอายุ.....	59
3 แผนภูมิคะแนนเฉลี่ยจำแนกตามระดับชั้น.....	59
4 แบบจำลองกระบวนการพัฒนาการสื่อสารเชิงอวัจนะ.....	86

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพูดนับเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องมีการพัฒนากันตั้งแต่ในวัยเด็ก เพราะวัยเด็กเป็นวัยที่เริ่มมีการเรียนรู้และพัฒนาอย่างรวดเร็ว หากเด็กได้รับการเรียนรู้และพัฒนาการพูดอย่างถูกต้องก็จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีการสื่อสารที่ดี ซึ่งเป็นบันไดและกุญแจสำคัญสู่ความสำเร็จในการทำงาน และประกอบอาชีพต่อไปในอนาคต

การพูดต่อหน้าชุมชน ถือได้ว่าเป็นทักษะการสื่อสารแบบหนึ่งที่ทำทลายความสามารถของบุคคลในการแสดงออกและถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด อีกทั้งยังเป็นสิ่งที่แสดงถึงศักยภาพของบุคคลต่อหน้าคนหมู่มากให้ได้รับรู้และประเมินคุณค่า อันจะส่งผลถึงโอกาสในการนำเสนอตนเองให้เป็นที่รู้จักและนิยมชมชอบในสังคม ซึ่งการพัฒนาทักษะการพูดในผู้ใหญ่พบว่า ปัญหาส่วนใหญ่เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในวัยเด็กที่ไม่ได้รับการใส่ใจดูแลหรือแก้ไข ส่งผลให้ติดเป็นนิสัย เช่น การพูดอักขระควบกล้ำไม่ชัดเจน การพูดเร็วเกินไป ซ้ำเกินไป พูดไม่เต็มปากเต็มคำ พูดติดๆ ขัด ๆ มีความผิดปกติเกี่ยวกับอวัยวะในการพูด ทำให้ออกเสียงไม่ชัด เป็นต้น หรือปัญหาจากการขาดความมั่นใจในลักษณะการพูดของตนเอง เนื่องจากถูกล้อเลียน ถูกวิจารณ์รุนแรงจนรู้สึกอาย ส่งผลให้เกิดเป็นความรู้สึกที่ขาดความเชื่อมั่นในภาพลักษณ์ของตนเอง มาจนโต ปัญหาดังกล่าวหากไม่ได้รับการแก้ไขหรือกระตุ้นให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องในการสร้างบุคลิกภาพที่ดีในการพูด จะทำให้เด็กขาดความเชื่อมั่นในการพูด โดยเฉพาะต่อหน้าคนหมู่มากและไม่สามารถอธิบายหรือนำเสนอตนเองได้อย่างชัดเจนและสง่างาม

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น เพื่อให้เราสามารถพัฒนาบุคลิกภาพการพูดต่อหน้าชุมชนของเด็กไทยได้อย่างถูกต้องและสามารถพัฒนาต่อเนื่องได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ชุดโครงการวิจัยเรื่องการพัฒนาบุคลิกภาพการพูดต่อหน้าชุมชนของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี จึงเกิดขึ้นเพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางในการพัฒนาบุคลิกภาพการพูดต่อหน้าชุมชนของเด็กตั้งแต่วัยประถมอายุระหว่าง 6-12 ปี ซึ่งเป็นวัยที่มีพัฒนาการด้านภาษาในการพูดอย่างรวดเร็ว มีความคิดสร้างสรรค์ในการประดิษฐ์ถ้อยคำสำนวนและสร้างบุคลิกภาพการพูดของตนเอง

โดยชุดโครงการวิจัยนี้จะประกอบไปด้วยงานวิจัย 3 เรื่องซึ่งทำในเวลาเดียวกันได้แก่

1. การสื่อสารเชิงวัจนในการพูดต่อหน้าชุมชนของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี
โดยปณิธา วรสาสุลักษณ์ (2547)
2. การสื่อสารเชิงอวัจนในการพูดต่อหน้าชุมชนของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี
โดยอมลิน ศิริสวัสดิ์ ผู้วิจัยงานชิ้นนี้
3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการพูดต่อหน้าชุมชนของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี
โดยพิมพ์วีชรา วัจนะพุกกะ (2547)

สำหรับงานวิจัยชิ้นนี้จะเป็นการศึกษาลักษณะทั่วไปและแนวทางในการพัฒนาบุคลิกภาพการพูดเชิงอวัจน ซึ่งจากการศึกษาพบว่าในการสื่อสารนั้นคนเราจะใช้การสื่อสารเชิงอวัจนกว่าร้อยละ 65 (กฤษณ์ชัย ไวกษะวณิช, 2545) เพื่อสื่อถึงบุคลิกภาพ ความรู้สึกนึกคิด สติปัญญา รวมทั้งสื่อถึงความพร้อมและความมั่นใจของผู้พูดออกไปด้วย ซึ่งมีผลต่อการสร้างความน่าเชื่อถือในการพูด โดยอัลเบิร์ต เมห์ราเบียน (1967) ได้ศึกษาและพบว่าบุคลิกภาพเชิงอวัจนนั้นเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เพราะการที่คนเราจะเชื่อและตอบสนองต่อสิ่งต่างๆ นั้นขึ้นอยู่กับสิ่งที่เราเห็นมากถึง 55% รองลงมาคือเสียง 38% และอีก 7% ขึ้นอยู่กับคำพูด ดังนั้นการสื่อสารเชิงอวัจน จึงเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการตัดสินใจความสำเร็จในการพูดทุกๆ ครั้ง และมีผลโดยตรงต่อระดับความน่าเชื่อถือ และการได้รับการยอมรับยกย่องของตัวผู้พูดสืบต่อไป

วัตถุประสงค์ทั่วไปของการวิจัย

เพื่อศึกษาการสื่อสารเชิงอวัจนของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี ในการพูดต่อหน้าชุมชน

วัตถุประสงค์เฉพาะของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะทั่วไปของการสื่อสารเชิงอวัจนในการพูดต่อหน้าชุมชนของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี
2. เพื่อศึกษาปัญหาของการสื่อสารเชิงอวัจนในการพูดต่อหน้าชุมชนของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาการสื่อสารเชิงอวัจนในการพูดต่อหน้าชุมชนของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี

คำถามนำวิจัย

- คำถามนำวิจัยข้อที่ 1 ลักษณะทั่วไปของการสื่อสารเชิงอวัจนะในการพูดต่อหน้าชุมชนของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี เป็นอย่างไรบ้าง
- คำถามนำวิจัยข้อที่ 2 ปัญหาการสื่อสารเชิงอวัจนะในการพูดต่อหน้าชุมชนของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี มีอะไรบ้าง
- คำถามนำวิจัยข้อที่ 3 แนวทางในการพัฒนาการสื่อสารเชิงอวัจนะในการพูดต่อหน้าชุมชนของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี มีอะไรบ้าง

ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัย “การสื่อสารเชิงอวัจนะในการพูดต่อหน้าชุมชนของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี” นี้ ศึกษาจากเด็กที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาบุคลิกภาพการพูดของเด็กอายุ 6-12 ปี ตั้งแต่เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2547 ถึง เดือน ธันวาคม 2547 โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการจำนวนทั้งสิ้น 156 คน ซึ่งแบ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโครงการในช่วงของการศึกษานำร่อง (Pilot Study) จำนวน 44 คน และเป็นกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโครงการในการศึกษาจริงจำนวน 112 คน โดยผู้วิจัยได้ถ่ายทำวีดิทัศน์บันทึกภาพ การพูดต่อหน้าชุมชนโดยจำลองสถานการณ์การพูดต่อหน้าผู้ฟังจำนวน 31 คน

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การสื่อสารเชิงอวัจนะ	หมายถึง	ลักษณะการแสดงออกทางกายที่รวมถึง รูปร่างหน้าตา การแต่งกาย การแสดงสีหน้า การประสานสายตา ลักษณะท่าทาง การเคลื่อนไหวร่างกาย และ การใช้มือประกอบการพูด
การพูดต่อหน้าชุมชน	หมายถึง	การพูดต่อหน้าคนหมู่มากตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป
เด็กไทยอายุ 6-12 ปี	หมายถึง	เด็กที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษา ตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6
ปัญหาการสื่อสารเชิงอวัจนะ	หมายถึง	ลักษณะเชิงอวัจนะต่างๆ ที่ไม่พึงประสงค์ เป็นอุปสรรคในการสื่อสารให้มีประสิทธิภาพ และ/หรือไม่สามารถสร้างความรู้สึกประทับใจให้กับผู้ฟัง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นข้อมูลสำหรับผู้ปกครองให้สามารถเข้าใจปัญหา สาเหตุ และแนวทางในการพัฒนาการสื่อสารเชิงอวัจนะของเด็ก
2. เป็นข้อมูลสำหรับครู อาจารย์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเด็กในวัยประถมศึกษา สามารถนำไปพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอนด้านการสื่อสารเชิงอวัจนะ ในการพูดต่อหน้าชุมชนสำหรับเด็กในวัยประถมศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น
3. เป็นข้อมูลสำหรับองค์กร สถาบัน ของรัฐและเอกชน ที่มีความสนใจในการจัดหลักสูตรอบรมพัฒนาบุคลิกภาพการพูดของเด็ก ให้ได้มาตรฐานและถูกต้องตามหลักวิชาการ
4. เป็นข้อมูลพื้นฐานในการศึกษาวิจัยการพัฒนาการสื่อสารเชิงอวัจนะของเด็กในวัยประถมศึกษา และสามารถต่อยอดการศึกษาวิจัยการพัฒนาการสื่อสารเชิงอวัจนะของเด็กในวัยมัธยมศึกษา และเยาวชนในระดับอุดมศึกษา จนถึงการพัฒนาการสื่อสารเชิงอวัจนะของผู้ใหญ่วัยทำงานในสายอาชีพต่างๆ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎี

การวิจัยเรื่อง “การสื่อสารเชิงอวัจนะในการพูดต่อหน้าชุมชนของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี” ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารเชิงอวัจนะเพื่อเป็นหลักในการศึกษาตามประเด็นปัญหานำวิจัยดังต่อไปนี้

- แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการเด็กรวัย 6-12 ปี
- แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กวัย 6-12 ปี
- แนวคิดเกี่ยวกับการพูดต่อหน้าชุมชน
- แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารเชิงอวัจนะ
- แนวคิดเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางในการพัฒนาการสื่อสารเชิงอวัจนะ

หมายเหตุ : เนื้อหาในแนวคิดที่ 1-3 สามารถอ่านได้เช่นเดียวกันในงานวิทยานิพนธ์เรื่อง “การสื่อสารเชิงอวัจนะในการพูดต่อหน้าชุมชนของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี” โดยปณิธา รวงสาสุลักษณ์ (2547) และ “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการพูดต่อหน้าชุมชนของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี” โดยพิมพ์วีชรา วัจนะพุกกะ (2547)

แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการเด็กรวัย 6-12 ปี

แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการเด็กรวัย 6-12 ปี ผู้เชี่ยวชาญได้มีการแบ่งเด็กในวัยนี้ออกเป็นช่วงต่างๆ กันหลายรูปแบบ และเนื่องจากเด็กในวัย 6-12 ปี มีพัฒนาการในด้านต่างๆ ที่แตกต่างกัน ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา รวมถึงพัฒนาการทางภาษา ดังนั้นก่อนที่จะทำการศึกษากการสื่อสารเชิงอวัจนะในการพูดต่อหน้าชุมชนของเด็กวัย 6-12 ปีนั้นๆ จึงต้องมีความเข้าใจพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็กในแต่ละวัย เพื่อที่จะได้รับรู้ถึงที่มาของปัญหา สาเหตุที่เกิดขึ้น และสามารถแก้ไขได้อย่างถูกต้อง ซึ่งจากการที่ผู้วิจัยได้บูรณาการแนวความคิดที่กล่าวถึงพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็กในช่วงวัยนี้ สามารถแบ่งได้เป็น 3 ช่วงคือ

พัฒนาการของเด็กอายุระหว่าง 6-8 ปี

การเจริญเติบโตของร่างกายของเด็กในวัยนี้ จะมีการเจริญเติบโตทางกล้ามเนื้อมาก เด็กชายมีพัฒนาการของกล้ามเนื้อเร็วกว่าเด็กหญิง การใช้ทักษะของการเคลื่อนไหวเกี่ยวกับกล้ามเนื้อใหญ่ๆ ใช้การได้ดี (สุโท เจริญสุข, 2520) เมื่ออายุประมาณ 7 ปี การใช้และบังคับ

กล่อมเนื้อต่างๆ ทั้งใหญ่และย่อยจะดีขึ้นมาก และสามารถที่จะประสานงานกันได้ดี ดังนั้น เด็กวัยนี้จึงไม่อยู่นิ่ง ชอบเคลื่อนไหวสนุกในการลองความสามารถในด้านต่าง ๆ เช่น การกระโดดสูง กระโดดระยะทางไกลๆ กระโดดเชือก เล่นเตะฟุตบอล โยนฟุตบอล และถีบจักรยาน เด็กวัยนี้จะพยายามที่จะฝึกทักษะทางการเคลื่อนไหวเพื่อไม่ให้เหนื่อยหอบเพื่อน เพราะเพื่อนจะมีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อพฤติกรรม ทักษะ และค่านิยมของเด็กวัยนี้ (สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2544)

ทางสังคมและทางอารมณ์ เด็กในช่วงวัยนี้ยังไม่คิดแยกเพศ ชอบเล่นและแข่งขันเพื่อจะได้เกิดความสัมพันธ์กับคนอื่น การทำสิ่งต่างๆ มักไม่ได้คิดให้รอบคอบ ชอบซักถามปัญหาเรื่องราวกับผู้ใหญ่ ส่วนใหญ่เด็กมักมีความเข้าใจผิดในเรื่องต่างๆ มาก ต้องอาศัยประสบการณ์ที่เด็กได้รับในเวลาต่อไปช่วยให้เข้าใจอย่างถูกต้อง (สุโท เจริญสุข, 2520) เด็กวัยนี้เป็นวัยที่มีการเรียนรู้มากขึ้น สามารถปรับตัวได้ดีขึ้น จึงเปลี่ยนความรู้สึกที่ต้องการให้ผู้อื่นรักใคร่สนใจตัวเองแต่ผู้เดียวเป็นความรู้สึกที่ทำให้ผู้อื่นพอใจ รู้จักหาวิธีระงับความโกรธ เลิกกลัวสิ่งที่ไม่มีความกลัว และปรากฏการณ์ธรรมชาติ มากแล้วในสิ่งที่จะเกิดขึ้นจริง เช่น กลัวความอดอยาก กลัวไม่มีเพื่อน กลัวเรียนไม่ดี เด็กในวัยนี้ต้องการความรักและอยากอยู่กับพ่อแม่ มีความรู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ รู้สึกน้อยใจต่อคำวิจารณ์ รู้จักเห็นใจผู้อื่น (สุชา จันทน์เอม, 2543)

ทางด้านสติปัญญานั้น เด็กจะอยากรู้อยากเห็น ชอบทดลองและทำอะไรเพื่อจะตอบข้อสงสัยของตนเอง สิ่งที่เด็กสนใจมากคือเรื่องเกี่ยวกับตัวของเขาเอง เป็นประสบการณ์ใกล้ตัว ชอบเล่นสมมุติ เด็กต้องการจะทราบข้อแตกต่างระหว่างความจริงและความไม่จริง เด็กจึงชอบอ่านนิยายการ์ตูนเกี่ยวกับเด็ก ในระยะนี้เด็กมักจะเถียงกันเกี่ยวกับการทำงานอาชีพ อยากรู้ค่าบอกเล่าเรื่องเพศ มีความสนใจในเหตุการณ์อันเกิดขึ้นตามธรรมชาติ เช่น ฟ้าแลบ ฝนตก (สุโท เจริญสุข, 2520) เริ่มมีการแสดงเหตุผลและจดจำได้เก่ง สามารถสังเกตความแตกต่างระหว่างสิ่งของได้ รู้จักสังเกตระยะทางใกล้ไกล บนล่าง กลาง หน้าหลัง ความคิดสร้างสรรค์เกิดจากการสัมผัส จับต้องกับวัตถุที่จะประกอบงานศิลปะ เช่น การก่อสร้าง วาดภาพและปั้น ช่วงความสนใจของเด็กวัยนี้ยังอยู่ในระดับต้น การทำสิ่งใดก็ตามจะแสดงความกระตือรือร้นในระยะแรก ๆ เมื่อหมดความสนใจก็จะเลิกทำทันที โดยไม่สนใจว่างานนั้นจะสำเร็จหรือไม่ เด็กจะสนใจสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ สีสันสะดุดตา เช่น ภาพระบายสี สัตว์เลี้ยง สนใจนิยายเกี่ยวกับเรื่องนางฟ้า นิทาน ฯลฯ (สุชา จันทน์เอม, 2543)

พัฒนาการทางภาษา เด็กในวัยนี้ สามารถพูดออกเสียงได้ชัดเจน แต่อักษรกล่าจะต้องหัดพูดหลายๆ ครั้งจึงจะพูดได้ชัด การสนทนาจะเปลี่ยนจากการพูดแต่เรื่องของตัวเองและความเห็นของตนเองเป็นการพูดเกี่ยวกับการกระทำของคนอื่น การสนทนายังเป็นเรื่องรูปธรรมอยู่ คือ ต้องมีของจริงให้เห็นจึงจะเข้าใจและ เมื่อเข้าสู่ช่วงอายุ 7-8 ปี สามารถพูดคุยเรื่องที่เป็นนามธรรมได้ เช่น

สามารถกล่าวถึงบุคคลอื่นที่ไม่ได้อยู่ตรงหน้าได้ เนื่องจากเด็กมักจะต้องการพูดแสดงเหตุผลของตนให้ผู้อื่นเข้าใจ จึงทำให้เกิดการขัดแย้งกันกับเพื่อนอยู่บ่อยๆ (สุชา จันทน์เอม, 2543) อย่างไรก็ตามความคิดของเด็กในวัยนี้จะขยายออกไปจึงทำให้การพูดของเด็กสับสนในบางครั้ง รวมถึงการใช้รูปประโยคที่ซับซ้อนมากขึ้น มีการใช้คำสันธานเชื่อมประโยค (กิตยวดี บุญเชื้อ, 2531)

พัฒนาการของเด็กอายุระหว่าง 9-11 ปี

ทางร่างกายเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว เด็กชายและเด็กหญิงจะมีขนาดเท่าๆ กัน ทั้งน้ำหนักและส่วนสูง เด็กชายจะโตกว่าเด็กหญิง ว่องไว รู้สึกเหนื่อยช้า มีทักษะในการทำงาน กล้ามเนื้อกับประสาทประสานงานได้ดีขึ้น มีกำลังกายและแรงทำงานมากขึ้นสามารถทำงานละเอียดลอบได้และทำได้นาน (สุโท เจริญสุข, 2520)

ทางสังคมและอารมณ์นั้น เด็กมักจะรวมกลุ่มตามเพศ การเล่นเกมต่างๆ ก็มักจะแบ่งตามเพศ ในวัยนี้เด็กจะเริ่มใช้เวลาส่วนมากอยู่กับเพื่อน และเริ่มเรียนรู้ที่จะให้ความร่วมมือ รู้จักให้และรับ เด็กจะเลียนแบบพฤติกรรมต่างๆ จากเพื่อน เพื่อนเป็นผู้ที่ให้แรงเสริม ขณะเดียวกันจะเป็นผู้ประเมินพฤติกรรมให้คำติชม เด็กในช่วงวัยนี้จะไม่ค่อยเชื่อฟังผู้ใหญ่ สามารถทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะได้แต่จะสนใจเฉพาะเรื่อง อย่างไรก็ตามเด็กวัยนี้จะมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับการเรียน กลัวว่าจะสอบไม่ได้ จะถูกทำโทษ หรือกลัวว่าเพื่อนจะไม่ชอบ ถ้าเด็กมีความวิตกกังวลมากอาจจะแสดงพฤติกรรมที่แตกต่างกัน บางคนอาจจะซึม ไม่ตั้งใจเรียน นอนหลับในชั้นเรียน บางคนอาจแสดงออกโดยการไม่อยู่นิ่ง มีอารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย หรือแสดงพฤติกรรมที่ทำความแปลกใจให้แก่คนอื่น เด็กวัยนี้เวลาที่มีอารมณ์โกรธ อาจจะมีการต่อสู้กันทางร่างกาย หรืออาจจะด้วยวาจาโดยการล้อหรือตั้งสมญา พูดจาถากถาง ชู หรือบางครั้งอาจจะไม่พูดกับคนที่ทำให้โกรธ การแสดงออกอารมณ์โกรธจะแตกต่างกันในหมู่เด็กหญิงและเด็กชาย เด็กหญิงอาจจะต้องใช้เวลาโกรธ การช่วยเด็กที่แสดงความโกรธโดยการทำร้ายผู้อื่น ควรจะใช้การอธิบายให้เด็กเข้าใจว่าพฤติกรรมที่แสดงไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม และควรหาตัวอย่างแบบเพื่อนร่วมวัยที่มีพฤติกรรมดีที่เด็กจะเลียนแบบได้ (สุรางค์ ใคว์ตระกูล, 2544)

ทางด้านสติปัญญา เด็กในช่วงวัยนี้จะชอบการอ่านมากถึง 2 เพศ ทั้งเรื่องสัตว์ เรื่องเด็ก การผจญภัยและตลกขบขัน เด็กที่อ่านหนังสือไม่คล่องจะชอบอ่านหนังสือการ์ตูน เด็กชายที่ฉลาดมากจะชอบอ่านเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์และชีวประวัติต่างๆ ส่วนเด็กหญิงที่ฉลาดจะไม่ชอบนิยายเกี่ยวกับอารมณ์มากนัก มีจินตนาการสูง เพราะได้รากฐานมาจากการอ่าน ชอบสร้างหรือประดิษฐ์งานสร้างสรรค์ (สุชา จันทน์เอม, 2543) สามารถวางโครงการทำงานเองได้ มีการรับรู้

ในด้านนามธรรมได้มากขึ้น บรรดาจะทำตนให้เป็นประโยชน์กับคนอื่น ความตั้งใจในการทำงานและเล่นจะอยู่ได้นาน 1-2 ชั่วโมง และยังสามารถท่องจำได้แม่นยำ (สุโท เจริญสุข, 2520)

พัฒนาการทางภาษา เด็กในวัยนี้จะมี ความรู้เกี่ยวกับศัพท์ขยายกว้างออกไป ทำให้สามารถคิดและเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ได้มากขึ้น เด็กเริ่มใช้ภาษาพูดได้อย่างคล่องแคล่ว ประโยคเพิ่มความซับซ้อนและมีความหมายมากขึ้น และกว้างขึ้น (กิตติวดี บุญชื้อ, 2531) อ่านเก่ง สะกดคล่อง เพราะอวัยวะต่าง ๆ มีวุฒิภาวะมากขึ้น จำได้เก่ง จึงสามารถจำประโยคยาวๆ ได้ (ประยูรศรี ศุภะสุนานนท์, 2521) เด็กเริ่มสนใจไวยากรณ์ เริ่มใช้ภาษาพูดในลักษณะรูปประโยคที่สมบูรณ์และเริ่มเข้าใจความหมายของคำมากขึ้น (พรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์, 2521)

พัฒนาการของเด็กอายุ 12 ปี

การเจริญเติบโตทางร่างกายของเด็กในวัยนี้ เด็กหญิงจะโตกว่าเด็กชาย เพราะเด็กหญิงจะเข้าสู่วัยแรกรุ่น (Puberty) เร็วกว่าเด็กชายราวๆ 2 ปี (สุรางค์ ไข้วตระกูล, 2544) ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายเจริญงอกงามไม่พร้อมกัน ไม่ได้สัดส่วน จึงทำให้การเคลื่อนไหวของเด็กในวัยนี้ดูเก้งก้าง (สุชา จันทน์เอม, 2543)

ทางสังคม และอารมณ์ เด็กในวัยนี้จะปลีกตัวออกจากบุคคลในครอบครัว ชอบอยู่ในหมู่เพื่อนและมีความเห็นว่าหมู่คณะเป็นสิ่งสำคัญสำหรับเขามาก จึงมีการแต่งตัว พูดจาและนิยมสิ่งต่าง ๆ เหมือนเพื่อน เด็กในวัยนี้ชอบตัดสินใจเอง ไม่ชอบให้ผู้ใหญ่มายุ่งเกี่ยวในเรื่องส่วนตัว ชอบความเป็นอิสระ มักเชื่อความคิดของตนเอง ระยะนี้เด็กชายและเด็กหญิงจะเล่นด้วยกันน้อยลง เด็กจะเริ่มสนใจเพื่อนต่างเพศ ระยะแรก ๆ สนใจเพื่อนต่างเพศเป็นกลุ่ม ๆ รวม ๆ กันไปก่อน ระยะหลังจึงเลือกสนใจเฉพาะคน ลักษณะการคบเพื่อนยังไม่แน่นอน มีการเปลี่ยนเพื่อนอยู่เสมอ ระยะนี้เด็กจะค่อย ๆ พึ่งตนเองทีละน้อย เพื่อเตรียมพึ่งตนเองเมื่อเป็นผู้ใหญ่ เด็กชายจะมีความสามารถในการรวมกลุ่มได้นานกว่า และคบเพื่อนได้ดีกว่าเด็กหญิง เด็กในวัยนี้จะรักษาอารมณ์ได้ดีพอสมควร ระมัดระวังไม่ทำให้ผู้อื่นกระทบกระเทือนใจ ไม่ต้องการเด่นกว่าหรือด้อยกว่าเพื่อนฝูง ชอบการยกย่องแต่ไม่ชอบการเปรียบเทียบ บางครั้งทำตัวเป็นผู้ใหญ่แต่บางครั้งก็ไม่กล้าทิ้งความเป็นเด็ก เด็กวัยนี้จึงมีความขัดแย้งทางอารมณ์ จนบางครั้งเกิดปัญหา ครอบครัวกับสิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยสำคัญมาก ผู้ปกครองและครูที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเด็กวัยนี้ควรเอาใจใส่เรื่องอารมณ์ อธิบายให้คำแนะนำที่ถูกต้องเมื่อเด็กต้องการเพื่อช่วยให้พัฒนาการทางอารมณ์ของเด็กเป็นไปอย่างเหมาะสม (สุชา จันทน์เอม, 2543)

ทางสติปัญญา เด็กในวัยนี้เห็นได้จากความสามารถในการใช้เหตุผล เข้าใจความหมายของคำพูด ได้ถูกต้อง สามารถใช้คำจำกัดความแก่คำที่เป็นนามธรรมได้ มองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ได้มากขึ้น เริ่มฟังเหตุผลของผู้ใหญ่และต้องการให้ผู้ใหญ่รับฟังเหตุผลของตนเองบ้าง การแก้ปัญหาที่มีความสามารถที่จะคิดโครงการและสามารถดำเนินการด้วยตนเองโดยไม่ต้องอาศัยการนำทางของผู้ใหญ่ การตัดสินใจจะอาศัยประสบการณ์และคิดอย่างไตร่ตรอง ชอบแสวงหาความจริง มักจะชอบถามเกี่ยวกับตนเอง การเล่นเกมจะน้อยลงเริ่มมีความสนใจปัญหาสังคมและโลกภายนอก ชอบอภิปรายแสดงความคิดเห็น และมีความคิดริเริ่ม (สุชา จันทน์เอม, 2543)

พัฒนาการทางภาษา ในวัยนี้เด็กจะใช้ภาษามาก มีความเข้าใจในคำพูดมาก สามารถคุยกับผู้ใหญ่โดยใช้คำสุภาพได้ พูดคุยกับเพื่อนโดยใช้ภาษาที่ตนถนัดได้เป็นอย่างดี อ่านตั้งแต่หนังสือเรื่อยไปจนถึงเรียงความยาว ๆ (ประยูร สุยะสุนานนท์, 2521) เด็กวัยนี้จะเข้าใจความหมายของบทเรียนทั้งทางคณิตศาสตร์ ภาษา และการอ่าน มีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและสามารถอธิบายได้ เด็กวัยนี้มักจะสนใจ คำโคลงหรือกลอน ที่สอดคล้องกัน หรือปัญหาต่างๆ ที่จะต้องแก้ด้วยความคิด เหตุผล ถ้าแก้ได้ ก็จะมีความภูมิใจ (สุรางค์ ใ้วตระกูล, 2544) นอกจากนี้เด็กยังจะเริ่มศึกษาไวยากรณ์อย่างแท้จริงและสามารถใช้ภาษาได้ดียิ่งขึ้น (พรณทิพย์ ศิริวรรณบุษย์, 2521)

หลังจากได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการด้านต่างๆของเด็กวัย 6-12 ปีผู้วิจัย ขอเสนอแนวความคิดเรื่องการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กในวัย 6-12 ปี เพื่อเป็นแนวทางประกอบการศึกษาการสื่อสารเชิงอวัจนะในการพูดต่อหน้าชุมชนของเด็กวัย 6-12 ปีดังนี้

แนวคิดเรื่องการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กวัย 6-12 ปี

ปัจจัยสำคัญของการพัฒนาบุคลิกภาพ เริ่มจากการที่เด็กได้รับการถ่ายทอดลักษณะจากบิดามารดาและบรรพบุรุษ เป็นศักยภาพพื้นฐานในการพัฒนาบุคลิกภาพและพฤติกรรมของแต่ละคนอยู่แล้วส่วนหนึ่ง แต่เท่านี้ยังไม่เพียงพอ การพัฒนาบุคลิกภาพยังต้องอาศัยสิ่งแวดล้อม ซึ่งหมายถึงสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัว และกระตุ้นอยู่ตลอดเวลา ตั้งแต่ระยะก่อนเกิดมาแล้วจนกระทั่งภายหลังการเกิดได้แก่ สังคม วัฒนธรรม ระเบียบประเพณี แบบแผนของครอบครัว ศีลธรรม ศาสนา และอาชีพ สิ่งเหล่านี้ล้วนมีอิทธิพลที่จะหล่อหลอมกล่อมเกลายให้เกิดลักษณะเฉพาะของแต่ละคนขึ้นมา (กำธร จำทอง, 2541)

ด้วยเหตุดังกล่าวการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการพูดต่อหน้าชุมชนของเด็กในวัย 6-12 ปี จึงต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กในวัยดังกล่าวซึ่งอุไร สุมาริธรรม (2545) ได้กล่าวถึงนักจิตวิทยาหลายท่านที่เสนอแนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการทางบุคลิกภาพของเด็กในวัย 6-12 ปีที่แตกต่างกันไปดังนี้

ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) เชื่อว่าบุคคลจะเป็นเช่นไรหรือมีความผิดปกติหรือไม่ขึ้นอยู่กับความสามารถในการตอบสนองความต้องการในแต่ละขั้นของชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วง 5 ขวบปีแรก ซึ่งเป็นวัยแห่งการวางรากฐานที่สำคัญให้กับบุคลิกภาพในวัยผู้ใหญ่ พัฒนาการทางบุคลิกภาพตามแนวคิดของฟรอยด์ แบ่งเป็น 5 ขั้น คือ ขั้นปาก (Oral Stage), ขั้นทวารหนัก (Anal Stage), ขั้นอวัยวะเพศ (Phallic Stage), ขั้นแฝง (Latency Stage) และ ขั้นสนใจเพศตรงข้าม (Genital Stage) ซึ่งเด็กในวัย 6-12 ปี จะอยู่ในขั้นแฝง (Latency stage) โดยขั้นนี้เด็กมักจะมีความตื่นตัวในสิ่งแปลกใหม่อันจะหันเหไปสู่การเรียนรู้สิ่งต่างๆ ในโลกของโรงเรียนหรือโลกนอกบ้านเช่นเรียนรู้เกี่ยวกับเพื่อน ครู กิจกรรมการเรียน เด็กมักจะจับกลุ่มเล่นหรือทำกิจกรรมแยกตามเพศ โดยในวัยนี้เด็กจะไม่มี ความพึงพอใจที่อวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกายเป็นพิเศษ ฟรอยด์จึงเรียกระยะนี้ว่าระยะแฝง

อีริกสัน (Erik H. Erikson) ได้นำเสนอแนวคิดทฤษฎีจิตสังคมซึ่งมีความเห็นที่แตกต่างจากฟรอยด์ หลายประการตั้งแต่การให้ความสำคัญกับระบบบิโกล์มากกว่า การมองว่าพัฒนาการของบุคคลจะดำเนินต่อเนื่องไปอย่างมีแบบแผนตลอดช่วงชีวิตโดยปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อพัฒนาการ คือ ประสบการณ์จากการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลแวดล้อม และสังคมวัฒนธรรม นอกจากนั้นในแต่ละขั้นของพัฒนาการจะมีวิกฤติประจำขั้นที่บุคคลต้องเผชิญ และหากสามารถพัฒนามาในทิศทางของความรู้สึगतบวมากกว่าความรู้สึगतลบ ก็จะถือว่าเกิดการพัฒนาการที่ดีในขั้นนั้นๆ โดยพัฒนาการตามแนวคิดของอีริกสันมี 8 ขั้น คือ

1. ขั้นความไว้วางใจ - ความไม่ไว้วางใจ (Trust vs Mistrust)
2. ขั้นความเป็นตัวของตัวเองอย่างอิสระ - ความสงสัยไม่แน่ใจตัวเอง (Autonomous vs Shame and Doubt)
3. ขั้นการเป็นผู้ริเริ่ม - การรู้สึกผิด (Initiative vs Guilt)
4. ขั้นความต้องการที่จะทำกิจกรรมอยู่เสมอ - ความรู้สึกด้อย (Industry vs Inferiority)
5. ขั้นอัตภาพ หรือการรู้จักว่าตนเองเป็นเอกลักษณ์ - การไม่รู้จักตนเองหรือสับสนในบทบาทสังคม (Ego Identity vs Role Confusion)
6. ขั้นความใกล้ชิดผูกพัน - ความอ้างว้างตัวคนเดียว (Intimacy vs Isolation)

7. **ขั้นความเป็นห่วงชนรุ่นหลัง – ความคิดถึงแต่ตนเอง (Generativity vs Stagnation)**
8. **ขั้นความพอใจในตนเอง – ความสิ้นหวังไม่พอใจในตนเอง (Ego Integrity vs Despair)**

เด็กอายุ 6-12 ปี ในทฤษฎีจิตสังคมของอีริกสันจะอยู่ใน ขั้นความต้องการที่จะทำกิจกรรมอยู่เสมอ - ความรู้สึกด้อย (Industry vs Inferiority) เด็กจะอยู่ในโรงเรียนระดับประถมศึกษาและเริ่มเรียนรู้โลกกว้างมากขึ้น เด็กจะฝึกรู้และพยายามกระทำการต่างๆ เพื่อให้เห็นว่าตนสามารถทำได้หรือประสบความสำเร็จ เด็กอยากให้ครูและเพื่อนยอมรับว่าตนมีความสามารถ ดังนั้นหากผู้ใหญ่ได้ช่วยให้เด็กได้เกิดความรู้สึกว่าตนเองมีดี มีความสามารถ โดยหาทางสนับสนุนให้เด็กทำงานให้สำเร็จอย่างสุดความสามารถ และหาจุดดีของงานหรือของเด็กเอง ขึ้นมายกย่องชมเชย ก็จะช่วยให้เด็กอยากทำกิจกรรมต่างๆ เมื่อทำก็จะพยายามอย่างเต็มที่ อันเป็นการเพาะบ่มความรู้สึกขยันหมั่นเพียรให้เกิด ในทางตรงกันข้ามหากเด็กทำอะไรแล้วผู้ใหญ่มีแต่ตำหนิ หรือไม่เคยยกย่องชมเชยเด็กก็จะรู้สึกที่ตนเองมีปมด้อยและไม่มีความสามารถ

ส่วนทฤษฎีพัฒนาการทางความรู้ความเข้าใจของเพียเจต์ (Jean Piaget) ซึ่งเป็นนักจิตวิทยาที่ได้ศึกษาพัฒนาการด้านความเป็นไปของความรู้ความเข้าใจ ซึ่งทำให้รู้ว่าความรู้ความเข้าใจต่อสิ่งต่างๆของเด็กและผู้ใหญ่นั้นแตกต่างกัน แนวความคิดที่สำคัญต่อการเข้าใจพฤติกรรมและพัฒนาการของบุคคลประกอบด้วย 2 เรื่องหลัก คือ กระบวนการพัฒนาโครงสร้างทางความรู้ความเข้าใจ และขั้นพัฒนาการทางความรู้ความเข้าใจ ซึ่งเด็กในระดับชั้นประถมศึกษาอยู่ในขั้น “ปฏิบัติการทางการคิดด้วยรูปธรรม” (Concrete operational stage) ซึ่งมีช่วงอายุประมาณ 7-11 ปี เด็กจะมีพัฒนาการทางความรู้ความเข้าใจต่อสิ่งต่างๆ ที่ถูกต้องสมเหตุสมผล สามารถคิดย้อนกลับได้ เข้าใจกฎเกณฑ์ในหลายมิติพร้อมกันได้ จึงทำให้สามารถคิดหาเหตุผลและแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบได้ แต่มีข้อจำกัดว่าความรู้ความเข้าใจและความสามารถทางการคิดเหล่านี้จะต้องสามารถแทนด้วยสิ่งที่เป็นรูปธรรมได้

นอกจากนี้ปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งคือ ช่วงเวลาของชีวิตซึ่งมีผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพ กล่าวคือในวัยเด็กช่วงหนึ่งจะมีบุคลิกลักษณะเป็นไปอย่างหนึ่ง เมื่อวุฒิภาวะเปลี่ยนไปบุคลิกลักษณะก็เปลี่ยนตามวุฒิภาวะนั้น โดยอีริกสัน (Erikson 1959 : 88) เชื่อว่า การพัฒนาบุคลิกภาพของมนุษย์นั้น จะมีการพัฒนาตลอดชีวิต จุดสำคัญของการพัฒนาบุคลิกภาพจึงควรเริ่มต้นที่วัยเด็กเพราะบุคลิกภาพของเด็กจะพัฒนาไปตามความสามารถพันธุกรรมผนวกกับสิ่งแวดล้อมทางสังคม กลายเป็นผลรวมของบุคลิกภาพในส่วนที่น่าพอใจ หรือไม่พึงพอใจทั้งนี้อยู่บนพื้นฐานของความต้องการทั้งในทางสรีรวิทยา ทางสังคม และภาพเงาของตนเอง

แนวคิดเกี่ยวกับการพูดต่อหน้าชุมชน

แนวคิดเกี่ยวกับการพูดต่อหน้าชุมชนหรือการพูดในที่สาธารณะได้รับความสนใจมาตั้งแต่สมัยโบราณ ทุกยุคทุกสมัยจะมีนักพูดที่มีชื่อเสียง เช่น แอริสโตเติล, เพลโต, ซิเซโร, คิวินติเลียน, เดมอสเทนีส, จังโจแรส, มิราโบ, วันแดร์เวลต์, เบอรัค, เซอร์ซิลล์, อับราฮัม ลินคอล์น, แฟล่งกลิน รัสเวลต์, จอห์น เอฟ. เคนเนดี, มาร์ติน ลูเธอร์คิง ฯลฯ เป็นต้น บุคคลเหล่านี้ได้วางหลักเกณฑ์และแนวทางในการพูดในที่ชุมชนไว้มากมาย การศึกษาศิลปะการพูดในที่ชุมชนจึงเป็นวิชาที่ได้รับความสนใจและเป็นที่ยอมรับอย่างแพร่หลายมาโดยตลอดทุกยุคทุกสมัยมาจนถึงปัจจุบัน (วิรัช ลภีรัตนกุล, 2543) สำหรับในประเทศไทยได้มีผู้นำเสนอไว้หลายท่านซึ่งจากการศึกษารวบรวมพบว่ามักเป็นการแปลจากหนังสือต่างประเทศซึ่งมีเนื้อหาและหลักการปฏิบัติเหมือนหรือใกล้เคียงกันมาก มาฉวีภา ดันติสุกฤต (2541) กล่าวว่า การพูดเป็นส่วนสำคัญของบุคลิกภาพ คนพูดเก่งจะได้รับความนิยมนกข่อง ฉะนั้น คนที่เป็นผู้นำจึงจำเป็นต้องมีวาทศิลป์ในการพูด ดังนั้น คุณลักษณะของนักพูดและผู้นำจึงมีความคล้ายคลึงกันคือ ความจริงใจในความคิดอ่าน ความมั่นใจมีชั้นเชิงดี ความรอบรู้ฉลาด สมองไว แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ ความกล้าพูด กล้าคิด กล้าทำ ความรื่นเริงแจ่มใส มีชีวิตชีวา ความสำรวม สุขุม หนักแน่น อ่อนโยน มีเอกลักษณ์เฉพาะตนไม่ลอกเลียนแบบใคร มีอารมณ์สุนทรีย์ อารมณ์ขัน มีมนุษยสัมพันธ์ มีรสนิยมในการใช้วาทศิลป์ มีลูกเล่นแปลกใหม่ประทับใจ ซึ่งบุคลิกภาพการพูดต่อหน้าชุมชนที่ผู้พูดควรสร้างและรักษาบุคลิกภาพเหล่านี้ไว้ มีดังนี้

1. มีความมั่นใจและชั้นเชิงดี สามารถควบคุมอากัปกริยาและพฤติกรรมต่างๆ ให้อยู่ในอาการปกติ ไม่แสดงอาการประหม่า ตื่นเต้น
2. มีชีวิตชีวาสดชื่น ยิ้มแย้มแจ่มใส มีลีลาจาพูดคุยปกติ มีความพร้อมที่จะสื่อความกับผู้ฟัง
3. มีความเป็นมิตร รักและปรารถนาที่จะพูดคุยกับผู้ฟัง สนใจ ช่างสังเกต เพื่อปรับการพูดให้เป็นธรรมชาติ และมีทัศนคติที่ดีต่อผู้ฟัง
4. มีมารยาท สุภาพเรียบร้อย สง่างาม ใช้คำพูดไพเราะและให้เกียรติแก่ผู้ฟัง
5. สังเกตปฏิกริยาโต้ตอบจากผู้ฟัง เพื่อปรับปรุงการพูดให้เหมาะสมกับผู้ฟังได้ดียิ่งขึ้น
6. แสดงความเฉลียวฉลาดปราดเปรื่อง เข้าวินิจฉัย ความรอบรู้ เพื่อสร้างความเลื่อมใสเชื่อถือศรัทธาแก่ผู้ฟัง รู้จักใช้จิตวิทยาโน้มน้าวชักจูงให้ผู้ฟังคล้อยตาม
7. มีความยุติธรรมโปร่งใส ซื่อสัตย์ในการพูด เห็นอกเห็นใจ เอาใจเขามาใส่ใจเรา ไม่ก้าวร้าว ข่มขู่ หรือเป็นศัตรูกับใคร
8. มีความอดทนหนักแน่นสำรวมสามารถควบคุมอารมณ์ได้ ไม่มีโมหะจริตโทสจริตจนสั่นตัว
9. ให้เกียรติแก่ผู้ฟัง ไม่พูดจาขโมย โธ่ หังดูถูกดูหมิ่น เสียดสี ประชดประชัน

10. มีความเด็ดเดี่ยวกล้าหาญ เชื่อมั่นในตนเองสามารถเผชิญเหตุการณ์ทุกอย่างได้ ควบคุมสติ แก้ไขสถานการณ์ผ่อนหนักให้เป็นเบา มีความอดทนไม่ท้อแท้หรือทอดทิ้ง
11. มีเทคนิคการเล่นแพรวพราวการพูดและท่าทางเป็นเอกลักษณ์ไม่ลอกเลียนแบบและไม่เหมือนใคร
12. มีอารมณ์ขันและรื่นเริง เพื่อช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดด้วยการหัวเราะอย่างสุภาพ
13. มีรสนิยมดีทั้งการใช้ถ้อยคำสำนวนและการแต่งกายที่เหมาะสมกับเรื่องที่พูดและกาลเทศะ

ทั้งนี้ เคลเนคาร์ก็ ได้กล่าวไว้ว่า “ทุกคนที่ปฏิบัติตามหลักวิชาสามารถจะเป็นนักพูดได้โดยไม่ต้องมีพรสวรรค์ในการพูดแต่อย่างใด แต่ให้มีความเชื่อถือ ความศรัทธาว่าการพูดนี้เรียนกันได้ สอนกันได้ และฝึกให้ดีได้ ฉะนั้นต้องมีความมั่นใจในตนเอง มีความกล้าที่จะแสดงออกและมีความคิดเห็นอยู่ในใจ มีใจรักและจะต้องฝึกหัดกันจริงๆ ในสถานศึกษา สถาบันการฝึกพูด ตลอดจนศูนย์พัฒนาบุคลิกภาพที่มีมาตรฐาน โดยทั่วๆ ไป”

ความหมายและความสำคัญของการพูดต่อหน้าชุมชน

การพูดในต่อหน้าชุมชนหรือการพูดในที่สาธารณะ หมายถึงการติดต่อสื่อสารที่เป็นไปอย่างมีระบบ โดยใช้วิธีการสื่อความหมายด้วยคำพูดและอากัปกิริยาท่าทาง เพื่อเพิ่มพูนความรู้และความเข้าใจให้แก่ผู้ฟัง หรือเพื่อให้เกิดมีอิทธิพลต่อทัศนคติและพฤติกรรมหรือการประพฤติปฏิบัติของผู้อื่น อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือการสื่อสารที่สำคัญอย่างหนึ่งในสังคมประชาธิปไตย เพราะการพูดในที่ชุมชนเปิดโอกาสให้มนุษย์สามารถแสดงความรู้สึกริเริ่มคิดของตน ได้อย่างเสรีและเปิดเผย รวมทั้งช่วยให้บุคคลสามารถปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้โดยการสื่อสารความคิดเห็นกับผู้อื่นรอบข้างตน นอกจากนี้การพูดในที่ชุมชนยังช่วยเสริมสร้างวิชาชีพของบุคคลและมีความจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมชุมชนที่มั่นคงอุดมสมบูรณ์พูนสุขอย่างมีอิสระเสรี ซึ่งประเภทของการพูดในที่ชุมชนซึ่งมี 4 ประเภท (สวนิต ยมาภัย, 2538; สมจิต ชิวปรีชา, 2540; มาณวิกา ดันดิสุกฤต, 2541; วิรัช ฤทธิรัตนกุล, 2543; วสันต์ พงศ์สุประดิษฐ์, 2545) ดังนี้

1. การพูดแบบฉับพลัน (Impromptu speech)

เป็นการพูดแบบกะทันหัน โดยผู้พูดไม่รู้ตัวล่วงหน้ามา สิ่งต่างๆ ที่ผู้พูดพูดจึงเกิดขึ้นจากความรู้อุบัติและประสบการณ์ต่างๆ ตลอดจนทักษะความชำนาญ ไหวพริบ สติปัญญาของผู้พูด ซึ่งบ่อยครั้งบุคคลอาจจะต้องประสบกับการพูดแบบนี้โดยทันทีทันใด เช่น ได้รับเชิญหรือขอรับรองให้ขึ้นกล่าวอะไรสักเล็กน้อยโดยที่เราไม่ได้คาดคิดไว้ก่อน และจำเป็นจะต้องออกไปพูดโดยไม่สามารถปฏิเสธได้ ฉะนั้นข้อควรคำนึงที่อาจเตรียมไว้ล่วงหน้าคือ การเตรียมคำพูดไว้คร่าวๆ ในใจ แม้

ไม่ได้รับเชิญให้พูดก็ไม่เป็นไร หากได้รับเชิญก็จะได้ไม่ประหม่าตื่นเต้นจนเกินควร สำหรับขั้นตอนต่อไป ต้องควบคุมสมาธิให้มั่น สร้างความมั่นใจให้แก่ตนเอง โดยอาจจะหายใจยาวๆ ลึก ๆ เป็นการอบอุ่นร่างกาย การพูดควรพยายามเชื่อมโยงความคิดของเรื่องที่พูดให้สอดคล้องกับความรู้เดิมและประสบการณ์ของเรา จะช่วยให้เกิดความมั่นใจยิ่งขึ้น และควรเลือกรื่องมีเนื้อหาสาระอันเป็นประโยชน์แก่ผู้ฟังที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงเหมาะสมกับโอกาสและกาลเทศะ ส่วนการกำหนดเค้าโครงเรื่อง ทำให้พอเหมาะพอดีกับเวลา จากนั้นดำเนินการพูดตั้งแต่ต้นจนจบ และควรสรุปทิ้งท้ายไว้ให้ประทับใจผู้ฟัง

2. การพูดแบบท่องจำ (Memorized speech)

การพูดแบบนี้ผู้พูดจะต้องเสียเวลาในการท่องจำมากขึ้นในข้อมูลทุกอย่างละเอียด เมื่อเวลาพูดจะสามารถพูดได้อย่างคล่องแคล่ว แต่การพูดในลักษณะนี้ หากมีตอนใดจำไม่ได้จะทำให้การพูดนั้นสะดุดลงก็จะเป็นโทษมากกว่าเป็นคุณ การพูดแบบนี้มักใช้ในการพูดที่เป็นพิธีการทางศาสนา เช่น การทำพิธีกรรมของศาสนาต่าง ๆ การสวด การบวงสรวง หรือพิธีกรรมทางไสยศาสตร์ การอ่านทำนองเสนาะหรือการอ่านบทประพันธ์ บทกวีนิพนธ์ หรือ บทละคร เรื่องสั้น เรื่องเล่า หรือ เล่านิทาน เป็นต้น

3. การพูดแบบอ่านจากต้นฉบับ (Read speech or reading from manuscripts)

เป็นการพูดที่อ่านจากบทที่เตรียมไว้ล่วงหน้า ส่วนมากจะใช้ในการพูดที่เป็นแบบแผนเป็นทางการหรือเป็นพิธีการใน โอกาสต่าง ๆ ที่นิยมปฏิบัติกันในการพูดอย่างเป็นทางการ ในพิธีสำคัญ ๆ ผู้พูดมักเป็นบุคคลสำคัญ อาทิ พระบรมราชาราชวาท คำปราศรัย สุนทรพจน์ ปาฐกถาพิเศษ การกล่าวรายงาน กล่าวเปิด-ปิดการประชุม สัมมนา การกีฬา อาคาร สถานที่ ส่วนมากจะเป็นการพูดให้โอวาท สดุดี ต้อนรับ ไว้อาลัยที่เป็นทางการ ฯลฯ

4. การพูดแบบมีการเตรียมตัวล่วงหน้า (Extemporaneous speech)

การพูดโดยวิธีนี้ผู้พูดทราบมาก่อนว่าจะต้องพูด จึงมีโอกาสดูเตรียมตัวมาล่วงหน้านาน จึงดีกว่าแบบแรก เป็นวิธีการพูดที่สัมฤทธิ์ผลมากที่สุดและยังถูกต้องตามหลักวิชาวาทวิทยาหรือหลักวิชาการพูด นักพูดเก่ง ๆ มักนิยมใช้การพูดแบบนี้ เพราะผู้พูดเป็นตัวของตัวเอง พูดออกมาจากความรู้อิงความเข้าใจจริง ทำให้ผู้ฟังเกิดความเลื่อมใสในตัวผู้พูด และยังสามารถสร้างปฏิสัมพันธ์ให้เกิดกับผู้ฟังได้ง่ายเพราะ ไม่ต้องกังวลกับการอ่านหรือท่องจำ ตลอดเวลา เหมือนกับ 2 แบบแรก ข้อดี คือ การพูดแบบนี้เปิดโอกาสให้ผู้พูดพูดได้อย่างมีความคล่องตัวสูง และสามารถปรับเรื่องที่พูด

ให้เหมาะสมกับกาลเทศะหรือสภาพการณ์และกลุ่มผู้ฟังได้ทันที ได้หลักฐานอ้างอิงข้อมูลต่าง ๆ พร้อมทั้งมีการยกตัวอย่างประกอบพร้อมมูล ตลอดจนมีโอกาสดึงดูดดวงหน้าใจนั้นใจ ก็สามารถที่จะทำให้การพูดไม่ว่าจะเป็นการพูดเพื่อการประชาสัมพันธ์หรืออื่นใดประสบความสำเร็จอย่างงดงาม

ปัจจัยแห่งการพูดที่สัมฤทธิ์ผลในทัศนะของอริสโตเติล

อริสโตเติล นับว่าเป็นปราชญ์คนแรกที่ได้วางระบบวาทศาสตร์ไว้อย่างละเอียดสมบูรณ์ และได้อธิบายถึงปัจจัย 3 ประการแห่งการพูดที่สัมฤทธิ์ผล คือ

1. อีทอส (Ethos)

หมายถึง ลักษณะความน่าเชื่อถือของผู้พูดที่ปรากฏอยู่ในจิตใจของผู้ฟัง Ethos ยังประกอบด้วยสิ่งสำคัญอีก 3 ประการ คือ ความรู้จริงในเรื่องที่พูด (Expertise or Expertness), คุณธรรมหรือความดีงามในตัวผู้พูด (moral character) และ ความจริงใจและปรารถนาดีต่อผู้ฟัง (sincerity, good will and trustworthiness)

2. พาทอส (Pathos)

หมายถึง การที่ผู้พูดจะต้องรู้ถึงสภาพอารมณ์ ทัศนคติ ของผู้ฟังและเลือกสรรเนื้อหาสาระที่พูดให้เหมาะสมกับความสนใจและความต้องการของกลุ่มผู้ฟังตลอดจนถึงการศึกษาให้ทราบถึงธรรมชาติแห่งความต้องการของมนุษย์ทั่วไป

3. โลกอส (Logos)

หมายถึง การที่ผู้พูดรู้จักใช้เหตุผลอย่างถูกต้องมาประกอบการพูด รู้จักการประมวลเรื่องที่พูด และการนำเอาข้อเท็จจริงหลักฐานต่าง ๆ มาประกอบการพูด และพิจารณาหาเหตุผลในเรื่องที่พูด ฟังระลึกไว้เสมอว่า การใช้ Logos นี้ ผู้พูดจะต้องใช้ให้สัมพันธ์สอดคล้องกับความรู้จริงในเรื่องที่พูดด้วย

ผู้พูดที่ดีควรหลีกเลี่ยงการใช้วาจาที่ไม่เหมาะสม ขัดคำพูดที่ไม่น่าพูด ไม่น่าฟัง การเว้นวรรคตอน เน้น ย้ำ ที่ผิด ๆ ถูก ๆ ตลกสกปรก คำพูดสองแง่สามง่ามที่ไวต่อความรู้สึก คำพูดที่เป็นภาษาเขียน ภาษาวิบัติ คำแสดง คำศัพท์เฉพาะทางเทคนิค คำศัพท์เฉพาะทางวิชาการ คำศัพท์เฉพาะกลุ่ม หรือภาษาต่างประเทศที่ใช้เฉพาะกลุ่ม โดยเฉพาะคำในภาษาไทย ซึ่งเป็นภาษาแม่ควรใช้ให้ถูกต้องตามอักขรวิธีโดยเคร่งครัด การพูดในที่ชุมชนจึงมีลักษณะตลอดจนกลวิธีและศิลปะการพูดที่

แตกต่างกันทั้งด้านความสำคัญ โอกาส ความนิยม ตลอดจนทั้งขนบธรรมเนียมประเพณีนิยมและวัฒนธรรม ที่ถือปฏิบัติ ต่อการพูดจาสื่อสารกันในแต่ละสังคม ทั้งนี้ ในการศึกษาวิชาการพูดในที่ชุมชน จะต้องศึกษาจากหลักเกณฑ์ในเชิงทฤษฎีและการฝึกฝนจากประสบการณ์ตรง จากบรรดานักพูดที่มีชื่อเสียงตั้งแต่สมัยกรีกโบราณจนถึงอนุชนรุ่นปัจจุบัน ซึ่งบางหลักเกณฑ์อาจคงอยู่ บางหลักอาจมีการปรับเปลี่ยนประยุกต์ให้เหมาะสมแก่กาลสมัยรับกับวิวัฒนาการทางเทคโนโลยีและสถานการณ์ปัจจุบัน อันสามารถใช้เป็นหลักทฤษฎีมาตรฐานในการสื่อสารยุคโลกาภิวัตน์ที่ข่าวสารไร้พรมแดน (วิรัช ลภีรัตนกุล, 2543)

ในส่วนของงานวิจัย มีผู้ทำการศึกษาถึงความสามารถในการพูดต่อหน้าชุมชนไว้มากมาย แต่โดยส่วนมากจะเป็นความสามารถของผู้ใหญ่หรือเด็กในระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป ส่วนเด็กในวัยประถมจะเป็นการศึกษาถึง “พัฒนาการทางการพูด” หรือ “ความสามารถในการพูด” ซึ่งจะเป็นการพูดในชีวิตประจำวันทั่วไปแต่มิใช่ “การพูดต่อหน้าชุมชน” ดังตัวอย่างการศึกษาวิจัย ต่อไปนี้

สวนา พรพัฒน์กุล (2513) ได้ศึกษาเรื่อง “พัฒนาการทางถ้อยคำของนักเรียนในโรงเรียนของสถานเลี้ยงเด็กเปรียบเทียบกับนักเรียนโรงเรียนสามัญระดับประถมศึกษาปีที่ 2 และ 3” จำนวน 327 คน โดยใช้แบบทดสอบ 2 ชุด ซึ่งสร้างขึ้นเอง ผลสรุปข้อหนึ่งที่สอดคล้องกันคือ เด็กที่มีอายุมากกว่าจะมีพัฒนาการทางถ้อยคำดีกว่า ซึ่งเป็นเพราะเด็กอายุมากขึ้นมีความสามารถในการรู้จักคำและเข้าใจมากขึ้นนั่นเอง

ปริยา หิรัญประดิษฐ์ (2520) ได้ศึกษาถึง “ปัญหาการสอนทักษะพูดในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น” เพื่อศึกษาสภาพการสอนทักษะพูดในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในเรื่องเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของการใช้หลักสูตร ประมวลการสอนและเอกสารประกอบการเรียนการสอนวิชาการใช้ภาษาไทย ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น โดยกลุ่มตัวอย่างมีทั้ง หัวหน้าสายภาษาไทย ครูภาษาไทย และนักเรียนระดับ ม.ต้น ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการเรียนการสอนทักษะพูด เกิดจากครูใช้วิธีการสอน โดยการสาธิตและให้นักเรียนออกมาฝึกปฏิบัติเป็นบางคน ทำให้ไม่ทั่วถึง เนื่องจากจำนวนนักเรียนในชั้นมีมากเกินไป นอกจากนี้ครูที่สอนไม่ได้เป็นครูสอนทักษะพูด โดยเฉพาะและบางคนไม่มีความรู้เกี่ยวกับการสอนทักษะพูด

เพ็ญจันทร์ สุนทรจารย์ (2524) ที่ได้ศึกษาถึง “ความสามารถในการพูดของเด็กก่อนวัยเรียน” เพื่อ เปรียบเทียบความสามารถในการพูดเป็นประโยคของเด็กชายและเด็กหญิงที่อายุ 5-6 ปี และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการรู้จักคำศัพท์ และการพูดเป็นประโยคของเด็กก่อนวัยเรียน โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่มีอายุระหว่าง 5-6 ปี จาก

โรงเรียนเอกชนและรัฐบาลในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 60 คน ผลการวิจัยพบว่า เด็กชายและเด็กหญิงมีความสามารถในการรู้จักคำศัพท์และการพูดเป็นประโยคไม่ต่างกัน

ลมโซย เจริญวงศ์ (2528) ได้วิจัยเรื่อง “การนำเสนอโปรแกรมการจัดกิจกรรมการสอนทักษะพูดในการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย” ผลการวิจัย พบว่า การฝึกทักษะพูดนั้น ครูส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ครูใช้วิธีกำหนดหัวข้อให้นักเรียนพูดตามใจ ส่วนความเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับวิธีการที่ครูใช้ในการสอนทักษะพูดคือ การเสนอปัญหาให้นักเรียนได้หาที่ตามกฎเกณฑ์ หรือ อภิปราย แหล่งศึกษาเพิ่มเติมในการสอนทักษะพูดของครู คือ หนังสือเอกสาร วารสารต่าง ๆ ส่วนแหล่งศึกษาเพิ่มเติมของนักเรียนคือ วิทยุและโทรทัศน์

วัชรภรณ์ สอนงคุณ (2533) ได้ศึกษา “ความสามารถในการใช้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กรุงเทพมหานคร” พบว่า ความสามารถในการใช้ภาษาไทยแต่ละทักษะเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ความสามารถในการพูด ความสามารถในการฟัง ความสามารถในการอ่าน และความสามารถในการเขียน การที่ความสามารถในการพูดของนักเรียนอยู่ในเกณฑ์ดี ผู้วิจัยให้ความเห็นว่า อาจมาจากสาเหตุที่ระบบการเรียนการสอนปัจจุบันเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง นักเรียนจะมีโอกาสแสดงความคิดเห็นในรูปของการพูด ไม่ว่าจะเป็นการอภิปราย ได้ว่าที่ การพูดตามหัวข้อที่ครูกำหนดให้

อัญชลี อภัยปรปักษ์ (2541) ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาพฤติกรรมการใช้ภาษาและท่าทางประกอบการพูดภาษาไทยของนักศึกษาสาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล” ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการใช้ถ้อยคำในทางบวกที่นักศึกษาแสดงพฤติกรรมมากที่สุด คือ ใช้คำสรรพนามเหมาะสม ส่วนพฤติกรรมการใช้ถ้อยคำในทางลบที่แสดงพฤติกรรมมากที่สุด คือ การใช้ถ้อยคำไม่มีความหมาย ด้านการออกเสียงถ้อยคำ พฤติกรรมในทางบวกที่นักศึกษาแสดงมากที่สุด คือ ออกเสียง “ล” ถูกต้อง และพฤติกรรมการออกเสียงในทางลบที่นักศึกษาแสดงพฤติกรรมมากที่สุด คือ ออกเสียง “ร” ไม่ถูกต้อง ส่วนพฤติกรรมการใช้เสียงประกอบการพูดภาษาไทย พฤติกรรมการใช้เสียงที่นักศึกษาแสดงมากที่สุด คือ พูดโดยปกติเสียงดังชัดเจน ส่วนพฤติกรรมที่แสดงน้อยที่สุด คือ พูดคล่องแคล่ว และพฤติกรรมการใช้ท่าทางประกอบการพูดภาษาไทย การใช้ท่าทางที่นักศึกษาแสดงพฤติกรรมมากที่สุด คือ การแสดงสีหน้า โดยมีสีหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส และการใช้ท่าทางที่นักศึกษาแสดงพฤติกรรมน้อยที่สุด คือ การใช้สายตาที่มองผู้ฟังอย่างเหมาะสม

จากการศึกษาที่ผ่านมาแม้จะมีผู้ศึกษาเกี่ยวกับ ความสามารถในการพูดต่อที่ชุมชน แต่ก็เป็นการศึกษาในกลุ่มเด็กมัธยม ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาในกลุ่มเด็กที่อยู่ในระดับประถมศึกษา ซึ่งจากแนวความคิด ทฤษฎี ที่ได้รวบรวมมาทั้งในเรื่องของพัฒนาการของเด็กในวัย 6-12 ปี และการพูดต่อหน้าชุมชนเพื่อที่จะเป็นฐานการศึกษาในหัวข้อ “การสื่อสารเชิงอวัจนะในการพูดต่อหน้าชุมชนของเด็กอายุ 6-12 ปี” โดยต่อจากนี้จะเป็นแนวความคิดเกี่ยวกับสื่อสารเชิงอวัจนะ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญสำหรับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารเชิงอวัจนะ

การสื่อสารเชิงอวัจนะ หรือ อวัจนภาษานั้นในต่างประเทศมีผู้เรียก และให้ความหมายแตกต่างกันไปเช่น เอ็ดเวิร์ด ที สอลต์ เรียกการสื่อสารโดยไม่ใช้คำพูดว่าภาษาเงียบ(Silent Language) ส่วน จูเลียสฟาสต์ (อ้างถึงใน สุมิตร คุณานุกร, 2542) เรียกการสื่อสารโดยไม่ใช้ภาษาพูดนี้ว่า ภาษาร่างกาย (Body Language) สำหรับในไทยมีผู้ให้ความหมายของการสื่อสารเชิงอวัจนะไว้ เช่น สุมิตร คุณานุกร (2524) กล่าวว่า อวัจนภาษา คือการใช้ท่าทางเป็นเครื่องมือสื่อความหมายหรือถ่ายทอดความหมายและอารมณ์ระหว่างบุคคล หรือระหว่างสัตว์ หรือระหว่างคนกับสัตว์ ประมะ สตะเวทิน (2538) ให้ความหมายว่าเป็นการสื่อสารโดยใช้รหัส หรือสัญลักษณ์อย่างอื่นแทนการใช้ภาษาพูดหรือเขียน เช่นการยิ้ม การแสดงกิริยาอาหารเป็นต้น

ทั้งนี้อาจกล่าวได้ว่าการสื่อสารประเภทอวัจนภาษาเป็นรูปแบบหนึ่งของการสื่อสาร เป็นการสื่ออารมณ์ความรู้สึก ความคิดของมนุษย์ออกมาโดยไม่ใช้ถ้อยคำ อวัจนภาษาอาจเกิดขึ้นโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ได้ และจะเกิดขึ้นตลอดเวลาที่สื่อสารกันอยู่ สามารถแสดงพร้อมๆกันได้หลายรูปแบบ และสามารถสื่อความหมายได้ในลักษณะที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริบทความหมายของผู้รับสารด้วย (อวยพรพานิช และคณะ, 2532) ซึ่งจากการศึกษาของเรย์ เบิร์ดวิทสเตล (อ้างถึงใน ณจิต ดิปานวงศ์, 2539) พบว่าคนปกติจะพูดเป็นคำเพียง 10-11 นาทีต่อวัน และยังพบว่าการสื่อความหมายโดยการพูดคุยกันต่อหน้ามีการใช้ภาษาพูดเพียงร้อยละ 35 ที่เหลือเป็นการสื่อสารโดยไม่ใช้ภาษาพูด สอดคล้องกับที่นักจิตวิทยาเชื่อว่า 65% ของความคิดของคนเราสามารถแสดงออกให้ผู้อื่นได้รับรู้โดยไม่ต้องพูดอะไรออกมาเลย แต่จะแสดงออกทางหน้าตา การเคลื่อนไหว ท่าทาง เสื้อผ้าที่สวมใส่ ระยะเวลาที่เรายืนห่างจากบุคคลอื่น และการสัมผัสกัน (อ้างถึงใน กิตติกานต์ อิศระ, 2536.)

การสื่อสารเชิงอวัจนะ มีสารที่จะสื่อถึงผู้รับสารได้หลายประเด็น สำหรับในแง่ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การสื่อสารเชิงอวัจนะนั้นบ่งบอกข้อมูลด้านสารสัมพันธ์ 4 ประการ ซึ่งอวยพรพานิช และคณะ (2530) กล่าวไว้ดังนี้

1. บอกให้รู้สึกถึงการอยากอยู่ใกล้หรืออยากอยู่ห่าง

ท่าทีที่แสดงออกจะสื่อให้ผู้อื่นเล็งเห็นความชอบ ไม่ชอบ ในจิตใจของผู้ส่งสาร โดยดูจากระยะห่างและกิริยาท่าทาง

2. บอกให้รู้ถึงการยอมรับหรือปฏิเสธ

การสื่อสารเชิงอวัจนะนั้นสามารถบอกความศรัทธา ความน่าเชื่อถือ หรือความหวาดระแวง หวาดกลัว เช่น ท่าทีลูกลี้ลู่กลน การแต่งกายที่ไม่เรียบร้อยข้อมไม่สามารถสร้างความศรัทธาแก่ผู้พบเห็นได้ คนเสียงดี รูปร่างดี แต่งกายดี มักได้รับความน่าเชื่อถือมากกว่า และผู้ที่ไว้ผมสั้นมักน่าเชื่อถือมากกว่าผมยาว

3. บอกถึงการมีอำนาจเหนือคนอื่น

อาจดูได้จากกิริยาท่าทาง เช่น คนมีอำนาจมักกล้าสบตาและกล้าแสดงออกเต็มที่ ไม่รู้สึกเกร็งหรือกลัวที่จะสื่อสาร ตำแหน่งที่นั่ง ยืน มักจะเด่นกว่าคนอื่น และผู้อื่นมักไม่กล้าเข้าใกล้ ผู้มีอำนาจมักเป็นผู้กำหนดเวลาในการสื่อสาร ในด้านเสียงมักใช้เสียงดัง พูไป่เป้ๆกันเองกับสถานภาพที่ต่ำกว่าได้มากกว่าที่ผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่ำกว่าจะกล้าพูด

4. บอกให้รู้ถึงความรักความสนิทสนม

ซึ่งดูได้จากวิธีการสัมผัสและการแสดงกิริยาท่าทางและระยะห่าง ผู้ที่รักใคร่กันมักมีวิธีการสัมผัสที่นุ่มนวล ทะนุถนอม และอยู่ใกล้ชิดกันมากกว่าผู้ที่รู้จักกันเพียงผิวเผิน

เห็นได้ว่าการสื่อสารเชิงอวัจนะนั้นเป็นส่วนสำคัญที่สามารถกำหนดความรู้สึกต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นในระดับการสื่อสารระหว่างบุคคล หรือการพูดต่อหน้าชุมชน โดยนอกจากนี้ จากการวิจัยด้านความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสารที่พัฒนาโดยเบอร์โล และคณะ สรุปได้ว่ามีปัจจัย 3 ประการที่ผู้รับสารมักใช้ในการตัดสินใจความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสาร(Berlo, อ้างถึงใน อวรรณ ปิรันชน์ โอวาท, 2537) ได้แก่

1. ปัจจัยที่สร้างความอบอุ่น (Safety factor)

ได้แก่ ใจดี เข้ากับคนอื่นง่าย มีความเป็นเพื่อน ไม่ขัดคอใคร นำคบ สุภาพ ไม่เห็นแก่ตัว ยุติธรรม รู้จักให้อภัย เอื้อเฟื้อ ร่าเริง มีศีลธรรม อุดมทุน สงบเยือกเย็น

2. ปัจจัยที่เป็นคุณสมบัติของผู้ส่งสาร (Qualification Factors)

เน้นที่ความรู้ความชำนาญ ประสบการณ์ของผู้ส่งสาร เช่น มีประสบการณ์ในด้านใดด้านหนึ่ง ได้รับการฝึกฝน มีความชำนาญ มีอำนาจในหน้าที่ มีความสามารถ มีเขาวนปัญญา

3. ปัจจัยด้านพลวัตรของผู้ส่งสาร (Dynamism factors)

เป็นปัจจัยที่แสดงความคล่องแคล่ว กระตือรือร้น ความไม่เฉื่อยชาของผู้ส่งสาร อันได้แก่ มุทะลุ รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา ตรงไปตรงมา กล้าหาญ กระตือรือร้น รวดเร็ว คล่องแคล่ว

เมื่อพิจารณาผลการวิจัยของ เบอร์โล แล้วจะเห็นได้ว่าคุณลักษณะของผู้ส่งสารที่น่าเชื่อถือหลายๆ ลักษณะนั้นเป็นส่วนที่สามารถสื่อสารได้อย่างชัดเจน ทางอวัจนภาษา และผู้รับสารเองจะสามารถรับรู้และตัดสินใจได้จากการสื่อสารในเชิงอวัจนะของผู้ส่งสารเช่นกัน นอกจากนี้ยังสามารถแบ่งพิจารณาลักษณะต่างๆ ในการสื่อสารเชิงอวัจนะออกเป็น 7 ด้าน (ฌักทรี เทพพรธนะ, 2541; อวยพร พานิช และคณะ, 2530) ดังนี้

1. เทศาภาษา ภาษาที่ปรากฏจากลักษณะของสถานที่ที่ทำการสื่อสารกันอยู่ ระยะห่างระหว่างบุคคลซึ่งแสดงถึงความหมายบางประการที่อยู่ในจิตสำนึกของผู้ที่กำลังสื่อสารกัน
2. กาลภาษา ภาษาที่ใช้เวลาเป็นเครื่องมือ เกิดจากการใช้เวลาในการสื่อสารเพื่อแสดงเจตนาของผู้ส่งสารที่ก่อให้เกิดความหมายเป็นพิเศษอย่างใดอย่างหนึ่งแก่ผู้รับสาร
3. เนตรภาษา ภาษาที่สื่อจากดวงตา การใช้สายตาเพื่อสื่ออารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด ความประสงค์ และทัศนคติบางประการในตัวผู้ส่งสาร
4. สัมผัสภาษา การใช้สัมผัสเพื่อสื่อภาษา เป็นภาษาที่เกิดจากการสัมผัสเพื่อสื่อความรู้สึกและอารมณ์ ตลอดจนความปรารถนาที่ฝังลึกอยู่ในใจของผู้สื่อสารไปยังผู้รับสาร
5. อวาจรภาษา อวัจนภาษาที่อยู่ในรูปของการเคลื่อนไหวร่างกายเพื่อสื่อสาร

6. **วัตถุภาษา** ภาษาที่เกิดจากการใช้ และเลือกใช้วัตถุ เพื่อแสดงความหมายบางประการ เช่น เครื่องแต่งกาย และ เครื่องประดับ
7. **ปริภาษา** ภาษาที่เกิดจากการใช้น้ำเสียงประกอบถ้อยคำที่พูดออกไป

จากการศึกษาของ ฌจิต ตีปานวงศ์ (2539) เรื่อง อิทธิพลของอวัจนภาษาของนักร้อง แกรมมีเอ็นเตอร์เทนเมนท์ ต่อเยาวชนพบว่า วัยรุ่นที่มีเพศ อายุ และรายได้รวมของครอบครัวต่างกัน มีการเปิดรับสารด้านอาการภาษา และวัตถุภาษาต่างกัน และการเปิดรับสารด้านอาการภาษาและ วัตถุภาษามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการจดจำสาร และมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรม เลียนแบบ

จากลักษณะการสื่อสารเชิงอวัจนะดัง ได้กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่าการสื่อสารในส่วนของ อวัจนะนั้นเป็นส่วนที่ทำให้การสื่อสารเกิดความชัดเจนและเป็นส่วนสำคัญที่บ่งบอกบุคลิกภาพ และ ความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน ซึ่งในการพูดต่อหน้าที่ชุมชนนั้น บุคลิกที่ปรากฏมีความสำคัญมาก ต่อการบอกรับเชื่อถือ และดึงดูดความสนใจของผู้ฟัง และเพื่อให้สามารถตอบคำถามนำวิจัยได้ สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิดเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางในการพัฒนาการสื่อสารเชิงอวัจนะซึ่งจะได้นำเสนอในหัวข้อต่อไปนี้

แนวคิดเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางในการพัฒนาการสื่อสารเชิงอวัจนะ

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพการสื่อสารเชิงอวัจนะ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การสื่อสารเชิงอวัจนะนั้นประกอบด้วยองค์ประกอบต่างๆ หลายส่วนซึ่งต้องใช้พิจารณา ประกอบกันรวมเป็นบุคลิกภาพที่ดีและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของแต่ละบุคคล ซึ่งสำหรับงานวิจัย การสื่อสารเชิงอวัจนะในการพูดต่อหน้าชุมชนของเด็กไทยวัย 6-12 ปี นี้ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิดที่ เกี่ยวกับปัญหาและแนวทางในการพัฒนา โดยจะแบ่งพิจารณาลักษณะการสื่อสารเชิงอวัจนะ เป็น 7 ด้าน ที่สำคัญต่อการพูดต่อหน้าที่ชุมชน ดังต่อไปนี้

1. รูปร่างหน้าตา (Appearance)

ลักษณะทางกายภาพเป็นลักษณะสำคัญที่เป็นตัวกระตุ้นให้ผู้คนประทับใจครั้งแรกที่พบ เห็น ทั้งในด้านดีและตรงกันข้าม เป็นสิ่งที่บอกให้รู้ถึงอายุ เพศ เชื้อชาติ และลักษณะทั่วไปเช่น รูปร่าง ความสูง น้ำหนัก (อวยพร พานิช และคณะ, 2530) หน้าตาเป็นสิ่งเร้าใจเบื้องต้นต่อผู้ฟัง เพราะเป็นลักษณะภายนอกที่มองเห็นได้ชัดเจน ซึ่งสำหรับเรื่องรูปร่างหน้าตานี้ ไม่มีมาตรฐานใด ที่เป็นตัวกำหนดชัดเจนว่าต้องมีรูปแบบอย่างไรจึงจะสวย หรือดี และแม้ว่ารูปร่างหน้าตาจะเป็นมา

ตั้งแต่เกิดก็มีได้หมายความว่า จะพัฒนาให้ดีขึ้นกว่าเดิมไม่ได้ ซึ่งโดยธรรมชาติแล้วพื้นฐานที่สำคัญของบุคลิกที่ดีคือความแข็งแรงของร่างกาย (Fitness) ซึ่งเป็นส่วนสำคัญและช่วยให้บุคลิกดีขึ้น ซึ่งลักษณะของคนแข็งแรงจะดูได้จากการมีพลัง (Strength) ในการออกกำลังหรือทำกิจกรรมต่างๆ นอกจากนี้ต้องมีความอ่อนตัว (Flexibility) มีความยืดหยุ่นและคล่องตัว มีความแข็งแรง (Endurance) ที่จะรักษากำลังไว้และมีกำลังใช้ได้เป็นระยะเวลานาน และสุดท้ายคือความคล่องแคล่ว (Activeness) เคลื่อนไหวร่างกายอย่างเป็นธรรมชาติและว่องไวซึ่งทั้งหมดนี้จะช่วยให้กระดูกและข้อต่อของร่างกายเคลื่อนไหวได้อย่างคล่องแคล่ว (ฉันทนิช อัสวานนท์, 2546)

2. การแต่งกาย

ลักษณะภายนอกเช่นการแต่งกาย แต่งหน้า ทำผม เครื่องประดับ สามารถบ่งบอกระดับสถานภาพทางสังคมและอาจรวมถึงอารมณ์ และลักษณะนิสัยของผู้แต่ง (อวยพร พานิช และคณะ, 2530) สิ่งหนึ่งที่เป็นตัวสื่อถึงบุคลิกภาพและรสนิยมที่ดี ทั้งเป็นสิ่งสำคัญในการส่งเสริมบุคลิกภาพให้ดีขึ้นได้อย่างมีพลังนั่นคือการแต่งกายซึ่ง รัชนี สุจินทร์รัตน์ (2531) กล่าวว่าไว้ว่าลักษณะทางกายภาพ (Physical Appearance) อันได้แก่การแต่งกาย จะแสดงถึงรสนิยมหรือความชอบของผู้แต่งเสื้อผ้าเป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญ การเลือกเครื่องแต่งกาย เครื่องแต่งหน้า น้ำหอม เครื่องประดับจะเป็นตัวชี้บุคลิกภาพที่เชื่อถือได้ และยังบอกให้ทราบถึงรสนิยม ฐานะทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งบางกรณีการแต่งกายอาจเป็นการซ่อนเร้นหรือปิดบังลักษณะบางอย่างซึ่งเจ้าของไม่ต้องการให้เห็นก็ได้ โทมัส แฮริส (1993) ได้กล่าวถึงอิทธิพลของรูปร่างและการแต่งกายไว้ว่าความสูง และ รูปร่าง (Height and Physique) นั้นมีผลต่อการยอมรับโดยผู้ที่มีความสูงมากกว่าและมีรูปร่างดีจะมีโอกาสที่ดีกว่า นอกจากนั้นการแต่งกายชุดเครื่องแบบ (Uniform) ยังสามารถแสดงถึงอาชีพ ตำแหน่งหน้าที่การงาน สื่อถึงความมั่นคงและบุคลิกนิสัยของผู้สวมใส่ ซึ่งล้วนสื่อถึงสารหลายอย่างเกี่ยวกับตัวผู้สวมใส่ไปยังผู้พบเห็น นอกจากนั้นแล้วประโยชน์จากเครื่องแต่งกาย (Function of Clothing) ก็ยังแตกต่างกันสำหรับแต่ละคนเช่นเพื่อความสบายและปลอดภัย (Comfort and Safety) เพื่อแสดงความสุภาพ (Modesty) และแสดงถึงวัฒนธรรม (Cultural display) ซึ่งเครื่องแต่งกายนั้นมีผลต่อการยอมรับจากผู้อื่น และแสดงถึงมุมมองซึ่งเรามีกับตัวเราเอง (Self-Perception) และการแต่งกายแต่ละแบบก็ยังมีอิทธิพลต่อคนได้มากหรือน้อยแตกต่างกันออกไป

3. การแสดงสีหน้า (Facial Expression)

การแสดงออกทางสีหน้าเป็นการสื่อสารชนิดหนึ่งที่สามารถทำให้ผู้อื่นทราบถึงความคิดนอกเหนือจากคำพูดของเรา และเป็นสิ่งที่ช่วยเสริมการสื่อสารด้วยคำพูดให้มีประสิทธิผลยิ่งขึ้นดังแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะการแสดงออกทางสีหน้า โดย โทมัส แฮริส (1993) ที่สอดคล้องกับ สมจิต วิชา (2540) และ สมิต สัจฉกร (2547) ได้กล่าวถึงการแสดงสีหน้า ว่าการแสดงออกทางสีหน้า เช่น การที่ผู้ส่งสารยิ้มแย้มแจ่มใส มีสีหน้า ร่าเริง เบิกบาน ย่อมได้เปรียบ และแสดงให้เห็นถึงความเต็มใจหรือความยินดี มีความสุข และพอใจที่ได้พูดกับผู้ฟัง อันเป็นเสน่ห์ซึ่งช่วยดึงดูดใจคนฟังได้ตั้งแต่แรกเห็น ซึ่งในหลัก 6 วิธีในการปรับปรุงการสื่อสารเชิงอวัจนะ ได้แสดงถึงอิทธิพลของการแสดงสีหน้าโดยการยิ้มไว้ว่าการยิ้มมีพลังที่จะสื่อถึงความสุข (Happiness) ความเป็นเพื่อน (Friendliness) ความรู้สึกอบอุ่นใจ (Warmth) การสัมพันธ์ (Liking) และความร่วมมือร่วมใจกัน (Affiliation) ซึ่ง มากไปกว่านั้นการหัวเราะหรือการแสดงอารมณ์ขันก็นับว่าเป็นส่วนสำคัญยิ่งส่วนหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมการสื่อสาร ซึ่งไม่ควรมองข้าม ดังนั้นจึงควรกระตุ้นตนเองและผู้ฟังให้หัวเราะ ซึ่งจะช่วยส่งเสริมบรรยากาศการพูดให้น่าสนใจมากขึ้น แต่กระนั้น Gary Imai ก็ได้กล่าวถึงยิ้ม ของคนเอเชียไว้ว่า การยิ้มบ่อยๆ นั้นอาจแทนการปิดบังอารมณ์ต่างๆ เช่นความสุข โกรธ สับสน การแก้ตัว หรือแม้แต่ความเศร้า สำหรับการพิจารณาการสื่อสารเชิงอวัจนะในส่วนของใบหน้านั้นอาจแบ่งพิจารณาได้เป็นส่วนต่างๆ (Thomas E. Harris, 1993) จาก ลักษณะการยิ้ม (Smiles) ลักษณะของผม (Hair) และลักษณะการแต่งหน้า (Make up) นอกจากนี้สีหน้ายังช่วยให้ผู้ฟังมีความรู้สึกตามผู้พูดหรือคล้อยตามเนื้อเรื่อง และคนฟังก็จะตอบสนองด้วยความรู้สึกเช่นเดียวกัน

ดังแนวคิดที่ยกมาข้างต้น การที่ผู้ฟังจะมีอารมณ์คล้อยตามจากการแสดงออกทางสีหน้าของผู้พูดนั้น ก็ได้มีแนวคิดที่ช่วยสำหรับสังเกตลักษณะการออกแสดงออกทางสีหน้าที่แสดงอารมณ์และความรู้สึก ซึ่ง รัชนี ศุภจินทร์รัตน์ (2531) กล่าวว่าไว้ว่าในการแสดงออกของร่างกายไม่มีส่วนใดที่จะแสดงออกได้มากเท่ากับใบหน้าซึ่งคนปกติทั่วไปจะสามารถแสดงสีหน้าพื้นฐาน ได้อย่างน้อย 6 ชนิดตามแนวคิดของ Munn (1980) ได้แก่ สีหน้าที่แสดงความขยะแขยง (Disgust) แปลกใจ (Surprise) มีความสุข (Happiness) โกรธ (Anger) เศร้า (Sadness) และสีหน้าที่แสดงความกลัว (Fear) และสำหรับหลักทั่วไปในการแสดงออกทางสีหน้าก็คือ แสดงสีหน้าให้เป็นธรรมชาติ สอดคล้องกับอารมณ์ความรู้สึก และสัมพันธ์กับเรื่องที่พูด (นิพนธ์ ทิพย์รังศรีนิมิต, 2542) นิพนธ์ ศศิธร (2521) กล่าวถึงชนิดของสีหน้าที่ผู้พูดไม่ควรปฏิบัติ คือ การแสดงสีหน้าลึกลับ หรือทำหน้าตายในโอกาสที่ไม่ควรทำ เช่นทำผิดแล้วแกล้งทำเป็นไม่รู้ การเก๊ก หรือการตีหน้าแบบละครซึ่งใส่อารมณ์มากเกินไป นอกจากนั้น ไม่ควรทำสีหน้าหลุกหลิกไม่สำรวจเช่น ยักคิ้ว หล่วตา เชิดหน้า จีบปากจิบคอ และอย่าทำหน้าเป็น หรือทำหน้าทะเล้งเพราะจะทำให้เสียบุคลิกเช่นการยิ้มตลอดเวลา

ทั้งๆที่ไม่ควรจะยิ้มเป็นต้น นอกจากนี้ Thomas E. Harris (1993) ยังกล่าวว่าการมีสีหน้าบึ้งตึง เครื่องเครียดจะแสดงว่าผู้ส่งสารไม่เต็มใจหรือไม่พอใจพอใจที่จะสื่อสาร ซึ่งสมจิต ชิวปรีชา (2540) แนะนำไว้ว่า ผู้พูดอาจปลุกเร้าอารมณ์ผู้ฟังด้วยอารมณ์ต่างๆ โดยฝึกแสดงสีหน้าให้เปลี่ยนไปตามความรู้สึกนั้นๆ และต้องพยายามให้เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ถ้าผู้พูดสามารถสร้างอารมณ์ให้เกิดจากความจริงใจแล้ว ก็จะสามารถแสดงออกทางสีหน้า แต่ทั้งนี้ผู้พูดต้องมีจิตใจแรงกล้าและเกิดความเชื่อมั่นในเรื่องที่พูด

4. การประสานสายตา (Eye Contact)

ลักษณะการใช้สายตา ในหลัก 6 วิธีในการปรับปรุงการสื่อสารเชิงอวัจนะ ได้กล่าวไว้ว่า ผู้ที่สามารถสื่อสารผ่านการใช้สายตานั้นสามารถสื่อสารได้ดี และได้เปรียบมากกว่า เพราะการสบตาเป็นสิ่งที่แสดงถึงความสนใจในคน หรือสิ่งต่างๆ มากไปกว่านั้นยังเป็นการเพิ่มความน่าเชื่อถือของผู้พูด และแสดงความจริงใจ เปิดเผย รวมทั้งให้ความรู้สึกที่อบอุ่น ซึ่งการใช้สายตาที่ดี ในขณะที่พูดต้องประสานสายตาหรือมองหน้าผู้ฟัง โดยพยายามกวาดสายตามองผู้ฟังให้ทั่วถึง รู้จักสบสายตาผู้ฟังเป็นระยะ (สมจิต ชิวปรีชา, 2540 ; วิรัช ลภีรัตนกุล, 2543 ; สมชาติ กิจยรรยง, 2546 ; สมิต สัจฉกร, 2547) นิพนธ์ ทิพย์ศรีนิมิต (2542) ได้ให้หลักในการใช้สายตาประกอบการพูดไว้ว่า ขณะเดินขึ้นเวทีควรมองไปยังแท่นพูด หรือถ้าจะมองไปยังผู้ฟังควรมองด้วยสายตาที่เป็นมิตรและมั่นใจ เมื่อเดินถึงแท่นพูดให้มองไปยังผู้ฟังทุกคน และขณะที่พูดควรมองผู้ฟังให้ทั่วและเมื่อก้าวสรุปก็ให้มองผู้ฟังให้ทั่วอีกครั้ง

ในเรื่องการใช้สายตา ผู้พูดโดยทั่วไปมักมองข้ามความสำคัญของการใช้สายตา หลบสายตา มองดูเพดาน มองดูพื้น มองออกไปนอกหน้าต่าง หรือมองจุดใดจุดหนึ่งในห้องอย่างไม่มีจุดหมายทำให้ผู้ฟังเบื่อหน่าย เพราะเหมือนผู้พูดไม่ได้ตั้งใจพูดให้ที่ประชุมฟัง ซึ่งการใส่แว่นตาดำ หรือสีเข้มก็ให้ความรู้สึกเหมือนไม่จริงใจกับผู้ฟังเช่นกัน และทำให้เสียบุคลิกภาพ กิริยาอันไม่พึงประสงค์เหล่านี้นอกจากจะไม่ช่วยในการสื่อสารให้ดีขึ้นแล้วยังบั่นทอนทำลายบุคลิกภาพของผู้พูด และเป็นการแสดงออกถึงการขาดความสนใจผู้ฟังซึ่งผู้ฟังก็จะไม่สนใจผู้พูดเช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้พูดที่หลบตาผู้ฟังเอาแต่ก้มหน้าก้มตาพูดอยู่คนเดียว ผู้ฟังจะมีความรู้สึกอึดอัดและรำคาญมาก (สมจิต ชิวปรีชา, 2540 ; นิพนธ์ ทิพย์ศรีนิมิต, 2542 ; วิรัช ลภีรัตนกุล, 2543) สมจิต ชิวปรีชา (2540) แนะนำว่า หากต้องการใส่แว่นตา ควรเป็นแว่นตาสีอ่อน ในการเริ่มพูดให้มองไปยังผู้ฟังรอบๆ มองไปยังจุดกึ่งกลางของแถวหลังสุด ซึ่งจะทำให้รู้สึกเหมือนผู้พูดกำลังพูดกับผู้ฟัง ต่อไปจึงเปลี่ยนจุดมองไปทั่วๆ หากมีผู้ฟังจำนวนน้อยอาจมองให้ครบทุกคน แต่ถ้ามีจำนวนมากอาจมองเป็น

กลุ่มๆ ในขณะที่เดียวกันใช้สายตาดูความสนใจของผู้ฟังด้วยเพื่อจะปรับการพูดให้เหมาะสมกับ อารมณ์ของผู้ฟัง

5. ลักษณะท่าทาง (Posture)

ท่าทางเป็นภาษาแบบหนึ่งที่ใช้ในการสื่อความหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพการสื่อสาร ด้วยภาษาพูดนั้นบิดเบือนได้ง่าย แต่ภาษาท่าทางบิดเบือนยาก ภาษาท่าทางนั้นจะเป็นตัวแสดงออก หรือบ่งบอกถึงอารมณ์ความรู้สึกของผู้พูด การรู้จักเชื่อมโยงท่าทางกับอารมณ์ของผู้ฟังจะทำให้ ได้รับประโยชน์มาก(สมิต สัจจกร, 2547) ซึ่งในทางเดียวกัน ผู้พูดก็สามารถนำหลักการนี้มาใช้เพื่อ สื่อถึงท่าทางที่มีความหมายตามความคิดหรืออารมณ์ของเรื่องที่พูดได้เช่นกัน

สำหรับการเดินนั้นผู้พูดพึงระลึกเสมอว่าการเดินหรือวิธีการเดิน (The way you walk) สามารถสื่อความหมายบางสิ่งบางอย่างให้ผู้ฟังทราบได้ การก้าวขึ้นสู่เวทีของผู้พูดและการก้าวลง จากเวทีเมื่อพูดเสร็จนั้นมีความสำคัญมากสอดคล้องกับ สมจิต ชิวปรีชา (2540) ที่กล่าวว่า การเดิน ของผู้พูดนับว่าเป็นจุดแรกที่สะดุดตาผู้ฟัง การเดินจึงควรเดินให้เป็นธรรมชาติ ไม่ต้องระวังตัว จนเกินไป เดินด้วยฝีเท้าพอเหมาะ ก้าวไม่ช้าหรือเร็วจนเกินไป และทรงตัวให้ดูสง่างาม และองอาจ แก้วแจนตามสบายพอสมควร หลังไม่โก่งหรือยัดจนเกินไป ศีรษะตั้งตรง และไม่ควรวัดเดินโดยไม่ จำเป็น ในการเดินควรก้าวขึ้นสู่เวทีควรก้าวเดินด้วยท่าที่ที่กระฉับกระเฉง (Walk Briskly) กระตือรือร้นในลักษณะที่พร้อมจะพูดกับผู้ฟัง และทุกอย่างก้าวที่เดินนั้นควรแฝงด้วยความเชื่อมั่นใน ตนเอง (วิรัช ลภีรัตนกุล, 2543) ซึ่งฉันทนิช อัสวานนท์ (2546) เสนอการฝึกฝนอย่างง่ายๆสำหรับ ท่วงทีการเดิน (The way you walk) คือให้นำหนังสือวางบนศีรษะและเดินบนไม้กระดานแผ่นเดียว บ่อยๆเป็นการฝึกทำเดินที่สง่างามโดยไม่ต้องลงทุนมาก ส่วนการยืนควรยืนด้วยท่าทางที่สบายสง่า ผ่านเผย ปล่อยน้ำหนักตัวอยู่บนเท้าทั้งสอง นอกจากนั้นในการยืนควรยึดหลังตรง ไม่ยืนเอียง ไม่ เกร็งตัว ไม่โยกไปมา ไม่เท้าสะเอว ไม่เกะกะโต๊ะ ไม่เกะกะไมโครโฟน อย่าล้างกระเป๋หรือล้วงแคะ แคะเอาใดๆทั้งสิ้นและพยายามหลีกเลี่ยงกิริยาซ้ำซากใดๆโดยปราศจากความหมาย (สมจิต ชิวปรีชา , 2540 ; วิรัช ลภีรัตนกุล, 2543 ; สมชาติ กิจจรรรยง,2546 ; ฉันทนิช อัสวานนท์,2546)) โดยอาจมีความ แตกต่างบ้างระหว่างท่ายืนของผู้ชายและผู้หญิง เพราะผู้ชายควรมีท่ายืนที่องอาจ สง่างาม ส่วน ผู้หญิงควรมีท่าที่ที่สุภาพอ่อนโยนมากกว่า

สมชาติ กิจจรรรยง (2546) ได้อ้างถึงลักษณะท่ายืนที่ไม่สุภาพพอสรุปได้ดังนี้ การยืนที่ไม่ สุภาพได้แก่การยืนที่มีลักษณะแสดงอาการเหมือนคนเพิ่งตื่นนอน ง่วงซึม เฉื่อยชา การเอามือจับ แน่น การยืนตัวแข็งนิ่งไม่กล้าสบสายตาค้นฟัง หรือมีกิริยาท่าทางในการเดินกลับไปมาตลอดเวลา หรือบางกรณีอาจยืนตัวตรงแต่หันหน้าไปทางซ้ายสลับขวาเหมือนพัดลม การพูดไปมองท้องฟ้า

หรือเพดานไปตลอดเวลา การขึ้นเหมือนนักเลงเอามือล้วง กระเป๋าบางคนอาจพยักหน้าหรือผงกศีรษะเหมือนกึ่งท่า แม้กระทั่งการออกท่าทางเหมือนช่วยเซ็นหรือดันรถออกจากหล่ม และการก้มๆ เงยๆ ซึ่งจะทำให้ผู้ฟังมองตามว่าก้มและเงยเพื่อหาอะไร ทั้งหมดนี้ คืออวัจนภาษาองไม่พึงประสงค์ทั้งสิ้น นอกจากนี้ การแต่งตัวมากเกินไปจนจำเป็น ก็เป็นสิ่งที่พึงหลีกเลี่ยง และในการเดินนั้นไม่ควรเดินด้วยวิธีเดินแบบหลบๆ ซ่อนๆ หรือลับๆ ล่อๆ หรือใช้วิธีค่อยๆ เดินย่องขึ้นเวทีอย่างกระมิดกระเมี้ยน (Do Not Tiptoe Timidly) คล้ายกับกลัวว่าผู้ฟังจะมองเห็นเรา นอกจากนั้นสิ่งที่ผู้พูดไม่ควรกระทำก็คือ การวางแผนไว้ล่วงหน้าก่อนพูดว่าจะต้องออกท่าทางอย่างไร อย่างนี้ก็ครั้ง เพราะจะทำให้การพูดดูไม่เป็นธรรมชาติ (วิรัช ลภีรัตนกุล, 2543) นอกจากนี้ฉันทนิช อัสวานนท์ (2546) กล่าวถึงท่าทางการเดินที่ไม่พึงประสงค์ไว้อันได้แก่การเดินสายสะโพกเหมือนเป็ด การเดินที่คอขึ้นไปข้างหน้าคล้ายยีราฟ การเดินโยกเขยยกสะโพก การเดินข่มตัวขึ้นลงหรือแม้แต่การเดินเอนตัวไปข้างหลัง ซึ่งท่าเหล่านี้เป็นลักษณะท่าทางที่ต้องปรับปรุงเพื่อให้บุคลิกภาพดีขึ้น และสิ่งที่ไม่ควรทำในการเดินคือ ควรระวังอย่าให้หัวมั่วเข้าด้านในหรือเบนออกด้านนอก อย่าก้าวยาวหรือสั้นเกินไป อย่าขึ้นหน้าออกไปอย่างยีราฟหรือเต่า อย่าเดินปิดไหล่ไปมา และอย่าเดินกระพือมหน้าออกขึ้นๆ ลงๆ

6. การเคลื่อนไหวร่างกาย (Body Movement)

การเคลื่อนไหวนั้นย่อมเรียกร้องและดึงดูดความสนใจได้ เพราะธรรมชาติของมนุษย์มีแนวโน้มที่จะจับตามองตามสิ่งที่เคลื่อนไหว ในการเคลื่อนไหวนั้น วิรัช ลภีรัตนกุล(2543) กล่าวว่าควรมีการเคลื่อนไหวจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งบ้างเป็นครั้งคราวตามความเหมาะสม และควรเคลื่อนไหวในลักษณะที่เป็นธรรมชาติสอดคล้องกับความประสงค์ ดังที่ ยูพา สุภากุล (ม.ป.ป.) แนะนำแนวทางไว้ว่าลักษณะท่าทางที่ดีนั้นจะต้องมีลักษณะที่ ผ่อนคลาย (Relaxation) มีความกระปรี้กระเปร่า กระฉับกระเฉง (Vigor) และต้องใช้ท่าทางที่เหมาะสมกับเวลา (Timing) ที่ต้องการจะเน้น ซึ่งในการแสดงออกทางร่างกายนั้นต้องคำนึงถึงหัวข้อ (Subject) และขนาดของผู้ฟังด้วย ยิ่งผู้ฟังมีจำนวนมากการแสดงท่าทางก็จะต้องมากขึ้น

หากเราล้มเหลวในการแสดงลักษณะท่าทางขณะพูด ก็จะไม่สามารถทำให้คนฟังสนใจได้ในทางตรงข้ามหากเรามีการเคลื่อนไหวที่มีประสิทธิภาพก็จะช่วยเรียกร้องความสนใจ และรักษาความสนใจของผู้ฟังไว้ได้อย่างเสมอต้นเสมอปลาย นอกจากนี้การเคลื่อนไหวของผู้พูดก็สามารถเป็นเครื่องบอกว่าคุณกำลังจะเริ่มพูดในประเด็นใหม่ นอกจากนั้นการที่ผู้พูดเคลื่อนไหวในลักษณะการก้าวออกไปข้างหน้าหาผู้ฟังยังเป็นการสื่อความหมายให้ผู้ฟังทราบได้ว่าผู้พูดกำลังเน้นถึงความสำคัญในจุดนั้น (Stressing an Important Point)

7. การใช้มือประกอบการพูด (Gestures of Hands)

จะเป็นตัวเน้นและขยายความการสื่อสารด้วยคำพูดอย่างดี นอกจากนั้นโดยการแสดงออกของมือเพียงอย่างเดียวจะบอกความรู้สึก ทักษะคิด และความคิด ซึ่งไม่สามารถแสดงด้วยคำพูดได้ (รัชณี ศุภจินทรรัตน์, 2531) เช่น การจับประคุมเสื้อ ซึ่ง ได้มีการแบ่งท่าของมือและแขน ไว้เป็น 2 ชนิดคือ ท่าทางตามธรรมเนียม และ ท่าทางพรรณนา (Descriptive Gesture) ท่าทางตามธรรมเนียม ประกอบด้วย การชี้ (Pointing) ซึ่งคือลักษณะของการใช้นิ้วชี้ตำแหน่งหรือทิศทาง เพื่อเรียกร้องความสนใจต่อความคิดหรือวัตถุ การให้หรือการรับ (Giving or Receiving) เป็นการผายมือให้ผู้ฟังเมื่อต้องการเสนอความคิดหรือขอร้องให้ผู้ฟังสนับสนุนความคิดของเรา การไม่ยอมรับ (Rejecting) คือท่าทางการไม่ยอมรับความคิดหรือการไม่เห็นด้วย ใช้ท่าการคว่ำมือเคลื่อนไปทางข้างตัวกำปั้น (Clenching the fist) ใช้เพื่อเน้นการแสดงความรู้สึกที่รุนแรง เช่นการ โกรธ หรือการตัดสินใจ การระมัดระวัง (Cautioning) คือการใช้การเคลื่อนไหวมือช้าๆ เพื่อให้ผู้ฟังเกิดความสงบ และ การแบ่งแยก (Deviding) ใช้เมื่อต้องการแสดงให้เห็นความแตกต่าง การแยกความคิดหรือความจริงจากกัน ใช้มือในแนวตั้ง (Vertical) ส่วนท่าทางพรรณนานั้นเป็นท่าทางที่บุคคลใช้บรรยาย หรือเลียนแบบความคิดที่ต้องการจะติดต่อ ผู้พูดอาจใช้บรรยายขนาด (Size) รูปร่าง (Shape) ความสูง (Height) หน้าที่ (Function) ของของสิ่งนั้นด้วยการใช้ มือและแขน (ยุพา สุภากุล, ม.ป.ป. ; วิรัช ฤทธิรัตนกุล, 2534) ซึ่งการใช้มือที่ดีนั้นต้องมีความหนักแน่น โดยใช้เมื่อต้องการเสริมข้อความ มีจังหวะที่พอดีกับการเปล่งคำ และไม่ใช้ซ้ำซาก (สมชาติ กิจยรรยง, 2546)

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจะได้นำแนวคิดที่ได้นำเสนอไว้ในบทที่ 2 นี้เป็นแนวทางในการศึกษาวิเคราะห์ ซึ่งมีระเบียบวิธีวิจัยซึ่งจะได้นำเสนอไว้ในบทที่ 3 ต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การสื่อสารเชิงอวัจนะในการพูดต่อหน้าชุมชนของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี” ผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ โดยอาศัยแบบประเมินบุคลิกภาพการพูด แบบสังเกต บุคลิกภาพการพูด แบบสอบถามก่อนและหลังการพูด และแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการพูด ในการเก็บข้อมูลเพื่อศึกษาลักษณะทั่วไป ปัญหา และแนวทางพัฒนาการพูดต่อหน้าชุมชนของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี ซึ่งศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาประกอบด้วยเด็กไทยอายุ 6-12 ปี ซึ่งเป็นนักเรียนที่ศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 กลุ่มผู้ฟังทั่วไป และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการพูด โดยกลุ่มตัวอย่างจากประชากรแต่ละกลุ่มประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่มแบบสมัครใจ (Volunteer Sample) ดังนี้

1. กลุ่มเด็กไทยอายุ 6-12 ปี ซึ่งเป็นนักเรียนที่ศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6
ได้จากการรับสมัครให้ผู้ปกครองที่มีความสนใจส่งเด็กเข้าร่วมโครงการพัฒนาพัฒนาบุคลิกภาพการพูดของเด็กจำนวน 150 คน มาเข้ารับการทดสอบบุคลิกภาพการพูดขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้การคำนวณค่าของจำนวนกลุ่มตัวอย่าง คำนวณจากกลุ่มประชากรเด็กอายุ 6-12 ปีที่ศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาจำนวน 4,569,262 คน (สถิติจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน: ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2546) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ความผิดพลาด 10% จะต้องใช้กลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย 97 คน ดังสูตรการคำนวณต่อไปนี้

$$n = \frac{1}{\left[\frac{4e^2}{z^2} \right] + \left[\frac{1}{n} \right]}$$
$$= 96.04$$

n	แทนจำนวนหรือขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
N	แทนจำนวนประชากรทั้งหมด สำหรับงานวิจัยนี้มีค่า = 4,569,262
e	แทนค่าความคลาดเคลื่อนที่กำหนดขึ้น สำหรับงานวิจัยนี้มีค่า = 0.10
Z	แทนค่าที่ได้จากการเปิดตารางสถิติ Z โดยใช้ค่าจากพื้นที่ $\alpha/2$ ซึ่ง ได้จากค่าระดับความเชื่อมั่น $(1-\alpha)$ ที่กำหนดขึ้นมาโดยงานวิจัยนี้ คำนวณที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ดังนั้นค่า $\alpha = 1-0.95$ และ ค่า $\alpha/2 = 0.025$ เมื่อนำไปเปิดตารางจะได้ค่า $Z = 1.96$

การรับสมัครเด็กเข้าโครงการ 150 คน มีผู้สมัครจริงทั้งสิ้น 156 คน ผู้วิจัยได้ใช้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนําร่องจำนวน 44 คน และในการศึกษาจริง 112 คน

2. กลุ่มผู้ฟังและผู้ประเมิน

กลุ่มตัวอย่างในกลุ่มนี้ได้แก่กลุ่มผู้ฟังที่สมัครใจเข้าร่วมฟังการพูดของเด็กในโครงการจำนวน 156 คน และเพื่อให้ผลการประเมินสามารถคำนวณทางสถิติได้อย่างเหมาะสม ผู้วิจัยได้รับสมัครอาสาสมัครเข้าร่วมเป็นผู้ฟังจำนวนอย่างต่ำ 30 คน และมีผู้ให้ความร่วมมือเป็นอาสาสมัครในการทดสอบบุคลิกภาพการพูดของเด็กในครั้งนี้จำนวน 31 คน

3. ผู้เชี่ยวชาญในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพูด

เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะเป็นแนวทางในการพัฒนาการพูดของเด็ก ผู้วิจัยได้เชิญผู้เชี่ยวชาญที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลครั้งนี้จำนวน 9 ท่าน จากสาขาต่างๆ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตเวช ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปการละคร ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาบุคลิกภาพและการเดินแบบ ผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีและศิลปการแสดง ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ ผู้เชี่ยวชาญด้านพิธีกรและการแสดงละครโทรทัศน์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบทำเต็นท์ และนาฏยศิลป์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการกำกับการแสดงและสร้างสรรค์งานละคร (ดูภาคผนวก ก)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือหลักที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. แบบประเมินสำหรับผู้ฟัง
2. แบบสังเกตเพิ่มเติมของผู้วิจัย
3. แบบสอบถามก่อนและหลังการพูดสำหรับเด็ก
4. แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

สำหรับใช้ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ เพื่อตอบคำถามนำวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

แบบประเมินสำหรับผู้ฟัง แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนแรก สำหรับประเมินระดับความสามารถโดยการให้คะแนน และส่วนหลังสำหรับการแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม สำหรับประเมินความสามารถในการสื่อสารเชิงอวัจนะ 7 ด้าน ต่อไปนี้

1. รูปร่างหน้าตา
2. การแต่งกาย
3. การแสดงสีหน้า
4. การประสานสายตา
5. ลักษณะท่าทาง
6. การเคลื่อนไหวร่างกาย
7. การใช้มือประกอบการพูด

แบบสังเกตเพิ่มเติมสำหรับผู้วิจัย

เพื่อให้ได้ข้อมูลเพิ่มเติมจากการประเมินของผู้ประเมินทั้ง 31 คน ผู้วิจัยได้ทำการสังเกตอวัจนะในการทดสอบของเด็กโดยอาศัยแบบสังเกตเพื่อเก็บข้อมูลสำหรับประเมินความสามารถในการสื่อสารเชิงอวัจนะทั้ง 7 ด้าน ต่อไปนี้ (ดูภาคผนวก ค)

1. รูปร่างหน้าตา
2. การแต่งกาย
3. การแสดงสีหน้า
4. การประสานสายตา
5. ลักษณะท่าทาง
6. การเคลื่อนไหวร่างกาย
7. การใช้มือประกอบการพูด

แบบสอบถามก่อนและหลังการพูดสำหรับเด็ก

ก่อนการทดสอบบุคลิกภาพ ผู้วิจัยได้ขอให้เด็กตอบแบบสอบถามก่อนการทดสอบการพูดต่อหน้าชุมชน (ดูภาคผนวก ข) เพื่อเก็บข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างแต่ละคน
2. ประสบการณ์ในการพูดต่อหน้าชุมชน
3. ทักษะพื้นฐานในการพูดต่อหน้าชุมชน
4. ความรู้สึกในการพูดต่อหน้าชุมชน
5. ความรู้สึกในการร่วมกิจกรรม

หลังการทดสอบบุคลิกภาพ ผู้วิจัยได้ขอให้เด็กตอบแบบสอบถามหลังการทดสอบการพูดต่อหน้าชุมชน (ดูภาคผนวก ข) เพื่อเก็บข้อมูล ดังนี้

1. ความรู้สึกในการพูดต่อหน้าชุมชน
2. ประเมินค่าการพูดของตนเอง
3. การรู้ความหมายของคำว่า “บุคลิกภาพการพูด”
4. ความรู้สึกในการร่วมกิจกรรม

แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

เมื่อได้ผลการศึกษาจากการศึกษานำร่องแล้ว ผู้วิจัยได้นำมาพัฒนาเป็นแบบสอบถามเพื่อสอบถามผู้เชี่ยวชาญถึงแนวทางในการพัฒนา สำหรับตอบคำถามนำวิจัยข้อที่ 3 ในประเด็นต่อไปนี้

1. แนวทางในการพัฒนารูปร่างหน้าตา
2. แนวทางในการพัฒนาการแต่งกาย
3. แนวทางในการพัฒนาการแสดงสีหน้า
4. แนวทางในการพัฒนาการประสานสายตา
5. แนวทางในการพัฒนาลักษณะท่าทาง
6. แนวทางในการพัฒนาการเคลื่อนไหวร่างกาย
7. แนวทางในการพัฒนาการใช้มือประกอบการพูด

การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาเรื่อง การสื่อสารเชิงอวัจนะในการพูดต่อหน้าชุมชนของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี ครั้งนี้ เพื่อให้เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลการวิจัยมีความตรง (Validity) และความเที่ยง (reliability) ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบเครื่องมือ ดังนี้

ผู้วิจัยได้ นำแบบสอบถามก่อนและหลังการพูด สำหรับเด็ก และแบบสังเกตบุคลิกภาพการพูดของเด็ก นำไปทดสอบใช้กับกลุ่มตัวอย่างนำร่องจำนวน 44 คนเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา และให้แน่ใจว่าสามารถเก็บข้อมูลได้ตามต้องการ ก่อนที่จะนำไปใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจริงจำนวน 112 คน

สำหรับแบบประเมินบุคลิกภาพการพูดของเด็กนั้น เนื่องจากแบบประเมินนี้เป็นเครื่องมือหลักในการเก็บข้อมูลของงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจึง ได้นำแบบประเมินนี้ให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและภาษา ก่อนจะนำไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างนำร่องจำนวน 44 คน เพื่อทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น Alpha Coefficient ของ Cronbach ด้วยโปรแกรม SPSS for Windows ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นดังนี้

1.	ข้อมูลด้านรูปร่างหน้าตา	มีค่าความเชื่อมั่น	0.7918
2.	ข้อมูลด้านการแต่งกาย	มีค่าความเชื่อมั่น	0.7890
3.	ข้อมูลด้านการแสดงสีหน้า	มีค่าความเชื่อมั่น	0.8232
4.	ข้อมูลด้านการประสานสายตา	มีค่าความเชื่อมั่น	0.8237
5.	ข้อมูลด้านลักษณะท่าทาง	มีค่าความเชื่อมั่น	0.8013
6.	ข้อมูลด้านการเคลื่อนไหวร่างกาย	มีค่าความเชื่อมั่น	0.7885
7.	ข้อมูลด้านการใช้มือประกอบการพูด	มีค่าความเชื่อมั่น	0.7428

สำหรับแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญนั้น ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ที่ประกอบด้วยคำถามซึ่งได้รวบรวมจากปัญหาที่พบจากการศึกษา ให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความเหมาะสมของคำถาม และภาษาที่ใช้ ก่อนนำไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญสาขาต่างๆ ทั้ง 9 ท่าน

วิธีดำเนินการเก็บข้อมูล

เนื่องจกงานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของชุดโครงการพัฒนาบุคลิกภาพการพูดของเด็ก ซึ่งโครงการนี้ได้ทำการเปิดรับสมัครเด็กมาเข้าร่วมโครงการ โดยผู้วิจัยได้ดำเนินกิจกรรมต่างๆเพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังนี้

1. คณะผู้วิจัยดำเนินการประชาสัมพันธ์โครงการทดสอบบุคลิกภาพการพูดต่อหน้าชุมชนของเด็ก อายุ 6 – 12 ปี โดยรับสมัครเด็กที่สนใจเข้าร่วมโครงการ เป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การทดสอบนำร่อง เป็นการประชาสัมพันธ์ภายในหมู่คณาจารย์ นิสิต ผู้รู้จักคุ้นเคย เพื่อหาเด็กและผู้ปกครองที่สนใจเข้าร่วมโครงการทดสอบนำร่อง 43 คน เพื่อดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายตามข้อที่ 1-3 และ ระยะที่ 2 การทดสอบจริง เป็นการประชาสัมพันธ์ภายนอกผ่านสื่อต่างๆทางวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และเว็บไซต์ที่มีกลุ่มเป้าหมายเป็นเด็กและผู้ปกครองที่มีบุตร หลาน ในวัย 6 – 12 ปี จำนวน 110 คน เพื่อเชิญชวนเด็กและ/หรือผู้ปกครองที่สนใจพาเด็กเข้ารับการทดสอบบุคลิกภาพในการพูดต่อหน้าที่ชุมชน
2. ในวันที่มีการดำเนินกิจกรรม คณะผู้วิจัยเชิญผู้ปกครองและเด็กเข้าห้องประชุมเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม จากนั้นแยกเด็กออกจากห้องประชุมเพื่อไปทำกิจกรรมเตรียมความพร้อมก่อนการทดสอบ และขอให้ผู้ปกครองยังคงอยู่ในห้องประชุมเพื่อตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ ปัจจัยส่วนบุคคล บทบาทของการสื่อสารภายในครอบครัว ทักษะคิดต่อบทบาทของโรงเรียนและการเปิดรับสื่อ ที่มีผลต่อความสามารถในการพูดต่อหน้าชุมชนของเด็กในวัย 6 – 12 ปี หลังจากตอบแบบสอบถามเสร็จแล้ว จึงเชิญผู้ปกครองชมการพูดของเด็กผ่านกล้องโทรทัศน์วงจรปิด
3. ในขณะที่ผู้ปกครองตอบแบบสอบถามอยู่ที่ห้องประชุม ทีมวิจัยจะทำกิจกรรมร่วมกับเด็กเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนการทดสอบ โดยเริ่มทำกิจกรรมเพื่อสร้างความคุ้นเคยกับเด็ก แจกแบบสอบถามก่อนการทดสอบทำเพื่อเก็บข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของเด็ก จากนั้นให้เด็กเลือกอ่านนิทานจากหนังสือที่จัดเตรียมไว้ให้เพื่อเป็นการเตรียมข้อมูลด้านเนื้อหาสาระรับประทานอาหารว่าง แล้วจึงพาเด็กที่พร้อมไปห้องทดสอบ
4. ในส่วนของห้องทดสอบจะมีกลุ่มผู้ฟังจำนวนทั้งสิ้น 31 คน ร่วมประเมินผลการพูดโดยใช้แบบประเมิน พร้อมทั้งตัวผู้วิจัยเองซึ่งใช้แบบสังเกตเพื่อเก็บข้อมูลการพูดต่อหน้าชุมชนของเด็กเพิ่มเติม

5. หลังจากเด็กแต่ละคนทำการทดสอบการพูดเสร็จแล้ว ทีมผู้วิจัยจะพาเด็กมาที่ห้องประชุมที่ทำกิจกรรมในครั้งแรก เพื่อให้ตอบแบบสอบถามหลังการทดสอบ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบคำถามนำวิจัยโดยแบ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ แยกตามปัญหานำวิจัยดังนี้

คำถามนำวิจัยข้อที่ 1 ลักษณะทั่วไปของการสื่อสารเชิงอวัจนะในการพูดต่อหน้าชุมชนของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี เป็นอย่างไรบ้าง

ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows และแปรผลเพื่อหาค่าทางสถิติ (อ่าน ศิริชัย พงษ์วิชัย, 2546) ดังต่อไปนี้

1. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย (Descriptive Statistic)

โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) และหาค่าร้อยละ (Percentage) จำแนกตามลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตลอดจนหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่ออธิบายลักษณะทางประชากรศาสตร์และลักษณะการสื่อสารเชิงอวัจนะของกลุ่มตัวอย่าง

2. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics)

เป็นการทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ เพื่อตอบวัตถุประสงค์และคำถามนำวิจัย ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1	คะแนนเฉลี่ยด้านการสื่อสารเชิงอวัจนะในการพูดต่อหน้าชุมชนของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี อยู่ในเกณฑ์ “พอใช้หรือต่ำกว่า”
สมมติฐานข้อที่ 2	เด็กไทยอายุ 6-12 ปี เพศชายและเพศหญิงมีคะแนนเฉลี่ยด้านการสื่อสารเชิงอวัจนะในการพูดต่อหน้าชุมชน “ไม่แตกต่างกัน”
สมมติฐานข้อที่ 3	เด็กไทยอายุ 6-12 ปี ที่ศึกษาในระดับชั้น ป.1-3 และระดับชั้น ป.4-6 มีคะแนนเฉลี่ยด้านการสื่อสารเชิงอวัจนะในการพูดต่อหน้าชุมชน “แตกต่างกัน”

สมมติฐานข้อที่ 4 เด็กไทยอายุ 6-12 ปี ที่มีทัศนคติในการพูดคุยหน้าชุมชนต่างกันมีคะแนนเฉลี่ยด้านการสื่อสารเชิงอวัจนะในการพูดคุยหน้าชุมชน “แตกต่างกัน”

สมมติฐานข้อที่ 5 เด็กไทยอายุ 6-12 ปี ที่รู้ความหมาย และเด็กไทยอายุ 6-12 ปี ที่ไม่รู้ความหมายของคำว่าบุคลิกภาพการพูดที่ดีมีคะแนนเฉลี่ยด้านการสื่อสารเชิงอวัจนะในการพูดคุยหน้าชุมชน “แตกต่างกัน”

คำถามนำวิจัยข้อที่ 2 ปัญหาการสื่อสารเชิงอวัจนะในการพูดคุยหน้าชุมชนของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี มีอะไรบ้าง

วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงบรรยาย (Descriptive Statistic) และใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่ออธิบายถึงปัญหา และจำนวนของกลุ่มตัวอย่างที่พบปัญหาในการสื่อสารเชิงอวัจนะในการพูดคุยหน้าชุมชนของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี

คำถามนำวิจัยข้อที่ 3 แนวทางในการพัฒนาการสื่อสารเชิงอวัจนะในการพูดคุยหน้าชุมชนของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี มีอะไรบ้าง

ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับเด็กวัยประถม และศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการสื่อสารเชิงอวัจนะ นำมาประมวล จัดกลุ่ม เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการสื่อสารเชิงอวัจนะในการพูดคุยหน้าชุมชนของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี

เกณฑ์การให้คะแนน

คณะผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการประเมินค่าเฉลี่ยจากคะแนนของเด็กแต่ละคนที่ได้รับจากผู้ประเมินทั้ง 31 คนและนำค่าที่ได้มาจัดลำดับตามเกณฑ์ในการแบ่งช่วงคะแนน โดยเกณฑ์ในการประเมินนั้นจะแบ่งข้อมูลในลักษณะของการเรียงอันดับ (ศิริชัย พงษ์วิชัย, 2546) ซึ่งนอกจากจะแสดงค่าของข้อมูลออกมาเป็นตัวเลขที่สามารถคำนวณได้แล้ว ยังแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของคุณภาพของข้อมูลในแต่ละกลุ่ม ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ช่วง คือ ควรปรับปรุง พอใช้ ดี และดีมาก โดยใช้วิธีการแบ่งช่วง ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ความกว้างของช่วง} &= (\text{ค่าสุดท้าย} - \text{ค่าเริ่มต้น}) / \text{จำนวนช่วง} \\ &= (4.00 - 1.00) / 4 \\ &= 0.75 \end{aligned}$$

ดังนั้นจะได้ค่าในช่วงต่างๆของคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.75 อยู่ในเกณฑ์ ควรปรับปรุง

คะแนนเฉลี่ย 1.76 – 2.50 อยู่ในเกณฑ์ พอใช้

คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.25 อยู่ในเกณฑ์ ดี

คะแนนเฉลี่ย 3.26 – 4.00 อยู่ในเกณฑ์ ดีมาก

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลมารวบรวมและนำข้อมูลที่ได้มาใช้อธิบายผลการวิจัย โดยจะสรุปและวิเคราะห์เป็นประเด็นสำคัญ เพื่อตอบคำถามนำวิจัย ซึ่งจะเป็นส่วนเสริมของการแปลผลที่จะนำเสนอในบทที่ 4 (ผลการวิจัย) และการอภิปรายผลในบทที่ 5 (สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ) ต่อไป เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์และชัดเจนยิ่งขึ้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับงานวิจัยเรื่อง “การสื่อสารเชิงอวัจนะในการพูดต่อหน้าชุมชนของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี” ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการประเมินกลุ่มตัวอย่างจำนวน 156 คน ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้วมาทำการวิเคราะห์ ด้วยวิธีการทางสถิติตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยนำเสนอเป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ลักษณะประชากรของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล (เรียงลำดับตามคำถามวิจัย)

- คำถามนำวิจัยข้อที่ 1 ลักษณะทั่วไปของการสื่อสารเชิงอวัจนะในการพูดต่อหน้าชุมชนของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี เป็นอย่างไร
- คำถามนำวิจัยข้อที่ 2 ปัญหาในการสื่อสารเชิงอวัจนะในการพูดต่อหน้าชุมชนของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี มีอะไรบ้าง
- คำถามนำวิจัยข้อที่ 3 แนวทางในการพัฒนาการสื่อสารเชิงอวัจนะในการพูดต่อหน้าชุมชนของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี มีอะไรบ้าง

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลต่อการสื่อสารเชิงอวัจนะในการพูดต่อหน้าชุมชนของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ลักษณะประชากรของกลุ่มตัวอย่าง

จากการเก็บข้อมูลในโครงการพัฒนาบุคลิกภาพการพูดของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี จำนวน 156 คน สามารถแสดงผลโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) และค่าร้อยละ (Percentage) ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ลักษณะประชากรของกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง (N=156)	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
- ชาย	74	47.4
- หญิง	82	52.6
อายุ		
- 6 ปี	22	14.1
- 7 ปี	44	28.2
- 8 ปี	26	16.7
- 9 ปี	27	17.3
- 10 ปี	19	12.2
- 11 ปี	13	8.3
- 12 ปี	5	3.2
ระดับชั้น		
- ประถมศึกษาปีที่ 1	39	25
- ประถมศึกษาปีที่ 2	33	21.2
- ประถมศึกษาปีที่ 3	36	23.1
- ประถมศึกษาปีที่ 4	17	10.9
- ประถมศึกษาปีที่ 5	21	13.5
- ประถมศึกษาปีที่ 6	10	6.4

จากตารางที่ 1 กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กไทยอายุ 6-12 ปี เพศชาย และหญิงในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน คือเป็นเพศชาย 74 คน (ร้อยละ 47.4) เพศหญิง 82 คน (ร้อยละ 52.6) มีอายุ 7 ปี มากที่สุด คือจำนวน 44 คน (ร้อยละ 28.2) รองลงมาคืออายุ 9 ปี จำนวน 27 คน (ร้อยละ 17.3) และอายุ 8 ปี จำนวน 26 คน (ร้อยละ 16.7) อายุ 6 ปี จำนวน 22 คน (ร้อยละ 14.1) อายุ 10 ปี จำนวน 19 คน (ร้อยละ 12.2) อายุ 11 ปี จำนวน 13 คน (ร้อยละ 8.3) และอายุ 12 ปี จำนวน 5 คน (ร้อยละ 3.2) ตามลำดับ ระดับชั้นของเด็กที่เข้าร่วมโครงการวิจัยมากที่สุดคือระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 39 คน (ร้อยละ 25) รองลงมาคือระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 36 คน (ร้อยละ 23.1) และ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 33 คน (ร้อยละ 21.2) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 21 คน (ร้อยละ 13.5) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 17 คน (ร้อยละ 10.9) และกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 10 คน (ร้อยละ 6.4) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 แจกแจงลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

ชั้น	เพศ	อายุ							รวม
		6 ปี	7 ปี	8 ปี	9 ปี	10 ปี	11 ปี	12 ปี	
ป.1	ชาย	7	5						12
	หญิง	15	12						27
ป.2	ชาย		18	2					20
	หญิง		9	4					13
ป.3	ชาย			10	9				19
	หญิง			10	7				17
ป.4	ชาย				5	2			7
	หญิง				6	4			10
ป.5	ชาย					8	3		11
	หญิง					5	5		10
ป.6	ชาย						2	2	4
	หญิง						3	3	6
รวม		22	44	26	27	19	13	5	= 156

กลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนมากที่สุด คือ กลุ่มตัวอย่างเพศชายที่มีอายุ 7 ปี ซึ่งศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 18 คน รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศหญิง มีอายุ 6 ปี และกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งมีจำนวน 15 คน และกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศหญิงที่มีอายุ 7 ปี และกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 12 คน ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ กลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวน 2 คนประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่ม คือ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชาย อายุ 8 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชาย อายุ 10 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชาย อายุ 11 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชาย อายุ 12 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล (เรียงลำดับตามคำถามวิจัย)

คำถามวิจัยข้อที่ 1 ลักษณะทั่วไปของการสื่อสารเชิงอวัจนะในการพูดต่อหน้าชุมชนของเด็กไทยอายุ 6-12 ปีเป็นอย่างไร

จากคะแนนทั้งหมดสามารถสรุปรวมเป็นคะแนนเฉลี่ยซึ่งผู้วิจัยจำแนกตามคุณลักษณะ 7 ด้านของการสื่อสารเชิงอวัจนะของเด็กไทยอายุ 6-12 ปีได้ดังนี้

ตารางที่ 3 คะแนนเฉลี่ยจำแนกตามอวัจนะ 7 ด้าน

ลักษณะในการสื่อสารเชิงอวัจนะ	\bar{x} ¹	อยู่ในเกณฑ์
1. รูปร่างหน้าตา	2.84	ดี
2. การแต่งกาย	3.01	ดี
3. การแสดงสีหน้า	2.62	ดี
4. การประสานสายตา	2.46	พอใช้
5. ลักษณะท่าทาง	2.46	พอใช้
6. การเคลื่อนไหวร่างกาย	2.22	พอใช้
7. การใช้มือประกอบการพูด	1.63	ควรปรับปรุง

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.75 = ควรปรับปรุง; 1.76-2.50 = พอใช้; 2.51-3.25 = ดี; 3.26-4.00 = ดีมาก

¹ \bar{x} หมายถึง ค่าเฉลี่ยเลขคณิตของข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง

จากตารางที่ 3 พบว่าคะแนนเฉลี่ยด้านรูปร่างหน้าตาของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในเกณฑ์ “ดี” คือมีค่าเฉลี่ย = 2.84 การแต่งกายอยู่ในเกณฑ์ “ดี” คือมีค่าเฉลี่ย = 3.01 การแสดงสีหน้าอยู่ในเกณฑ์ “ดี” คือมีค่าเฉลี่ย = 2.62 การประสานสายตาอยู่ในเกณฑ์ “พอใช้” คือมีค่าเฉลี่ย = 2.46 ลักษณะท่าทางอยู่ในเกณฑ์ “พอใช้” คือมีค่าเฉลี่ย = 2.46 การเคลื่อนไหวร่างกายอยู่ในเกณฑ์ “พอใช้” คือมีค่าเฉลี่ย = 2.22 และ การใช้มือประกอบการพูดอยู่ในเกณฑ์ “ควรปรับปรุง” คือมีค่าเฉลี่ย = 1.63

เพื่อทดสอบข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานในเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปในการสื่อสารเชิงอวัจนะทั้ง 7 ด้านของกลุ่มตัวอย่างและใช้วิธีการทดสอบสมมติฐานโดยใช้การทดสอบแบบ t-test จากโปรแกรม SPSS for Windows โดยมีสมมติฐานดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 คะแนนเฉลี่ยด้านการสื่อสารเชิงอวัจนะในการพูดต่อหน้าชุมชนของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี “ต่ำกว่าเกณฑ์ ดี”

ผู้วิจัยได้แยกเป็นสมมติฐานย่อยทั้งหมด 7 ข้อดังนี้

- 1.1 คะแนนเฉลี่ยด้านรูปร่างหน้าตาของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี “ต่ำกว่าเกณฑ์ ดี”
- 1.2 คะแนนเฉลี่ยด้านการแต่งกายของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี “ต่ำกว่าเกณฑ์ ดี”
- 1.3 คะแนนเฉลี่ยด้านการแสดงสีหน้าของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี “ต่ำกว่าเกณฑ์ ดี”
- 1.4 คะแนนเฉลี่ยด้านการประสานสายตาของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี “ต่ำกว่าเกณฑ์ ดี”
- 1.5 คะแนนเฉลี่ยด้านลักษณะท่าทางของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี “ต่ำกว่าเกณฑ์ ดี”
- 1.6 คะแนนเฉลี่ยด้านการเคลื่อนไหวร่างกายของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี “ต่ำกว่าเกณฑ์ ดี”
- 1.7 คะแนนเฉลี่ยด้านการใช้มือประกอบการพูดของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี “ต่ำกว่าเกณฑ์ ดี”

โดยกำหนดสมมติฐานทางสถิติในลักษณะเดียวกันคือ $H_0: \mu_1^2 \geq 2.51$

$H_1: \mu_1 < 2.50$

² μ หมายถึง ค่าเฉลี่ยเลขคณิตที่ได้จากกลุ่มประชากร

ตารางที่ 4 ผลการทดสอบคะแนนเฉลี่ยด้านการสื่อสารเชิงอวัจนะ

ลักษณะในการสื่อสารเชิงอวัจนะ	\bar{x}	t-test	t-Prob
1. รูปร่างหน้าตา	2.84	17.827	0.000
2. การแต่งกาย	3.01	35.314	0.000
3. การแสดงสีหน้า	2.62	2.935	0.002
4. การประสานสายตา	2.46	-1.332	0.093
5. ลักษณะท่าทาง	2.46	-1.072	0.143
6. การเคลื่อนไหวร่างกาย	2.22	-10.422	0.000
7. การใช้มือประกอบการพูด	1.63	-33.194	0.000

3

ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ t-test แบบ 1 กลุ่ม ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่าความสามารถด้านการสื่อสารเชิงอวัจนะในการพูดต่อหน้าชุมชนของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี ด้านรูปร่างหน้าตา การแต่งกาย การแสดงสีหน้า การเคลื่อนไหวร่างกาย และการใช้มือประกอบการพูด “ต่ำกว่าเกณฑ์ ดี” แต่ในด้านการประสานสายตา และลักษณะท่าทางนั้น “อยู่ในเกณฑ์ดีขึ้นไป”

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

³ หมายเหตุ \bar{x} หมายถึง ค่าเฉลี่ยเลขคณิตของข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง
t หมายถึง ค่าสถิติ t ที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน
t-Prob หมายถึง ค่าความน่าจะเป็นที่คำนวณได้จากค่าสถิติ

คำถามนำวิจัยข้อที่ 2 ปัญหาในการสื่อสารเชิงอวัจนะในการพูดต่อหน้าชุมชนของเด็กไทยอายุ 6-12 ปีเป็นอย่างไร

ตารางที่ 5 เกณฑ์ของคะแนนเฉลี่ยในการสื่อสารเชิงอวัจนะของกลุ่มตัวอย่าง

เกณฑ์การประเมิน	ควรปรับปรุง (1.00-1.75)	พอใช้ (1.76-2.50)	ดี (2.51-3.25)	ดีมาก (3.26-4.00)
1. รูปร่างหน้าตา			2.84	
2. การแต่งกาย			3.01	
3. การแสดงสีหน้า			2.62	
4. การประสานสายตา		2.46		
5. ลักษณะท่าทาง		2.46		
6. การเคลื่อนไหวร่างกาย		2.22		
7. การใช้มือประกอบการพูด	1.63			

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.75 = ควรปรับปรุง; 1.76-2.50 = พอใช้; 2.51-3.25 = ดี; 3.26-4.00 = ดีมาก

จากตารางที่ 5 การสื่อสารเชิงอวัจนะด้านการใช้มือประกอบการพูดเป็นด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือมีคะแนนเฉลี่ย 1.63 อยู่ในเกณฑ์ควรปรับปรุง ส่วนในการประสานสายตา (คะแนนเฉลี่ย 2.46) ลักษณะท่าทาง (คะแนนเฉลี่ย 2.46) และการเคลื่อนไหวร่างกาย (คะแนนเฉลี่ย 2.22) ในภาพรวมคะแนนเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์พอใช้ ส่วนด้านรูปร่างหน้าตา (คะแนนเฉลี่ย 2.84) การแต่งกาย (คะแนนเฉลี่ย 3.01) และการแสดงสีหน้า (คะแนนเฉลี่ย 2.62) ในภาพรวมคะแนนเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ดี

จากคะแนนเฉลี่ยในแสดงให้เห็นว่าการประสานสายตา ลักษณะท่าทาง การเคลื่อนไหวร่างกาย และการใช้มือประกอบการพูดของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี นั้น ต่ำกว่าเกณฑ์ ดี แต่เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ t-test แบบ 1 กลุ่ม ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 เกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของการสื่อสารเชิงอวัจนะซึ่งได้นำเสนอไว้ก่อนหน้านี้ที่พบว่าคะแนนเฉลี่ยด้านการสื่อสารเชิงอวัจนะในการพูดต่อหน้าชุมชนของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี ด้านรูปร่างหน้าตา การแต่งกาย การแสดงสีหน้า รวมถึงการเคลื่อนไหวร่างกาย และการใช้มือประกอบการพูด “ต่ำกว่าเกณฑ์ ดี” ซึ่งผลที่ได้นี้แสดงถึงนัยสำคัญบางประการที่น่าสนใจ และต้องศึกษาต่อไปในรายละเอียด ถึงปัจจัยที่ส่งผลให้คะแนนเฉลี่ยดังกล่าวต่ำกว่าเกณฑ์ดี ซึ่งจัดว่าเป็นระดับเกณฑ์ที่เด็กควรได้รับการพัฒนาและแก้ไข

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลเพิ่มเติมจากการรวบรวมความถี่ของข้อสังเกตเฉพาะที่กลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 156 คนได้รับ โดยทำตารางแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละของจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับ ข้อสังเกตเฉพาะซึ่งนับจากกลุ่มตัวอย่างที่มีผู้ประเมินจำนวนตั้งแต่ 10 คนขึ้นไปให้ข้อสังเกต เฉพาะที่ตรงกัน ถึงลักษณะอันเป็นเหตุให้กลุ่มตัวอย่างได้คะแนนอยู่ในเกณฑ์พอใช้ และควร ปรับปรุง (ซึ่งจัดว่าเป็นระดับเกณฑ์ที่กลุ่มตัวอย่างควรจะได้รับการพัฒนาและแก้ไข) และนำเสนอ ดังในตารางที่ 6 ดังนี้

ตารางที่ 6 ความถี่ และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่พบปัญหา

ลักษณะปัญหาที่พบ	จำนวน ⁴	ร้อยละ
1. รูปร่างหน้าตา ⁵		
-	-	-
2. การแต่งกาย		
-	-	-
3. การแสดงสีหน้า		
- สีหน้าขาดชีวิตชีวา	1	0.64
- สีหน้าไม่เป็นธรรมชาติ	1	0.64
4. การประสานสายตา		
- ไม่ประสานสายตา	10	6.41
- มองไม่มีจุดหมาย	4	2.56
- ก้มอ่านหนังสือ	3	1.92
- ประสานสายตาไม่ทั่วถึง	1	0.64

⁴ จำนวน ในที่นี้นับจากกลุ่มตัวอย่าง 1 คน ซึ่งมีผู้ฟัง 10 คนขึ้นไปที่แสดงความคิดเห็นที่ตรงกันถึงลักษณะที่เป็นปัญหา

⁵ กรณีที่ไม่แสดงลักษณะที่เป็นปัญหา มิได้แสดงว่าไม่พบลักษณะที่เป็นปัญหา แต่เนื่องจากมีกลุ่มผู้ฟังจำนวนไม่ถึง 10 คนที่ แสดงความคิดเห็นตรงกันในแต่ละลักษณะปัญหาที่พบ

ตารางที่ 6 (ต่อ) ความถี่ และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่พบปัญหา

ลักษณะปัญหาที่พบ	จำนวน ⁶	ร้อยละ
5. ลักษณะท่าทาง		
- ท่าทางขาดความมั่นใจ	22	14.10
- ท่าทางไม่เป็นธรรมชาติ	2	1.28
6. การเคลื่อนไหวร่างกาย		
- เคลื่อนไหวไม่เป็นธรรมชาติ	1	0.64
- เคลื่อนไหวอย่างไม่มีความหมาย หรือไม่สอดคล้องกับเรื่องที่พูด	1	0.64
7. การใช้มือประกอบการพูด		
- ไม่มีการใช้มือประกอบ	2	1.28
- ใช้มืออย่างไม่มีความหมาย หรือไม่สอดคล้องกับเรื่องที่พูด	1	0.64

1. ปัญหาที่พบด้านรูปร่างหน้าตา

จากข้อมูลที่ได้ไม่มีเด็กคนใดที่ผู้ประเมินจำนวน 10 คนขึ้นไปให้ข้อสังเกตที่ตรงกันถึงลักษณะของรูปร่างหน้าตาที่ควรได้รับการพัฒนา ส่วนข้อสังเกตเพิ่มเติมถึงลักษณะรูปร่างหน้าตาที่ควรได้รับการพัฒนาและดูแลเอาใจใส่นั้นได้แก่ ลักษณะดวงตาเหมือนขาดการพักผ่อนอย่างเพียงพอ อาการเหงื่อออกมากและหายใจแรง การยิ้มที่ดูไม่เป็นธรรมชาติ ทรงผมที่ขาดการดูแล

2. ปัญหาที่พบด้านการแต่งกาย

จากข้อมูลที่ได้ไม่มีเด็กคนใดที่ผู้ประเมินจำนวน 10 คนขึ้นไปให้ข้อสังเกตที่ตรงกันถึงการแต่งกายที่ควรได้รับการพัฒนา ส่วนลักษณะที่ผู้ประเมินให้ข้อสังเกตเพิ่มเติมถึงลักษณะที่ควรปรับปรุงและพัฒนาได้แก่การสวมใส่รองเท้าไม่สุภาพ เช่นการไม่ใส่รองเท้าหุ้มส้น หรือการใส่

⁶ จำนวน ในที่นี้นับจากกลุ่มตัวอย่าง 1 คน ซึ่งมีผู้ฟัง 10 คนขึ้นไปที่แสดงความคิดเห็นที่ตรงกันถึงลักษณะที่เป็นปัญหา

รองเท้าแตะ การแต่งตัวไม่ถูกกาลเทศะ เครื่องแต่งกายไม่เข้ากับสรีระ เครื่องแต่งกายไม่เข้าชุด การแต่งกายไม่เหมาะสมกับวัย และเครื่องแต่งกายขาดการดูแลเอาใจใส่เช่น คูเก่า หรือมีลักษณะเครื่องแต่งกายเหมือนไม่ได้รีด

3. ปัญหาที่พบด้านการแสดงสีหน้า

จากข้อมูลที่ได้ มีเด็กที่มีผู้ประเมินจำนวน 10 คนขึ้นไปให้ข้อสังเกตที่ตรงกันถึงปัญหาในการสื่อสารเชิงอวัจนะด้านการแสดงออกทางสีหน้าดัง มีต่อไปนี้ สีหน้าขาดชีวิตชีวา 1 คน (ร้อยละ 0.64) โดยลักษณะสีหน้าที่ขาดชีวิตชีวานั้นคือสีหน้าไม่ยิ้มแย้มแจ่มใส หรือไม่เป็นมิตร เด็กที่การแสดงสีหน้าไม่เป็นธรรมชาติ 1 คน (ร้อยละ 0.64) โดยลักษณะสีหน้าที่ไม่เป็นธรรมชาตินั้นคือสีหน้าที่เกร็ง ประหม่า โดยมีลักษณะอื่นๆ จากข้อสังเกตซึ่งสามารถบ่งบอกและขยายความถึงลักษณะที่ควรได้รับการพัฒนาให้ชัดเจนและ/หรือเป็นลักษณะที่นอกเหนือจากลักษณะที่ได้กล่าวไปข้างต้น ซึ่งลักษณะที่เป็นปัญหาได้แก่ สีหน้า ขาดความมั่นใจ สีหน้านิ่งเฉยไร้อารมณ์ สีหน้าเหมือนขาดการพักผ่อน เศร้าหมอง คล้ายง่วงนอน เหมือนไม่สบาย การแสดงสีหน้าสงสัยตลอดเวลา การแสดงสีหน้าโกรธ การมีหนังสือบังหน้า หรือลักษณะอาการอื่นๆ เช่น คิ้วยกขึ้นเวลาพูด หรือเกี้ยวมากฝรั่ง

4. ปัญหาที่พบด้านการประสานสายตา

จากข้อมูลที่ได้พบว่ามีกลุ่มตัวอย่างที่มีผู้ประเมินจำนวน 10 คนขึ้นไปให้ข้อสังเกตที่ตรงกันถึงปัญหาในการสื่อสารเชิงอวัจนะด้านการประสานสายตาในลักษณะต่างๆ มีดังต่อไปนี้ เด็กที่ไม่ประสานสายตา 10 คน (ร้อยละ 6.41) มองอย่างไม่มีจุดหมาย 4 คน (ร้อยละ 2.56) โดยลักษณะของการมองอย่างไม่มีจุดหมายนั้นเช่น มองเพดาน มองผนัง มองพื้น การกรอกตาไปมา ก้มอ่านหนังสือ 3 คน (ร้อยละ 1.92) ประสานสายตาไม่ทั่วถึง 1 คน (ร้อยละ 0.64) โดยมีลักษณะอื่นๆ จากข้อสังเกตซึ่งสามารถบ่งบอกและขยายความถึงลักษณะที่ควรได้รับการพัฒนาให้ชัดเจนและ/หรือเป็นลักษณะที่นอกเหนือจากลักษณะที่ได้กล่าวไปข้างต้น ซึ่งลักษณะที่เป็นปัญหาได้แก่ การหลบตา สายตาลอกแลก อาการหยีตาและกระพริบตาบ่อย

5. ปัญหาที่พบด้านลักษณะท่าทาง

จากข้อมูลที่ได้พบว่ามีกลุ่มตัวอย่างที่มีผู้ประเมินจำนวน 10 คนขึ้นไปให้ข้อสังเกตที่ตรงกันถึงปัญหาในการสื่อสารเชิงอวัจนะด้านลักษณะท่าทาง ซึ่งแบ่งเป็น 2 ลักษณะที่เห็นได้ชัด คือ ขาดความมั่นใจ 22 คน (ร้อยละ 14.10) ลักษณะท่าทางไม่เป็นธรรมชาติ 2 คน (ร้อยละ 1.28) โดยมีลักษณะอื่นๆ จากข้อสังเกตซึ่งสามารถบ่งบอกและขยายความถึงลักษณะที่ควรได้รับการพัฒนาให้

ชัดเจนและ/หรือเป็นลักษณะที่นอกเหนือจากลักษณะที่ได้กล่าวไปข้างต้น ซึ่งลักษณะที่เป็นปัญหา ได้แก่ อาการเกร็งประหม่า ท่าทางการแสดงออกที่กระวนกระวาน ท่าทางที่ไม่สง่างาม หายใจที่ไม่มั่นคง และการโยกหรือส่ายตัวไปมา การเอามือไขว้หลัง หรือกอดอก

6. ปัญหาที่พบด้านการเคลื่อนไหวร่างกาย

จากข้อมูลที่ได้พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีผู้ประเมินจำนวน 10 คนขึ้นไปให้ข้อสังเกตที่ตรงกันถึงปัญหาในการสื่อสารเชิงอวัจนะด้านลักษณะการเคลื่อนไหวร่างกายคือ การเคลื่อนไหวร่างกายไม่เป็นธรรมชาติ 1 คน (ร้อยละ 0.64) เคลื่อนไหวร่างกายอย่างไม่มีจุดหมายหรือไม่สอดคล้องกับเรื่องที่พูด 1 คน (ร้อยละ 0.64)

7. ปัญหาที่พบด้านการใช้มือประกอบการพูด

จากข้อมูลที่ได้พบว่ามียกกลุ่มตัวอย่างที่มีผู้ประเมินจำนวน 10 คนขึ้นไปให้ข้อสังเกตที่ตรงกันถึงปัญหาในการสื่อสารเชิงอวัจนะด้านลักษณะการใช้มือประกอบการพูดในลักษณะต่างๆ ได้แก่ ไม่มีการใช้มือประกอบการพูด 2 คน (ร้อยละ 1.28) ใช้มืออย่างไม่มีจุดหมายหรือไม่สอดคล้องกับเรื่องที่พูด 1 คน (ร้อยละ 0.64) โดยลักษณะการใช้มืออย่างไม่มีจุดหมายนี้เช่นการใช้มือ เกาศีรษะ ลูบผม เกาส่วนต่างๆของร่างกาย ใช้มือจับเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย เล่นสายไมโครโฟน และล้างกระเป๋

คำถามนำวิจัยข้อที่ 3 แนวทางในการพัฒนาการสื่อสารเชิงอวัจนะในการพูดต่อหน้าชุมชนของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี มีอะไรบ้าง

หลังจากผู้วิจัยได้วิเคราะห์ผลการประเมิน และได้ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทั่วไป และปัญหาในการสื่อสารเชิงอวัจนะในการพูดต่อหน้าที่ชุมชนของเด็กไทยอายุ 6-12 ปีแล้ว ผู้วิจัยนำลักษณะทั่วไปและปัญหาดังกล่าวไปพูดคุยและสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารด้านการสื่อสารเชิงอวัจนะด้านต่างๆ (ดังได้ให้รายละเอียดของประชากรและกลุ่มตัวอย่างไว้ในบทที่ 3) เพื่อหาแนวทางในการพัฒนา ซึ่งจากการประมวลข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยนำมาสรุปเป็นประเด็นโดยสังเขป และได้นำเสนอจำแนกตามลักษณะด้านต่างๆ ไว้ดังนี้

1. รูปร่างหน้าตา

สาเหตุของปัญหา

- 1.) ความผิดปกติที่เป็นมาแต่กำเนิด
- 2.) การไม่เอาใจใส่ดูแลของผู้ปกครอง
- 3.) การไม่เอาใจใส่ดูแลของตัวเอง

แนวทางในการพัฒนา

- 1.) ใช้การแต่งตัว และการปรับบุคลิกมาช่วยลดจุดด้อยและเน้นจุดเด่น เช่น เด็กบางคนรูปร่างหน้าตาไม่ดีแต่ยิ้มสวย เดินดูสง่างาม ผมสวย พุดจาดี กิริยาท่าทางงดงาม มีชีวิตชีวา มีความสามารถที่จะสื่อความจริงใจผ่านทางสายตา และรอยยิ้มซึ่งควรจะต้องจุดเด่นเหล่านี้ขึ้นมาเพื่อดึงดูดความสนใจของคนฟังแทน
- 2.) ในกรณีความผิดปกติของร่างกายที่เป็นมาแต่กำเนิดนั้นอาจต้องใช้วิชาแพทย์แขนงต่างๆ เพื่อรักษา หรือแก้ไข

2. การแต่งกาย

สาเหตุของปัญหา

- 1.) เด็กยังไม่ได้เรียนรู้หรือยังไม่มีพัฒนาการด้านการแต่งแต่งตัว
- 2.) เด็กไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่จากผู้ปกครอง
- 3.) เกิดจากตัวเอง ที่ไม่ใส่ใจเพราะให้ความสนใจกับสิ่งอื่นรอบตัวมากกว่าการดูแลระเบียบการแต่งกายของตัวเอง

แนวทางในการพัฒนา

- 1.) ผู้ปกครองต้องคอยดูแลและเอาใจใส่ในเรื่องการแต่งกายของเด็กโดยชี้ให้เห็นว่า การแต่งตัวเรียบร้อย สะอาดสะอ้านทำให้เกิดสิ่งดี ๆ อะไรเกิดขึ้นบ้าง เช่น ผู้คนจะหันมาสนใจ ให้ความรักความเอ็นดู พร้อมกันนั้นต้องสอนให้เด็กเรียนรู้การแต่งกายอย่างถูกกาลเทศะ เหมาะสมกับวัย ไปพร้อมกันด้วย เมื่อเด็กได้เห็นพฤติกรรมตอบสนองในทางที่ดีของผู้ที่ได้พบเห็น เด็กจะซึมซับและรับเอาสิ่งดี ๆ นั้นไว้ พร้อมทั้งจะแก้ไข ปรับตัวให้เข้ากับคนอื่นได้เองในที่สุด
- 2.) ให้เด็กได้เป็นตัวของตัวเอง ไม่ควรแต่งหน้าหรือแต่งตัวเด็กไปในลักษณะที่เด็กไม่ชอบ ไม่เปลี่ยนตัวของเด็กจนทำให้เด็กรู้สึกไม่มั่นใจ และไม่เป็นตัวของตัวเอง
- 3.) เลือกลงใส่เสื้อผ้าที่ใส่แล้วมั่นใจ หรือทำให้ความมั่นใจเพิ่มขึ้น ไม่ทำให้รู้สึกว่าเป็นเสื้อผ้าที่สวมใส่อยู่นั้นเป็นอุปสรรคต่อการเคลื่อนไหว

- 4.) แต่งกายให้เหมาะกับลักษณะทางสรีระของเด็ก และแก้ไขจุดบกพร่องไปตามจุด ตามลักษณะของเด็กแต่ละคนทั้ง เครื่องแต่งกาย การแต่งหน้า และทรงผม เช่น เด็กบางคน หน้าผากแคบก็ควรจะทำผมเปิดหน้าผากให้ดูกว้าง ส่วนเด็กหน้าผากกว้างอาจต้องทำผมปิดลงมาเพื่อให้หน้าผากดูแคบลง
- 5.) ไม่นิยมให้เด็กแต่งตัวเปรี้ยวเกินไปหรือโป๊เกินไป
- 6.) ทุกครั้งที่พูดต่อหน้าชุมชนไม่ควรให้เด็กใส่รองเท้าแตะเด็ดขาด

3. การแสดงสีหน้า

สาเหตุของปัญหา

- 1.) เด็กขาดความมั่นใจ
- 2.) ความไม่พร้อมด้านข้อมูล หรืออาจความไม่พร้อมด้านอารมณ์ของเด็ก
- 3.) การอบรมเลี้ยงดูที่เข้มงวด หรือขาดอิสระจนเด็กไม่กล้าแสดงออก การเข้มงวด หรือเคร่งครัดต่อกฎระเบียบมาก ทำให้เด็กจะถูกห้ามปิดกั้นการแสดงออกจนขาดความมั่นใจและขาดกลัว
- 4.) การขาดการสนับสนุนให้เด็กมีโอกาสแสดงออก
- 5.) การเรียกร้องความสนใจเพื่อสนองความต้องการอย่างใดอย่างหนึ่งของเด็ก

แนวทางในการพัฒนา

- 1.) พยายามสังเกตว่าเด็กมีลักษณะการแสดงออกทางสีหน้าแบบนั้นมีสาเหตุมาจากอะไร เช่นเด็กอาจจะเจ็บป่วย อาจจะไม่อยากเรียน และต้องแก้ไขไปตามสาเหตุของปัญหา อาจดูจากธรรมชาติของเด็กแต่ละคนและแก้ไขไปตามสาเหตุ เช่นสภาพจิตใจ ทักษะคิด ต่อโลก ต่อตนเอง และความคิดของเด็กว่ามีลักษณะเป็นอย่างไร เพราะโดยส่วนมากสภาพจิตใจและการแสดงสีหน้าทำทางมักจะออกมาสัมพันธ์กันแต่ในบางกรณีการแสดงสีหน้าไม่ได้มีสาเหตุมาจากสภาพจิตใจ แต่เป็นเพราะความเคยชินหรือความไม่รู้ตัว ซึ่งสาเหตุนี้สามารถพูดคุยและแก้ไขได้ไม่ยาก
- 2.) ผู้ปกครองและครูควรให้กำลังใจและส่งเสริมกิจกรรมของเด็กให้เด็กเกิดความมั่นใจ และควรทำความคุ้นเคยกับเด็กเพื่อให้เกิดความไว้วางใจในตัวผู้สอน
- 3.) พยายามให้เด็กมีความสุขที่จะเรียน ดึงจุดเด่นของเด็กขึ้นมาส่งเสริมให้โดดเด่นและเป็นกำลังใจทำให้เด็กมีความภาคภูมิใจและปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และอย่าทำลายความมั่นใจของเด็กด้วยการข่มขู่เพราะเด็กจะตื่นกลัวและฝังใจจนขาดความเชื่อมั่น
- 4.) ไม่ควรวางกฎระเบียบมากเกินไป

- 5.) ฝึกเตรียมพร้อมทางด้านอารมณ์ก่อนขึ้นเวทีนั้น โดยการกำหนดลมหายใจเพื่อทำสมาธิ เพื่อลดความตื่นเต้นก่อนที่จะขึ้นเวที
- 6.) ฝึกให้เด็กมีหน้าตาที่ยิ้มแย้มแจ่มใส และมีสีหน้าที่ตื่นตัวอยู่เสมอ ซึ่งหมายถึงการมีดวงตาที่เปิด อาจเล็กลึกเล็กน้อย และมีมุมปากที่มียิ้มเล็กน้อยอยู่เสมอ แม้จะอยู่ในเวลาที่วางสีหน้าเฉยๆ เพื่อให้ดูมีใบหน้าที่น่าสนใจ แสดงความกระตือรือร้น และเพิ่มความสวยงามมีชีวิตชีวา
- 7.) ส่งเสริมให้เด็กยอมรับตัวเองไม่คาดหวังให้การพูดต้องดีเลิศ แต่เป็นตัวเองไม่ต้องพยายามคิดแข่งขันกับใครและทำให้เด็กรวมถึงคนฟังเข้าใจว่าทุกคนต้องไม่เหมือนกันและไม่จำเป็นต้องเอาคนอื่นมาเป็นบรรทัดฐานทุกคนควรมีใจในความเป็นหนึ่งเดียว(Unique) ของตัวเอง ซึ่งหากคิดและเข้าใจได้ดังนี้ก็จะลดความเครียดและความกดดันต่างๆลงได้ และมีความรู้สึกสบายใจที่จะพูดได้อย่างเป็นธรรมชาติมากขึ้น
- 8.) ฝึกให้เด็กรู้จักทดสอบตนเอง เริ่มจากการฝึกพูดคนเดียว และพัฒนาไปเป็นการฝึกพูดกับคนอื่น และเพิ่มจำนวนคนขึ้นเรื่อยๆ โดยที่เริ่มจากการฝึกแสดงความคิดเห็นต่อหน้าคนอื่น โดยอาจเริ่มจากการแสดงความคิดเห็นในกลุ่มเพื่อนสนิทก่อนแล้วจึงพัฒนาต่อไป ที่สำคัญก่อนจะเป็นผู้พูดที่ดีนั้น จะต้องเป็นผู้ฟังที่ดีด้วย
- 9.) เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความรู้สึกออกมาตามธรรมชาติ โดยมีผู้ปกครองดูแลชี้แนะทางที่ถูกที่ผิด เพื่อให้เด็กกล้าที่จะเผชิญหน้ากับผู้คนและสังคมอย่างมั่นใจ

4. การประสานสายตา

สาเหตุของปัญหา

- 1.) เด็กขาดความมั่นใจและตื้นกล้า หรืออาจเป็นเพราะความไม่ชอบหน้า
- 2.) พ่อแม่ผู้ปกครองสร้างเงื่อนไขให้กับเด็กมากเกินไปจนเด็กขาดความมั่นใจ เมื่อต้องเผชิญหน้ากับคนอื่นที่ไม่ใช่คนใกล้ชิด

แนวทางในการพัฒนา

- 1.) สอนเด็กให้รู้จักที่จะมอง โดยเริ่มจากมองพ่อแม่ และให้พ่อแม่มองเด็กขณะที่พูดคุยกัน จนเป็นความเคยชินตั้งแต่ที่บ้าน
- 2.) ควรให้โอกาสแก่เด็กได้แสดงออกเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับตัวเองบ้าง ปล่อยให้โอกาสให้เด็กได้แสดงออกโดยอิสระ ผู้ปกครองหรือคนใกล้ชิดควรคอยห่าง ๆ และคอยชี้แนะในสิ่งที่ถูกต้อง แต่ไม่ควรเอาใจมากเกินไป

- 3.) ฝึกให้เด็กใช้สายตาดำยืมและสื่อสารกับคนฟังโดยใช้วิชาด้านการแสดงเข้ามาช่วยเพื่อให้เด็กสามารถเข้าถึงอารมณ์ของเรื่องที่พูด ให้รู้พื้นฐานการใช้ชีวิตจริงๆ
- 4.) เปิดโอกาสให้เด็กได้พบปะคนใหม่ๆ ให้เคยชิน

5. ลักษณะท่าทาง

สาเหตุของปัญหา

- 1.) เด็กขาดความมั่นใจ
- 2.) ความไม่พร้อมด้านข้อมูล หรืออาจความไม่พร้อมด้านอารมณ์ของเด็ก
- 3.) สิ่งแวดล้อม และคนรอบตัวมีอิทธิพลกับเด็กเช่น ครอบครัวสนุกสนาน เด็กมักจะสนุกสนาน ส่วนครอบครัวที่เข้มงวดมากเด็กอาจจะตรงข้าม เช่น ไม่ชอบกฎระเบียบเป็นต้น นอกจากนี้ การอบรมเลี้ยงดูที่เข้มงวดหรือขาดอิสระงาน หรือหรือการเคร่งครัดต่อกฎระเบียบมาก จะทำให้เด็กจะถูกห้าม หรือปิดกั้นการแสดงออกจนขาดความมั่นใจ
- 4.) การขาดการสนับสนุนให้เด็กมีโอกาสแสดงออก
- 5.) การเรียกร้องความสนใจเพื่อสนองความต้องการอย่างใดอย่างหนึ่งของเด็ก

แนวทางในการพัฒนา

- 1.) ท่าทางในการแสดงออกที่มั่นใจนั้นต้องเริ่มจากความมั่นใจภายใน โดยเฉพาะการมีการเตรียมข้อมูลที่ดี เพราะเมื่อมีข้อมูลพร้อม ผู้พูดจะมีความมั่นใจและท่าทางการแสดงออกจะแสดงถึงความมั่นใจออกมาด้วย ดังนั้นจึงต้องให้ความสำคัญกับการเตรียมข้อมูลที่ดี และการทำความเข้าใจในสิ่งที่จะพูด เพื่อที่จะสามารถมีอารมณ์ร่วมในสิ่งที่ตนเองพูดและการพูดมีเนื้อหาสาระที่ดี
- 2.) ให้กำลังใจ แก่เด็กเพื่อเสริมความมั่นใจให้เพิ่มมากขึ้น โดยการปรบมือ หรือร้องเชียร์ สนับสนุน ให้เด็กได้กำลังใจและเรียกความกล้า ความมั่นใจกลับคืนมา เมื่อปฏิภิริยาของผู้คนที่เผชิญหน้าอยู่ออกมาในทางที่ยอมรับและยินดี เด็กก็จะเกิดแรงบันดาลใจให้แสดงออกได้โดยไม่เคอะเขินตื่นกลัวอีกต่อไป ฉะนั้นเมื่อเด็กมีอาการประหม่าตื่นกลัว
- 3.) ครู และผู้ปกครองต้องมีวิธีการให้คำแนะนำที่ถูกต้องและเหมาะกับเด็กแต่ละคน มีวิธีที่จะทำให้เด็กยอมรับ โดยไม่ใช้วิธี คุก หรือตำหนิ ให้เด็กรู้สึกว่าการทำผิด แต่ควรจะใช้วิธีให้คำชมและรางวัลเมื่อเด็กทำได้ดีเพื่อเป็นการกระตุ้นให้เด็กกระตือรือร้นที่จะพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น อย่าแสดงอาการที่ดูไม่เห็นด้วยหรือซ้ำเติม ควรให้กำลังใจโดยการบอกกล่าวให้ลองทำใหม่และให้กำลังใจ

- 4.) ให้ความรักความอบอุ่นที่เพียงพอ เพราะครอบครัวที่มีความรักที่เพียงพอจะทำให้เด็กมีความรักเพียงพอที่จะแบ่งปันให้คนอื่น ซึ่งหล่อหลอมให้เป็นบุคลิกภาพของเด็ก นอกจากนี้ ถ้าครอบครัวมีการฟังกันและกันมากเด็กจะมีการสื่อสารที่ดีเพราะเด็กจะสามารถเรียนรู้ได้
- 5.) เด็กควรได้รับความรักความใส่ใจจากครู เพราะเด็กจะสามารถรับรู้และจะไม่ก้าวร้าว นอกจากนี้ คุณครู การสอน ทักษะชีวิตที่ครูมีต่อเด็ก มีต่อโลก สามารถส่งผลต่อบุคลิกภาพของเด็กได้เช่นกัน คำพูดของครูจะมีอิทธิพล และถูกฝังจำในเด็กโดยไม่รู้ตัว เช่นการดู การห้าม เด็กจะจำและนำไปปฏิบัติโดยไม่รู้ตัวไปจนโต
- 6.) ครู ต้องเป็นที่รักของเด็กเพราะเมื่อเด็กรัก เด็กๆจะพยายามเชื่อฟังและทำให้ได้เหมือนครู ครูที่ดีจะทำให้เด็กดีไปตลอด" ในขณะที่ เดียวกันผู้ปกครองที่บ้านก็มีส่วนสำคัญ ที่จะเป็นตัวอย่างอีกส่วนหนึ่งสำหรับเด็ก ซึ่งครูและ ผู้ปกครองควรมีโอกาสพบปะพูดคุยกันและให้ความร่วมมือกันที่จะเป็นตัวอย่างที่ดีในการพัฒนาเด็กต่อไป
- 7.) ให้คำแนะนำเด็กอยู่เสมอ และจัดเวทีให้เด็กได้แสดงออกบ่อยขึ้นเพื่อให้เกิดความคุ้นเคย และให้เด็กมีโอกาสฝึกซ้อม และควรดึงจุดเด่นของเด็กแต่ละคนออกมาให้ชัดเจน
- 8.) จัดกิจกรรม เล่นเกมสเป็นกุศโลบายให้เด็กได้สนุกสนานและคุ้นเคยเพราะวิธีการเล่นเกมสจะเป็นวิธีที่ดีที่สุดในการแก้ปัญหของเด็กๆเปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ และภูมิใจในความคิดของตนเอง และค่อยๆ แทรกและกระตุ้นเด็กไปเรื่อยๆ ให้เด็กมั่นใจ เพื่อให้เด็กจะมีความอยากที่จะแสดงออกเอง
- 9.) ฝึกลักษณะท่าทางในการยืนที่สง่า เริ่มจากยืนเท้าชิดให้หลัง และก้นชนกำแพง และไหล่ทั้ง 2 งามแนบกับผนัง เพื่อให้แผ่นหลังเต็มผนัง เข้มวพุงเพื่อยกหน้าอกให้ผาย การหยุดยืน แนะนำให้เอาเท้าข้างที่ถนัดชี้ไปที่ 12 นาฬิกา และเท้าอีกข้างหนึ่งอยู่ที่ประมาณ 10-11 นาฬิกาโดยที่ส้นเท้าหน้า และหลังวางอยู่ในแนวเส้นตรง และถ่ายน้ำหนักมาที่เท้าหลัง ซึ่งการยืนในท่านี้จะได้รับทรงของสรีระที่ดูสวยงาม

6. การเคลื่อนไหวร่างกาย

สาเหตุของปัญหา

- 1.) การตื่นกลัวและขาดความมั่นใจ
- 2.) เด็กมีความมั่นใจมากเกินไป จึง ต้องการแสดงออกเพื่อเรียกความสนใจ
- 3.) ธรรมชาติของเด็กที่มักมีสมาธิสั้น

แนวทางในการพัฒนา

- 1.) สำหรับกรณีการขาดความมั่นใจ ต้องให้กำลังใจและทำให้เด็กเกิดความรู้สึกว่ามีคนอยู่เคียงข้าง เป็นมิตรและพร้อมที่จะรับฟัง เมื่อเด็กหายขาดจากการตื่นกลัวก็จะสนุกในการแสดงออกได้อย่างเต็มที่
- 2.) ฝึกฝนให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายให้เข้ากับการสื่อความหมาย เมื่อเด็กได้รับการฝึกอบรมอย่างถูกวิธี เด็กก็จะมั่นใจและแสดงออกอย่างเป็นธรรมชาติและสวยงาม
- 3.) สำหรับกรณีที่เด็กมีการเคลื่อนไหวมากเกินไปนั้นต้อง ฝึกให้เด็กรู้จักอยู่นิ่งๆ และผ่อนคลาย ให้เด็กรู้จักแบ่งเวลา ให้เด็กมีระเบียบ เมื่อเด็กมีระเบียบก็จะมีสมาธิกับสิ่งที่จะทำแต่ละอย่าง แต่ละช่วงเวลาได้ดีขึ้น
- 5.) ฝึกร่างกายนั้น ด้วยการกำหนดลมหายใจ
- 6.) สร้าง และออกแบบกิจกรรมที่น่าสนใจสำหรับเด็ก โดยคำนึงถึงธรรมชาติของเด็กในแต่ละวัย เช่นเด็กที่ชอบการเคลื่อนไหว ก็ควรมีกิจกรรมที่ให้เด็กได้มีการเคลื่อนไหว มีกิจกรรมที่ทำให้เด็กสนุกสนาน แต่ก็ต้องมีการสร้างเงื่อนไขมีการสร้างกฎระเบียบบ้าง
- 7.) ส่งเสริมให้เด็กมีความเป็นผู้นำ
- 8.) ฝึกฝนเด็กให้เป็นคนอ่านหนังสือมากๆ และมีใจรักที่จะไปหาข้อมูลอยู่เสมอ เพื่อจะได้มีข้อมูลและข้อเท็จจริงต่างๆมาเสริมการพูดได้
- 9.) ให้เด็กหมั่นทดลองฝึกฝนปฏิบัติ รู้จักสังเกต ฝึกมองอาทิปฏิกิริยาการพูดคุยในชีวิตประจำวัน จากคนรอบตัวและดึงส่วนดีมาใช้ ฝึกฝนทักษะ โดยเริ่มจากการใช้กับคนจำนวนน้อยก่อน และเพิ่มจำนวนคนขึ้นเรื่อยๆ
- 10.) ให้เด็กประเมินตนเอง โดยการสังเกตจากปฏิกิริยาคนรอบข้าง การถามความรู้สึกความคิดเห็น และรับฟังคำวิจารณ์เพื่อนำมาพัฒนาตนเอง

7. การใช้มือประกอบการพูด

สาเหตุของปัญหา

- 1.) เกิดจากการขาดความมั่นใจ และไม่รู้ว่าจะวางมือไว้ตรงไหน
- 2.) เกิดจากธรรมชาติของเด็กที่ชอบเคลื่อนไหวและมักจะมีสมาธิสั้น

แนวทางในการพัฒนา

ต้องสอนให้เด็กรู้ว่าในการใช้มือประกอบการพูดนั้นไม่จำเป็นต้องแปลภาษาคำพูดมาเป็นท่าทางหรือภาษามือทั้งหมด ซึ่งบางครั้งอาจเป็นเพียงการปล่อยหรือวางมือไว้เฉยๆ และใช้มือเพื่อการเน้นย้ำในบางคำเท่านั้น ให้เกิดความเข้าใจ สำหรับการพูดบนเวทีระดับการใช้มือที่สวยงาม โดยมากมักจะมืองศาอยู่ที่ 45 องศา และ 90 องศา

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลต่อการสื่อสารเชิงอวัจนะในการพูดต่อหน้าชุมชนของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี

นอกเหนือจากการศึกษาเกี่ยวกับลักษณะทั่วไป ปัญหา และแนวทางในการพัฒนาในการสื่อสารเชิงอวัจนะในการพูดต่อหน้าชุมชนของเด็กไทย อายุ 6-12 ปี ที่ได้นำเสนอไปแล้วนั้น ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัจจัยด้านความแตกต่างระหว่าง เพศ อายุ และระดับชั้น รวมถึงทัศนคติและความเข้าใจเกี่ยวกับการพูดต่อหน้าชุมชนที่มีผลต่อคะแนนเฉลี่ยการสื่อสารเชิงอวัจนะในการพูดต่อหน้าชุมชนของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี เพื่อนำไปประกอบการอภิปรายผลการวิจัย

จากข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างสามารถแสดงผลการแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) และค่าร้อยละ (Percentage) ของคะแนนเฉลี่ย แบ่งตามเพศ อายุ และระดับชั้น ได้ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 7 คะแนนเฉลี่ยการสื่อสารเชิงอวัจนะทั้ง 7 ด้าน แบ่งตามลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

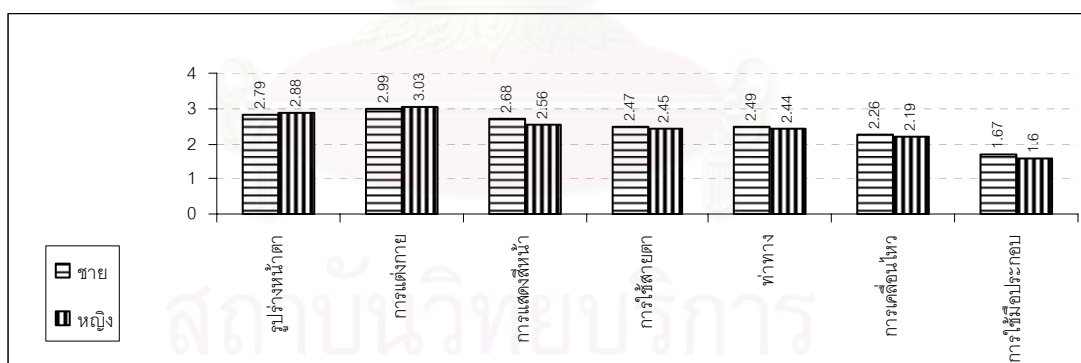
ปัจจัย	รูปร่าง หน้าตา	การ แต่งกาย	การ แสดง สีหน้า	การใช้ สายตา	ลักษณะ ท่าทาง	การ เคลื่อนไหว	การใช้มือ ประกอบ	
เพศ	ชาย	2.79	2.99	2.68	2.47	2.49	2.26	1.67
	หญิง	2.88	3.03	2.56	2.45	2.44	2.19	1.6
อายุ	6 ปี	2.89	3.05	2.38	2.3	2.03	2	1.46
	7 ปี	2.87	3.03	2.64	2.41	2.42	2.22	1.6
	8 ปี	2.79	3.01	2.53	2.51	2.45	2.18	1.6
	9 ปี	2.82	3	2.62	2.41	2.5	2.2	1.63
	10 ปี	2.81	2.97	2.74	2.5	2.65	2.34	1.8
	11 ปี	2.73	2.92	2.68	2.53	2.7	2.32	1.63
	12 ปี	2.97	3.11	3.29	3.16	3.29	2.77	2.21
ระดับชั้น	ป.1	2.9	3.05	2.48	2.32	2.2	2.11	1.52
	ป.2	2.84	3.02	2.59	2.43	2.37	2.15	1.56
	ป.3	2.82	3.01	2.63	2.47	2.55	2.25	1.66
	ป.4	2.8	2.98	2.56	2.49	2.45	2.17	1.69
	ป.5	2.77	2.93	2.67	2.46	2.64	2.3	1.69
	ป.6	2.89	3.03	3.17	2.99	3.15	2.66	1.99

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.75 = ควรปรับปรุง; 1.76-2.50 = พอใช้; 2.51-3.25 = ดี; 3.26-4.00 = ดีมาก

7. การใช้มือประกอบการพูด คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างเพศชายคือ 1.67 และกลุ่มตัวอย่างเพศหญิงคือ 1.60 กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 6 ปี มีคะแนนเฉลี่ย 1.46 กลุ่มตัวอย่างอายุ 7 ปี คะแนนเฉลี่ย 1.60 กลุ่มตัวอย่างอายุ 8 ปี คะแนนเฉลี่ย 1.60 กลุ่มตัวอย่างอายุ 9 ปี คะแนนเฉลี่ย 1.63 กลุ่มตัวอย่างอายุ 10 ปี คะแนนเฉลี่ย 1.80 กลุ่มตัวอย่างอายุ 11 ปี คะแนนเฉลี่ย 1.63 กลุ่มตัวอย่างอายุ 12 ปี คะแนนเฉลี่ย 2.21 กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ย 1.52 กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 คะแนนเฉลี่ย 1.56 กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 คะแนนเฉลี่ย 1.66 กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 คะแนนเฉลี่ย 1.69 กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 คะแนนเฉลี่ย 1.69 กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนเฉลี่ย 1.99

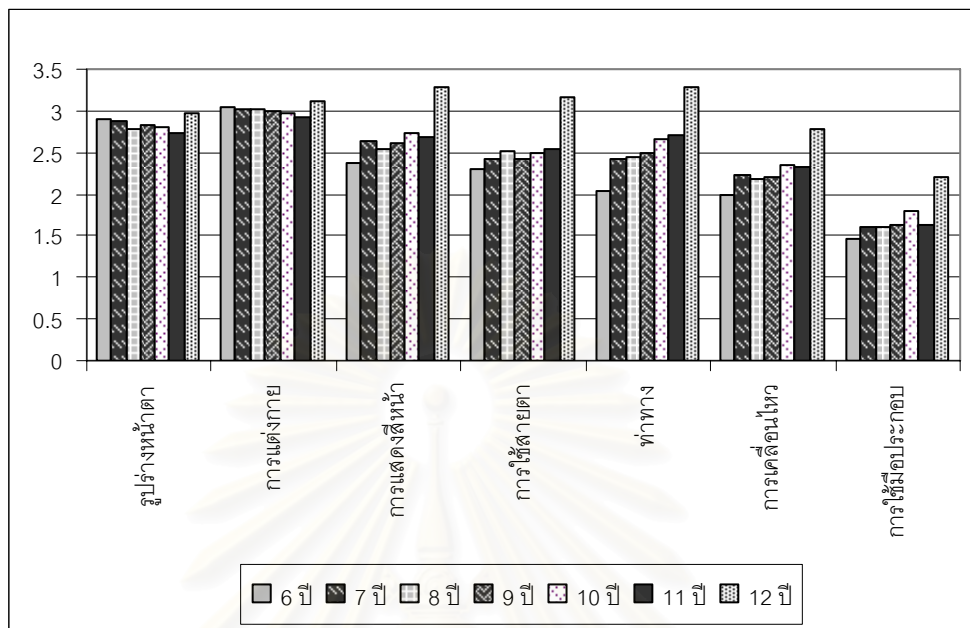
จากคะแนนดังกล่าวสามารถนำเสนอในรูปแบบแผนภูมิแท่งดังนี้

ภาพประกอบที่ 1 คะแนนเฉลี่ยจำแนกตามเพศ

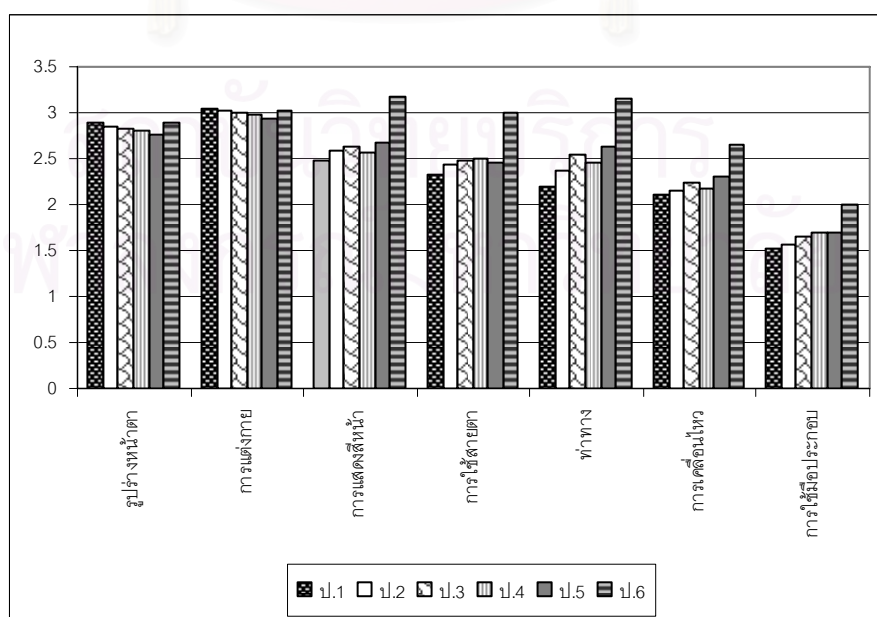
จากภาพประกอบที่ 1 แสดงให้เห็นแนวโน้มของคะแนนเฉลี่ยของความสามารถในการสื่อสารเชิงอวัจนะด้านต่างๆของกลุ่มตัวอย่างเพศชาย และเพศหญิง ซึ่งมีแนวโน้มใกล้เคียงกัน

ภาพประกอบที่ 2 คะแนนเฉลี่ยจำแนกตามอายุ

จากภาพประกอบที่ 2 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 12 ปี มีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการสื่อสารเชิงอวัจนะทั้ง 7 ด้าน สูงที่สุด และมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างในระดับอายุอื่นๆ อย่างเห็นได้ชัดในด้าน การแสดงสีหน้า การประสานสายตา ลักษณะท่าทาง การเคลื่อนไหวร่างกาย และการใช้มือประกอบ

ภาพประกอบที่ 3 คะแนนเฉลี่ยจำแนกตามระดับชั้น

จากภาพประกอบที่ 3 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างซึ่งอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการสื่อสารเชิงอวัจนะในหลายด้านอย่างเห็นได้ชัด อันได้แก่การ แสดงสีหน้า การประสานสายตา ลักษณะท่าทาง การเคลื่อนไหวร่างกาย และการใช้มือ ประกอบการพูด

เพื่อทดสอบข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลต่อความสามารถในการสื่อสารเชิงอวัจนะในการพูดต่อหน้าชุมชนของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี ซึ่งได้แก่ปัจจัยด้านความแตกต่างระหว่างเพศ อายุ ระดับชั้น ทักษะ และความเข้าใจความหมายของการพูดต่อหน้าชุมชนนั้น ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐาน เพื่อทดสอบข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยต่างๆ ดังกล่าว และแยกการวิเคราะห์ตามลำดับสมมติฐาน ดังต่อไปนี้

- สมมติฐานข้อที่ 1** เด็กไทยอายุ 6-12 ปี เพศชายและเพศหญิงมีคะแนนเฉลี่ยด้านการสื่อสารเชิงอวัจนะในการพูดต่อหน้าชุมชน “ไม่แตกต่างกัน”
- สมมติฐานข้อที่ 2** เด็กไทยอายุ 6-12 ปี ที่ศึกษาในระดับชั้น ป.1-3 และระดับชั้น ป.4-6 มีคะแนนเฉลี่ยด้านการสื่อสารเชิงอวัจนะในการพูดต่อหน้าชุมชน “แตกต่างกัน”
- สมมติฐานข้อที่ 3** เด็กไทยอายุ 6-12 ปี ที่มีทักษะในการพูดต่อหน้าชุมชนต่างกันมีคะแนนเฉลี่ยด้านการสื่อสารเชิงอวัจนะในการพูดต่อหน้าชุมชน “แตกต่างกัน”
- สมมติฐานข้อที่ 4** เด็กไทยอายุ 6-12 ปี ที่เข้าใจความหมาย และเด็กไทยอายุ 6-12 ปี ที่ไม่เข้าใจความหมายของคำว่าบุคลิกภาพการพูดที่ดีมีคะแนนเฉลี่ยด้านการสื่อสารเชิงอวัจนะในการพูดต่อหน้าชุมชน “แตกต่างกัน”

สมมติฐานข้อที่ 1 เด็กไทยอายุ 6-12 ปี เพศชายและเพศหญิงมีคะแนนเฉลี่ยด้านการสื่อสารเชิง
อวัจนะในการพูดต่อหน้าชุมชน “ไม่แตกต่างกัน”

ผู้วิจัยได้แยกเป็นสมมติฐานย่อยทั้งหมด 7 ข้อดังนี้

- 2.1 เด็กไทยอายุ 6-12 ปี เพศชายและเพศหญิงมีคะแนนเฉลี่ยด้านรูปร่างหน้าตาไม่แตกต่างกัน
- 2.2 เด็กไทยอายุ 6-12 ปี เพศชายและเพศหญิงมีคะแนนเฉลี่ยด้านการแต่งกายไม่แตกต่างกัน
- 2.3 เด็กไทยอายุ 6-12 ปี เพศชายและเพศหญิงมีคะแนนเฉลี่ยด้านการแสดงสีหน้าไม่แตกต่างกัน
- 2.4 เด็กไทยอายุ 6-12 ปี เพศชายและเพศหญิงมีคะแนนเฉลี่ยด้านการประสานสายตา
ไม่แตกต่างกัน
- 2.5 เด็กไทยอายุ 6-12 ปี เพศชายและเพศหญิงมีคะแนนเฉลี่ยด้านลักษณะท่าทางไม่แตกต่างกัน
- 2.6 เด็กไทยอายุ 6-12 ปี เพศชายและเพศหญิงมีคะแนนเฉลี่ยด้านการเคลื่อนไหวร่างกาย
ไม่แตกต่างกัน
- 2.7 เด็กไทยอายุ 6-12 ปี เพศชายและเพศหญิงมีคะแนนเฉลี่ยด้านการใช้มือประกอบการพูด
ไม่แตกต่างกัน

โดยกำหนดสมมติฐานทางสถิติในลักษณะเดียวกันคือ

$$H_0 : \mu_1 = \mu_2$$

$$H_1 : \mu_1 \neq \mu_2$$

7

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁷ μ หมายถึง ค่าเฉลี่ยเลขคณิตที่ได้จากกลุ่มประชากร

ตารางที่ 8 ผลการทดสอบคะแนนเฉลี่ยด้านการสื่อสารเชิงอวัจนะทั้ง 7 ด้าน ของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี จำแนกตามเพศ

ลักษณะในการสื่อสารเชิงอวัจนะ	ชาย		หญิง		t-test	t-prob
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD		
1. รูปร่างหน้าตา	2.79	0.19	2.88	0.008	0.121	0.008
2. การแต่งกาย	2.99	0.14	3.03	0.190	0.003	0.190
3. การแสดงสีหน้า	2.68	0.39	2.56	0.126	0.037	0.126
4. การประสานสายตา	2.47	0.46	2.45	0.811	0.281	0.811
5. ลักษณะท่าทาง	2.49	0.49	2.44	0.635	0.116	0.635
6. การเคลื่อนไหวร่างกาย	2.26	0.31	2.19	0.195	0.088	0.195
7. การใช้มือประกอบการพูด	1.67	0.36	1.6	0.166	0.164	0.166

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.75 = ควรปรับปรุง; 1.76-2.50 = พอใช้; 2.51-3.25 = ดี; 3.26-4.00 = ดีมาก ⁸

ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ t-test แบบ 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่าเด็กไทยอายุ 6-12 ปี เพศชายและเพศหญิงมีคะแนนเฉลี่ยของการสื่อสารเชิงอวัจนะในการพูด ต่อหน้าชุมชนด้านรูปร่างหน้าตา “แตกต่างกัน” แต่มีคะแนนเฉลี่ยด้านการแต่งกาย ด้านการแสดงสีหน้า การประสานสายตา ลักษณะท่าทาง การเคลื่อนไหวร่างกาย และด้านการใช้มือประกอบการพูด “ไม่แตกต่างกัน”

สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁸ หมายเหตุ \bar{X} หมายถึง ค่าเฉลี่ยเลขคณิตของข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง
t หมายถึง ค่าสถิติ t ที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน
t-Prob หมายถึง ค่าความน่าจะเป็นที่คำนวณได้จากค่าสถิติ

สมมติฐานข้อที่ 2 เด็กไทยอายุ 6-12 ปี ที่ศึกษาในระดับชั้น ป.1-3 และระดับชั้น ป.4-6 มีคะแนนเฉลี่ยด้านการสื่อสารเชิงอวัจนะในการพูดต่อหน้าชุมชน “แตกต่างกัน”

ผู้วิจัยได้แยกเป็นสมมติฐานย่อยทั้งหมด 7 ข้อ ดังนี้

- 3.1 เด็กไทยอายุ 6-12 ปีที่ศึกษาระดับชั้น ป.1-3 และระดับชั้น ป.4-6 มีคะแนนเฉลี่ยด้านรูปร่างหน้าตาแตกต่างกัน
- 3.2 เด็กไทยอายุ 6-12 ปีที่ศึกษาระดับชั้น ป.1-3 และระดับชั้น ป.4-6 มีคะแนนเฉลี่ยด้านการแต่งกายแตกต่างกัน
- 3.3 เด็กไทยอายุ 6-12 ปีที่ศึกษาระดับชั้น ป.1-3 และระดับชั้น ป.4-6 มีคะแนนเฉลี่ยด้านการแสดงสีหน้าแตกต่างกัน
- 3.4 เด็กไทยอายุ 6-12 ปีที่ศึกษาระดับชั้น ป.1-3 และระดับชั้น ป.4-6 มีคะแนนเฉลี่ยด้านการประสานสายตาแตกต่างกัน
- 3.5 เด็กไทยอายุ 6-12 ปีที่ศึกษาระดับชั้น ป.1-3 และระดับชั้น ป.4-6 มีคะแนนเฉลี่ยด้านลักษณะท่าทางแตกต่างกัน
- 3.6 เด็กไทยอายุ 6-12 ปีที่ศึกษาระดับชั้น ป.1-3 และระดับชั้น ป.4-6 มีคะแนนเฉลี่ยด้านการเคลื่อนไหวร่างกายแตกต่างกัน
- 3.7 เด็กไทยอายุ 6-12 ปีที่ศึกษาระดับชั้น ป.1-3 และระดับชั้น ป.4-6 มีคะแนนเฉลี่ยด้านการใช้มือประกอบการพูดแตกต่างกัน

โดยกำหนดสมมติฐานทางสถิติในลักษณะเดียวกันคือ⁹ $H_0 : \mu_1 = \mu_2$
 $H_1 : \mu_1 \neq \mu_2$

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁹ μ หมายถึง ค่าเฉลี่ยเลขคณิตที่ได้จากกลุ่มประชากร

ตารางที่ 9 ผลการทดสอบคะแนนเฉลี่ยด้านการสื่อสารเชิงอวัจนะทั้ง 7 ด้านของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี จำแนกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 และ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6

ลักษณะในการสื่อสาร เชิงอวัจนะ	ป.1-3		ป.4-6		t-test	t-prob
	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD		
1. รูปร่างหน้าตาภายนอก	2.85	0.23	2.80	0.21	0.211	0.233
2. การแต่งกาย	3.03	0.16	2.97	0.20	0.055	0.037
3. การแสดงออกทางสีหน้า	2.56	0.48	2.74	0.39	0.127	0.026
4. การประสานสายตา	2.40	0.52	2.58	0.39	0.014	0.024
5. ท่าทางในการแสดงออก	2.37	0.56	2.68	0.44	0.072	0.001
6. การเคลื่อนไหวร่างกาย	2.17	0.34	2.33	0.33	0.874	0.008
7. การใช้มือประกอบการพูด	1.58	0.29	1.75	0.38	0.508	0.002

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.75 = ควรปรับปรุง; 1.76-2.50 = พอใช้; 2.51-3.25 = ดี; 3.26-4.00 = ดีมาก ¹⁰

ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ t-test แบบ 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า เด็กไทยอายุ 6-12 ปีที่ศึกษาในระดับชั้น ป.1-3 และระดับชั้น ป.4-6 มีคะแนนเฉลี่ยด้านรูปร่างหน้าตา “ไม่แตกต่างกัน” แต่มีคะแนนเฉลี่ยด้านการแต่งกาย ด้านการแสดงสีหน้า การประสานสายตา ด้านลักษณะท่าทาง การเคลื่อนไหวร่างกาย และการใช้มือประกอบการพูด “แตกต่างกัน”

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹⁰ หมายเหตุ \bar{x} หมายถึง ค่าเฉลี่ยเลขคณิตของข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง
t หมายถึง ค่าสถิติ t ที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน
t-Prob หมายถึง ค่าความน่าจะเป็นที่คำนวณได้จากค่าสถิติ

ตารางที่ 10 ผลการทดสอบการจำแนกช่วงอายุ

อายุ	จำนวน	คะแนนเฉลี่ยกลุ่มที่ 1	คะแนนเฉลี่ยกลุ่มที่ 2
6 ปี	22	2.30	
7 ปี	44	2.46	
8 ปี	26	2.44	
9 ปี	27	2.46	
10 ปี	19	2.55	
11 ปี	13	2.50	
12 ปี	5		2.97

ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F-test ด้วยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) ที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05 พบว่า ในภาพรวมแล้วเด็กไทยอายุ 6-12 ปีที่มีอายุแตกต่างกันจะมีคะแนนเฉลี่ยในการสื่อสารเชิงอวัจนะแตกต่างกันอย่างน้อย 2 กลุ่ม และเมื่อทำการทดสอบต่อเนื่องด้วยวิธีจับคู่พหุคูณ (Multiple Comparison) โดยค่าสถิติ Scheffe พบว่ากลุ่มอายุที่มีคะแนนเฉลี่ยด้านการสื่อสารเชิงอวัจนะในการพูดต่อหน้าชุมชนแตกต่างกันคือ เด็กไทยอายุ 6-11 ปี และ เด็กไทยอายุ 12 ปี

สมมติฐานข้อที่ 3 เด็กไทยอายุ 6-12 ปี ที่มีทัศนคติในการพูดต่อหน้าชุมชนต่างกันมีคะแนนเฉลี่ยด้านการสื่อสารเชิงอวัจนะในการพูดต่อหน้าชุมชน “แตกต่างกัน”

ผู้วิจัยได้แยกเป็นสมมติฐานย่อยทั้งหมด 7 ข้อดังนี้

- 4.1 เด็กไทยอายุ 6-12 ปีที่มีทัศนคติในการพูดต่อหน้าที่ชุมชนต่างกันมีคะแนนเฉลี่ยด้านรูปร่างหน้าตาแตกต่างกัน
- 4.2 เด็กไทยอายุ 6-12 ปีที่มีทัศนคติในการพูดต่อหน้าที่ชุมชนต่างกันมีคะแนนเฉลี่ยด้านการแต่งกายแตกต่างกัน
- 4.3 เด็กไทยอายุ 6-12 ปีที่มีทัศนคติในการพูดต่อหน้าที่ชุมชนต่างกันมีคะแนนเฉลี่ยด้านการแสดงสีหน้าแตกต่างกัน
- 4.4 เด็กไทยอายุ 6-12 ปีที่มีทัศนคติในการพูดต่อหน้าที่ชุมชนต่างกันมีคะแนนเฉลี่ยด้านการประสานสายตาแตกต่างกัน
- 4.5 เด็กไทยอายุ 6-12 ปีที่มีทัศนคติในการพูดต่อหน้าที่ชุมชนต่างกันมีคะแนนเฉลี่ยด้านลักษณะท่าทางแตกต่างกัน

4.6 เด็กไทยอายุ 6-12 ปีที่มีทัศนคติในการพูดต่อหน้าที่ชุมชนต่างกันมีคะแนนเฉลี่ยด้านการเคลื่อนไหวร่างกายแตกต่างกัน

4.7 เด็กไทยอายุ ปีที่มีทัศนคติในการพูดต่อหน้าที่ชุมชนต่างกันมีคะแนนเฉลี่ยด้านการใช้มือประกอบการพูดแตกต่างกัน

โดยกำหนดสมมติฐานทางสถิติในลักษณะเดียวกันคือ ¹¹

$$H_0: \mu_1 = \mu_2 = \mu_3 = \mu_4 = \mu_5$$

H_1 : มีอย่างน้อย 2 ทัศนคติที่มีคะแนนเฉลี่ยต่างกัน

ตารางที่ 11 ผลการทดสอบระดับทัศนคติที่มีผลต่อคะแนนเฉลี่ย

หัวข้อในการประเมิน	n	\bar{x}	F	F-Prob
1. รูปร่างหน้าตาภายนอก			1.911	0.318
ไม่ชอบ	39	2.77		
เฉยๆ	57	2.82		
ชอบเล็กน้อย	24	2.90		
ชอบ	18	2.92		
ชอบมาก	15	2.83		
2. การแต่งกาย			3.408	0.020
ไม่ชอบ	39	2.95		
เฉยๆ	57	2.99		
ชอบเล็กน้อย	24	3.08		
ชอบ	18	3.09		
ชอบมาก	15	3.01		

¹¹ หมายเหตุ μ หมายถึง ค่าเฉลี่ยเลขคณิตที่ได้จากกลุ่มประชากร
 \bar{x} หมายถึง ค่าเฉลี่ยเลขคณิตของข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง
 f หมายถึง ค่าสถิติ f ที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน
 f-Prob หมายถึง ค่าความน่าจะเป็นที่คำนวณได้จากค่าสถิติ

ตารางที่ 11(ต่อ) ผลการทดสอบระดับทัศนคติที่มีผลต่อคะแนนเฉลี่ย¹²

หัวข้อในการประเมิน	n	\bar{x}	F	F-Prob
3. การแสดงสีหน้า				
ไม่ชอบ	39	2.55		
เฉยๆ	57	2.63	1.064	0.383
ชอบเล็กน้อย	24	2.55		
ชอบ	18	2.75		
ชอบมาก	15	2.75		
4. การประสานสายตา				
ไม่ชอบ	39	2.41		
เฉยๆ	57	2.43	0.740	0.518
ชอบเล็กน้อย	24	2.48		
ชอบ	18	2.51		
ชอบมาก	15	2.64		
5. ลักษณะท่าทาง				
ไม่ชอบ	39	2.33		
เฉยๆ	57	2.48	1.444	0.303
ชอบเล็กน้อย	24	2.51		
ชอบ	18	2.52		
ชอบมาก	15	2.70		

¹²หมายเหตุ \bar{x} หมายถึง ค่าเฉลี่ยเลขคณิตของข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง
f หมายถึง ค่าสถิติ f ที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน
F-Prob หมายถึง ค่าความน่าจะเป็นที่คำนวณได้จากค่าสถิติ

ตารางที่ 11(ต่อ) ผลการทดสอบระดับทัศนคติที่มีผลต่อคะแนนเฉลี่ย¹³

หัวข้อในการประเมิน	n	\bar{X}	F	F-Prob
6. การเคลื่อนไหวร่างกาย				
ไม่ชอบ	39	2.17		
เฉยๆ	57	2.20	1.148	0.292
ชอบเล็กน้อย	24	2.22		
ชอบ	18	2.30		
ชอบมาก	15	2.37		
7. การใช้มือประกอบการพูด				
ไม่ชอบ	39	1.56		
เฉยๆ	57	1.61	1.514	0.007
ชอบเล็กน้อย	24	1.69		
ชอบ	18	1.68		
ชอบมาก	15	1.78		

ผลการวิเคราะห์ด้วยค่าสถิติ F-test ด้วยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า เด็กไทยอายุ 6-12 ปี ที่มีทัศนคติในการพูดต่อหน้าชุมชนต่างกันมีคะแนนเฉลี่ยด้านรูปร่างหน้าตา การแสดงสีหน้า การประสานสายตา ลักษณะท่าทาง และการเคลื่อนไหวร่างกาย “ไม่แตกต่างกัน” แต่มีคะแนนเฉลี่ยด้านการแต่งกาย และการใช้มือประกอบการพูด “แตกต่างกัน”

¹³หมายเหตุ \bar{X} หมายถึง ค่าเฉลี่ยเลขคณิตของข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง
t หมายถึง ค่าสถิติ t ที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน
t-Prob หมายถึง ค่าความน่าจะเป็นที่คำนวณได้จากค่าสถิติ

ตารางที่ 12 คะแนนเฉลี่ยแยกตามทัศนคติ

ทัศนคติในการพูดต่อหน้าชุมชน	\bar{x} ¹⁴
ไม่ชอบ	2.39
เฉยๆ	2.45
ชอบเล็กน้อย	2.49
ชอบ	2.54
ชอบมาก	2.58

จากตารางที่12 จะเห็นได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างค่าเฉลี่ย (Mean) และทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการพูดต่อหน้าชุมชนนั้น เป็นความสัมพันธ์ในลักษณะแปรตามกัน กล่าวคือ ยังมีทัศนคติที่ดี หรือชอบพูดต่อหน้าชุมชนมากขึ้น คะแนนเฉลี่ยในการพูดต่อหน้าชุมชนจะสูงขึ้นเช่นกัน

สมมติฐานข้อที่ 4 เด็กไทยอายุ 6-12 ปีที่เข้าใจความหมาย และเด็กไทยอายุ6-12 ปีที่ไม่เข้าใจความหมายของคำว่าบุคลิกภาพการพูดที่ดีมีคะแนนเฉลี่ยด้านการสื่อสารเชิงอวัจนะในการพูดต่อหน้าชุมชน “แตกต่างกัน”

ผู้วิจัยได้แยกเป็นสมมติฐานย่อยทั้งหมด 7 ข้อดังนี้

- 5.1 เด็กไทยอายุ 6-12 ปีที่รู้ความหมายและเด็กไทยอายุ6-12 ปีที่ไม่รู้ความหมายของคำว่าบุคลิกภาพการพูดที่ดีมีคะแนนเฉลี่ยด้านรูปร่างหน้าตาแตกต่างกัน
- 5.2 เด็กไทยอายุ 6-12 ปีที่รู้ความหมายและเด็กไทยอายุ6-12 ปีที่ไม่รู้ความหมายของคำว่าบุคลิกภาพการพูดที่ดีมีคะแนนเฉลี่ยด้านการแต่งกายแตกต่างกัน
- 5.3 เด็กไทยอายุ 6-12 ปีที่รู้ความหมายและเด็กไทยอายุ6-12 ปีที่ไม่รู้ความหมายของคำว่าบุคลิกภาพการพูดที่ดีมีคะแนนเฉลี่ยด้านการแสดงสีหน้าแตกต่างกัน
- 5.4 เด็กไทยอายุ 6-12 ปีที่รู้ความหมายและเด็กไทยอายุ6-12 ปีที่ไม่รู้ความหมายของคำว่าบุคลิกภาพการพูดที่ดีมีคะแนนเฉลี่ยด้านการประสานสายตาแตกต่างกัน
- 5.5 เด็กไทยอายุ 6-12 ปีที่รู้ความหมายและเด็กไทยอายุ6-12 ปีที่ไม่รู้ความหมายของคำว่าบุคลิกภาพการพูดที่ดีมีคะแนนเฉลี่ยด้านลักษณะท่าทางแตกต่างกัน

¹⁴ \bar{x} หมายถึง ค่าเฉลี่ยเลขคณิตของข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง

5.6 เด็กไทยอายุ 6-12 ปีที่รู้ความหมายและเด็กไทยอายุ 6-12 ปีที่ไม่รู้ความหมายของคำว่า
บุคลิกภาพการพูดที่ดีมีคะแนนเฉลี่ยด้านการเคลื่อนไหวร่างกายแตกต่างกัน

5.7 เด็กไทยอายุ 6-12 ปีที่รู้ความหมายและเด็กไทยอายุ 6-12 ปีที่ไม่รู้ความหมายของคำว่า
บุคลิกภาพการพูดที่ดีมีคะแนนเฉลี่ยด้านการใช้มือประกอบการพูดแตกต่างกัน

โดยกำหนดสมมติฐานทางสถิติในลักษณะเดียวกันคือ $H_0: \mu_1 = \mu_2$

$H_1: \mu_1 \neq \mu_2$

ตารางที่ 13 ผลการทดสอบการรู้ความหมายของคำว่าบุคลิกภาพการพูดที่ดีต่อคะแนนเฉลี่ย

ลักษณะในการสื่อสารเชิงอวัจนะ	เข้าใจ		ไม่เข้าใจ		t-test	t-prob
	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD		
1. รูปร่างหน้าตา	2.87	0.21	2.82	0.24	0.215	0.185
2. การแต่งกาย	3.04	0.19	2.99	0.17	0.422	0.145
3. การแสดงสีหน้า	2.74	0.42	2.55	0.47	0.240	0.011
4. การประสานสายตา	2.57	0.47	2.41	0.49	0.559	0.044
5. ลักษณะท่าทาง	2.65	0.52	2.36	0.54	0.573	0.002
6. การเคลื่อนไหวร่างกาย	2.33	0.32	2.16	0.35	0.373	0.003
7. การใช้มือประกอบการพูด	1.72	0.36	1.58	0.31	0.368	0.014

ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ t-test แบบ 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่าเด็กไทยอายุ 6-12 ปีที่เข้าใจความหมาย และเด็กไทยอายุ 6-12 ปีที่ไม่เข้าใจความหมายของคำว่าบุคลิกภาพการพูดที่ดีมีคะแนนเฉลี่ยด้านรูปร่างหน้าตา และการแต่งกาย “ไม่แตกต่างกัน” แต่มีคะแนนเฉลี่ยด้านการแสดงสีหน้า การประสานสายตา ลักษณะท่าทาง การเคลื่อนไหวร่างกาย และการใช้มือประกอบการพูด “แตกต่างกัน”

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การสื่อสารเชิงอวัจนะในการพูดต่อหน้าชุมชนของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะทั่วไปของการสื่อสารเชิงอวัจนะในการพูดต่อหน้าชุมชนของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี ปัญหาด้านการสื่อสารเชิงอวัจนะ ตลอดจนหาแนวทางในการพัฒนาการสื่อสารเชิงอวัจนะในการพูดต่อหน้าชุมชนของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งอาศัยแบบประเมินลักษณะการสื่อสารเชิงอวัจนะในการพูดต่อหน้าชุมชนของเด็ก โดยทำการหาค่าเฉลี่ยของลักษณะโดยรวมจากการประเมินของกลุ่มผู้ฟังทั้งหมด 31 คน ที่เป็นผู้วิเคราะห์และประเมินการพูดต่อหน้าชุมชนของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษา อายุ 6-12 ปี จำนวนทั้งสิ้น 156 คน และใช้การสังเกต (Observe) กลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเป็นส่วนประกอบในการวิเคราะห์ (Analysis)

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยนำข้อมูลจากการประเมินทั้งหมดมาทำการประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ และนำผลที่ได้ไปทำการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับปัญหา สาเหตุ และแนวทางในการพัฒนาการสื่อสารเชิงอวัจนะในการพูดต่อหน้าชุมชนของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี ที่พบเพื่อตอบปัญหานำวิจัย

สรุปผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 156 คนแบ่งเป็นชาย 74 คน หญิง 82 คน จัดได้ว่ามีกลุ่มตัวอย่างเพศหญิงและเพศชายเข้าร่วมโครงการในจำนวนใกล้เคียงกัน ระดับอายุที่ทำการทดสอบ มีกลุ่มตัวอย่างอายุ 7 ปี มากที่สุด คือจำนวน 44 คน ระดับชั้นของเด็กที่เข้าร่วมโครงการวิจัยมากที่สุดคือระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 39 คน

คะแนนเฉลี่ยรวมในด้านต่างๆ ทั้ง 7 ด้านจากการทดสอบพบว่าเป็นเด็กไทยอายุ 6-12 ปี ส่วนใหญ่มีคะแนนเฉลี่ยด้านรูปร่างหน้าตา การแต่งกาย และการแสดงสีหน้าอยู่ในเกณฑ์ดี มีคะแนนเฉลี่ยด้านการประสานสายตา ลักษณะท่าทาง และการเคลื่อนไหวร่างกายอยู่ในเกณฑ์พอใช้ ส่วนด้านการใช้มือประกอบการพูดอยู่ในเกณฑ์ควรปรับปรุง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจะสรุปตามประเด็นคำถามนำวิจัย ดังนี้

1. ลักษณะทั่วไปในการสื่อสารเชิงอวัจนะในการพูดต่อหน้าชุมชนของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี
2. ปัญหาในการสื่อสารเชิงอวัจนะในการพูดต่อหน้าชุมชนของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี
3. แนวทางในการพัฒนาการสื่อสารเชิงอวัจนะในการพูดต่อหน้าชุมชนของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี

1. ลักษณะทั่วไปในการสื่อสารเชิงอวัจนะในการพูดต่อหน้าชุมชนของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี

1. รูปร่างหน้าตา

จากการทดสอบสมมติฐานทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่าคะแนนเฉลี่ยด้านรูปร่างหน้าตาของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี “ต่ำกว่าเกณฑ์ดี” โดยที่ปัจจัยด้านความต่างระหว่างเพศ มีผลต่อคะแนนเฉลี่ย ส่วนปัจจัยด้านความแตกต่างระหว่างระดับชั้น ความแตกต่างของทัศนคติและการเข้าใจความหมายของการบุคลิกภาพนั้น ไม่มีผลต่อคะแนนเฉลี่ยด้านรูปร่างหน้าตาภายนอก

2. การแต่งกาย

จากการทดสอบสมมติฐานทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่าความสามารถด้านการสื่อสารเชิงอวัจนะในการพูดต่อหน้าชุมชนของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี ด้านการแต่งกาย “ต่ำกว่าเกณฑ์ดี” โดยที่ความแตกต่างระหว่างเพศ และการเข้าใจความหมายของคำว่าบุคลิกภาพที่ดี ไม่มีผลต่อความต่างของคะแนนเฉลี่ย ส่วนความต่างระหว่างเด็กระดับชั้น และความแตกต่างของทัศนคติ มีผลต่อคะแนนเฉลี่ยด้านการแต่งกาย

3. การแสดงสีหน้า

จากการทดสอบสมมติฐานทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่าคะแนนเฉลี่ยด้านการแสดงสีหน้าของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี “ต่ำกว่าเกณฑ์ดี” โดยที่ปัจจัยด้านความต่างระหว่างเพศ และทัศนคติ ไม่มีผลต่อคะแนนเฉลี่ย ส่วนปัจจัยด้านความแตกต่างระหว่างระดับชั้น และการเข้าใจความหมายของการบุคลิกภาพนั้นมีผลต่อคะแนนเฉลี่ยด้านการแสดงออกทางสีหน้า

4. การประสานสายตา

จากการทดสอบสมมติฐานทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่าคะแนนเฉลี่ยด้านการประสานสายตาของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี “อยู่ในเกณฑ์ดีขึ้นไป” โดยที่ปัจจัยด้านความต่างระหว่างเพศ และทัศนคติ ไม่มีผลต่อคะแนนเฉลี่ย ส่วนปัจจัยด้านความแตกต่างระหว่างระดับชั้น และการเข้าใจความหมายของการบุคลิกภาพนั้นมีผลต่อคะแนนเฉลี่ยด้านการประสานสายตา

5. ลักษณะท่าทาง

จากการทดสอบสมมติฐานทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่าคะแนนเฉลี่ยด้านลักษณะท่าทางของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี “อยู่ในเกณฑ์ดีขึ้นไป” โดยที่ปัจจัยด้านความต่างระหว่างเพศ และทัศนคติ ไม่มีผลต่อคะแนนเฉลี่ย ส่วนปัจจัยด้านความแตกต่างระหว่างระดับชั้น และการเข้าใจความหมายของการบุคลิกภาพนั้นมีผลต่อคะแนนเฉลี่ยด้านท่าทางการแสดงออก

6. การเคลื่อนไหวร่างกาย

จากการทดสอบสมมติฐานทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่าคะแนนเฉลี่ยด้านการเคลื่อนไหวร่างกายของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี “ต่ำกว่าเกณฑ์ดี” โดยที่ปัจจัยด้านความต่างระหว่างเพศ และทัศนคติ ไม่มีผลต่อคะแนนเฉลี่ย ส่วนปัจจัยด้านความแตกต่างระหว่างระดับชั้น และการเข้าใจความหมายของการบุคลิกภาพนั้นมีผลต่อคะแนนเฉลี่ยด้านการเคลื่อนไหวร่างกาย

7. การใช้มือประกอบการพูด

จากการทดสอบสมมติฐานทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่าคะแนนเฉลี่ยด้านการเคลื่อนไหวร่างกายของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี “ต่ำกว่าเกณฑ์ดี” โดยที่ปัจจัยด้านความต่างระหว่างเพศ ไม่มีผลต่อคะแนนเฉลี่ย ส่วนปัจจัยด้านความแตกต่างระหว่างระดับชั้น ทัศนคติ และการเข้าใจความหมายของการบุคลิกภาพนั้นมีผลต่อคะแนนเฉลี่ยด้านการใช้มือประกอบการพูด

นอกจากนี้ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติยังพบว่า ในภาพรวมแล้วเด็กไทยอายุ 6-12 ปีที่มีอายุแตกต่างกันจะมีคะแนนเฉลี่ยในการสื่อสารเชิงอวัจนะแตกต่างกันเป็น 2 กลุ่ม เด็กไทยอายุ 6-11 ปี และ เด็กไทยอายุ 12 ปี

2. ปัญหาในการสื่อสารเชิงอวัจนะในการพูดต่อหน้าชุมชนของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี

จากการรวบรวมความถี่ของข้อสังเกตเฉพาะที่กลุ่มตัวอย่างทั้ง 156 คนได้รับ ผู้วิจัยได้แจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละของจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับข้อสังเกตเฉพาะซึ่งนับจากกลุ่มตัวอย่างที่มีผู้ประเมินจำนวนตั้งแต่ 10 คนขึ้นไปให้ข้อสังเกตเฉพาะที่ตรงกัน ถึงลักษณะอันเป็นเหตุให้กลุ่มตัวอย่างได้คะแนนอยู่ในเกณฑ์พอใช้ และควรปรับปรุง อันแสดงถึงลักษณะที่เป็นปัญหา และควรได้รับการพัฒนา ดังนี้

1. รูปร่างหน้าตา

ด้านรูปร่างหน้าตา พบลักษณะลักษณะอันทำให้กลุ่มตัวอย่างได้คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์ดี คือลักษณะของดวงตาเหมือนขาดการพักผ่อน สีหน้าเคร่งเครียด การมีเหงื่อออกมากหรือหายใจแรง การผื่นยิม และทรงผมไม่ได้รับการดูแล

2. การแต่งกาย

ด้านการแต่งกาย พบลักษณะลักษณะอันทำให้กลุ่มตัวอย่างได้คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์ดี คือ การสวมใส่รองเท้าไม่สุภาพ แต่งตัวไม่ถูกกาลเทศะ เครื่องแต่งกายไม่เข้ากับสรีระ เครื่องแต่งกายไม่เข้าชุด แต่งกายไม่เหมาะสมกับวัย เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายขาดการดูแลเอาใจใส่

3. การแสดงสีหน้า

ด้านการแสดงออกทางสีหน้า พบปัญหาสีหน้าขาดชีวิตชีวาและสีหน้าไม่เป็นธรรมชาติ

4. การประสานสายตา

ด้านการประสานสายตา พบลักษณะการไม่ประสานสายตา การมองอย่างไม่มีจุดหมาย ก้มอ่านหนังสือ และประสานสายตาไม่ทั่วถึง

5. ลักษณะท่าทาง

สำหรับด้านลักษณะท่าทาง ปัญหาที่พบคือท่าทางในการแสดงออกขาดความมั่นใจ และท่าทางการแสดงออกไม่เป็นธรรมชาติ

6. การเคลื่อนไหวร่างกาย

ด้านการเคลื่อนไหวร่างกาย คือเคลื่อนไหวร่างกายไม่เป็นธรรมชาติ และเคลื่อนไหวอย่างไม่มีความหมายหรือไม่สอดคล้องกับเรื่องที่พูด

7. การใช้มือประกอบการพูด

ด้านการใช้มือประกอบการพูดพบปัญหาของการไม่ใช้มือประกอบการพูด หรือใช้มืออย่างไม่มีความหมาย หรือไม่สอดคล้องกับเรื่องที่พูด

3. แนวทางในการพัฒนาการสื่อสารเชิงอวัจนะในการพูดต่อหน้าชุมชนของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและประมวลข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยนำมาสรุปเป็นประเด็นโดยสังเขป และได้นำเสนอจำแนกตามลักษณะด้านต่างๆ ไว้ดังนี้

1. รูปร่างหน้าตา

ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากการขาดเอาใจใส่ดูแลของผู้ปกครอง มีส่วนน้อยที่เป็นความผิดปกติมาแต่กำเนิด ปัญหาด้านนี้สามารถใช้การแต่งตัวและการปรับบุคลิกมาช่วยเสริมให้ดูดีขึ้นได้ ส่วนในกรณีความผิดปกติของร่างกายที่รุนแรงอาจต้องใช้การแพทย์เข้ามาช่วย

2. การแต่งกาย

ปัญหาด้านการแต่งกายอาจเกิดจากการที่เด็กยังไม่ได้เรียนรู้ในเรื่องของลักษณะการแต่งกายที่เหมาะสม หรือเด็กอาจไม่ได้ใส่ใจกับการแต่งกายของตนเองเนื่องจากเด็กให้ความสนใจกับสิ่งอื่นรอบตัวมากกว่าการพัฒนาด้านการแต่งกาย ดังนั้นผู้ปกครองต้องคอยดูแลและเอาใจใส่ในเรื่องการแต่งกายของเด็ก พร้อมทั้งสอนและให้คำแนะนำให้เด็กรู้จักแต่งกายให้ถูกกาลเทศะ เมื่อเด็กได้เห็นปฏิกิริยาตอบสนองในทางที่ดีของผู้ที่ได้พบเห็น เด็กจะซึมซับรับเอาสิ่งดีๆ และนำมาพัฒนาและปรับปรุงตนเองในที่สุด

3. การแสดงสีหน้า

ปัญหาด้านการแสดงสีหน้านั้น โดยมากเกิดจากการขาดความมั่นใจ ซึ่งขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมและการอบรมเลี้ยงดู นอกจากนี้อาจเนื่องมาจากการที่เด็กเจ็บป่วย หรือความไม่อยากรเรียน ดังนั้นการพัฒนาต้องแก้ไขไปตามสาเหตุและขั้นตอน ที่สำคัญต้องพยายามให้เด็กมีความภาคภูมิใจในตนเอง เมื่อเด็กมั่นใจก็จะอยากแสดงออก นอกจากนี้อาจฝึกให้เด็กพูดคนเดียว และ

พัฒนาไปเป็นการฝึกพูดกับคนอื่น โดยเพิ่มจำนวนคนขึ้นเรื่อยๆ จนเกิดความเคยชิน ก็เป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาทักษะทางการแสดงสีหน้าได้

4. การประสานสายตา

ปัญหาด้านการประสานสายตานั้นเกิดจากการขาดความมั่นใจ ตื่นกลัว หรืออาจเนื่องมาจากความไม่ชอบหน้า ทั้งนี้การอบรมเลี้ยงดู และอิทธิพลของการเลี้ยงดูก็มีผลอย่างมากต่อลักษณะการประสานสายตา ดังนั้นผู้ปกครองจึงต้องสอนเด็กให้รู้จักที่จะมอง ฝึกให้เด็กมองและมองเด็กขณะที่พูดคุยกันในครอบครัวให้เป็นความเคยชินตั้งแต่ที่บ้าน และให้โอกาสแก่เด็กได้แสดงออกโดยอิสระ โดยมีผู้ปกครองหรือคนใกล้ชิดคอยชี้แนะในสิ่งที่ถูกต้อง นอกจากนี้สามารถใช้วิชาด้านการแสดงเข้ามาช่วยเพื่อให้เด็กสามารถเข้าถึงอารมณ์ของเรื่องที่พูดและถ่ายทอดความรู้สึกด้วยวิธีการประสานสายตาได้

5. ลักษณะท่าทาง

ปัญหาด้านลักษณะท่าทางโดยมากเกิดจากการขาดความมั่นใจ ส่วนสาเหตุอื่นอาจมาจากสภาพแวดล้อม และครอบครัวที่มีอิทธิพลกับเด็ก ท่าทาในการแสดงออกที่มั่นใจนั้นต้องเริ่มจากความมั่นใจภายใน โดยเฉพาะการมีการเตรียมข้อมูลที่ดี นอกจากนี้การให้กำลังใจ โดยการปรบมือหรือร้องเชียร์สนับสนุน ก็สามารถช่วยให้เด็กมีกำลังใจและเรียกความมั่นใจ นอกจากนี้การจัดกิจกรรม เล่นเกมสก็ที่เป็นกุศโลบายที่จะทำให้ให้เด็กได้สนุกสนานและมีความอยากที่จะแสดงออก ที่สำคัญตัวผู้สอนต้องเป็นตัวอย่างที่ดีให้คำแนะนำเด็กอยู่เสมอ ทั้งนี้ควรจัดเวทีให้เด็กได้แสดงออกบ่อยๆ เพื่อให้เกิดความคุ้นเคยและให้เด็กมีโอกาสดูฝึกซ้อม และควรดึงจุดเด่นของเด็กแต่ละคนออกมาให้ชัดเจน

6. การเคลื่อนไหวร่างกาย

ปัญหาเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวมักเกิดจากการขาดความมั่นใจหรืออาจเกิดจากการที่เด็กมีความมั่นใจมากเกินไปและต้องการเรียกความสนใจ หรืออาจเพราะสมาธิสั้น ซึ่งสำหรับกรณีการขาดความมั่นใจ ต้องให้กำลังใจและทำให้เด็กเกิดความรู้สึกว่ามีคนอยู่เคียงข้างเป็นมิตรและพร้อมที่จะรับฟัง เมื่อเด็กหายขาดจากการตื่นกลัวก็จะสนุกและแสดงออกได้อย่างเต็มที่ ส่วนกรณีที่เด็กมีการเคลื่อนไหวมากเพราะขาดสมาธิ นั้น ต้องฝึกให้เด็กรู้จักอยู่นิ่งๆ และผ่อนคลาย ให้เด็กรู้จักแบ่งเวลา และมีระเบียบเพื่อให้เด็กมีสมาธิกับสิ่งที่จะทำแต่ละอย่าง แต่ละช่วงเวลาได้ดีขึ้น รวมถึงต้องสร้างและออกแบบกิจกรรมที่น่าสนใจสำหรับเด็กซึ่งเป็นสิ่งสำคัญ โดยการสร้างกิจกรรมสำหรับเด็กต้องคำนึงถึงธรรมชาติของเด็กในแต่ละวัย ให้เด็กหมั่นทดลองฝึกฝนปฏิบัติ รู้จักสังเกต ฝึกมอง

อาทิปฏิกิริยาการพูดคุยในชีวิตประจำวันจากคนรอบตัวและดึงส่วนดีมาใช้ ฝึกฝนทักษะโดยเริ่มจากการใช้กับคนจำนวนน้อยก่อนและเพิ่มจำนวนคนขึ้นเรื่อยๆ สุดท้ายให้เด็กประเมินตนเองโดยการสังเกตจากปฏิกิริยาคนรอบข้าง การถามความรู้สึกความคิดเห็น และรับฟังคำวิจารณ์เพื่อนำมาพัฒนาตนเอง

7. การใช้มือประกอบการพูด

ปัญหาด้านการใช้มือประกอบการพูดเกิดจากการขาดความมั่นใจ และไม่รู้ว่าจะวางมือไว้ตรงไหนซึ่งเป็นธรรมชาติของเด็ก การที่จะให้เด็กอยู่นิ่ง หรือวางมือให้ถูกที่นั่นเป็นไปได้ยาก ซึ่งต้องสอนและให้เด็กได้ฝึกใช้มือประกอบการพูดอยู่เสมอๆ โดยให้เด็กทำความเข้าใจว่าในการพูดนั้นเราไม่จำเป็นต้องแปลภาษาคำพูดมาเป็นท่าทางทั้งหมด การใช้มือจะใช้เพียงบางคำเพื่อการเน้นย้ำให้เกิดความเข้าใจ ส่วนการวางมือในท่าอื่นสามารถปล่อยมือไว้ข้างลำตัวหรือเก็บมือประสานกันไว้ที่หน้าเอวตัวเองการ สำหรับการพูดบนเวทีระดับการใช้มือที่สวยงามโดยมากมักจะมียองศาอยู่ที่ 45 องศา และ 90 องศาและต้องไม่ใช้มือสะเปะสะปะ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง “การสื่อสารเชิงอวัจนะในการพูดต่อหน้าชุมชนของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี” แสดงให้เห็นถึงลักษณะทั่วไป ปัญหา และแนวทางในการพัฒนาการสื่อสารเชิงอวัจนะของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี ซึ่งต่อไปผู้วิจัยจะนำมาอภิปรายควบคู่ไปกับแนวคิดตามลำดับวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. ลักษณะทั่วไปในการสื่อสารเชิงอวัจนะในการพูดต่อหน้าชุมชนของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี

จากข้อมูลการวิจัยเห็นได้ว่าคะแนนเฉลี่ยความสามารถด้านต่างๆ ตามระดับชั้น และ ตามอายุ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 12 ปี หรือศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จะมีความสามารถในการสื่อสารเชิงอวัจนะในหลายๆลักษณะที่อยู่ในระดับที่สูงกว่าในระดับอายุ และระดับชั้นอื่นๆ และจากผลการทดสอบด้วยสถิติ พบว่าเด็กกลุ่มอายุ 6-11 มีคะแนนเฉลี่ยการสื่อสารเชิงอวัจนะต่างกับกับ เด็กอายุ 12 ปี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเด็กในวัย 12 ปีจะมีพัฒนาการเกินกว่าเด็กในช่วงวัยอื่นๆ ดังที่ในพัฒนาการของเด็กวัย 12 ปีกล่าวว่าเด็กในวัยนี้จะมีความสามารถที่จะคิด โครงการและสามารถดำเนินการด้วยตนเองโดยไม่ต้องอาศัยทางของผู้ใหญ่ การตัดสินใจจะอาศัยประสบการณ์ และคิดอย่างไตร่ตรอง ชอบแสวงหาความจริงมักจะชอบถามเกี่ยวกับตนเอง การเล่นเกมดีจะน้อยลง เริ่มมีความสนใจปัญหาสังคมและโลกภายนอก ชอบอภิปรายแสดงความคิดเห็น และมีความคิดริเริ่ม (สุชา จันทน์เอม, 2543) ซึ่งความสนใจเหล่านี้มีผลต่อความพยายาม และ

ความสามารถที่จะวิเคราะห์ และพัฒนาตนเองเพื่อจุดประสงค์ต่างๆ ของเด็กต่อกิจกรรม และสังคมของเด็กในวัยที่โตขึ้น

จากผลจากการทดสอบเพื่อแบ่งกลุ่มในงานวิจัยชิ้นนี้มีทั้งส่วนที่สอดคล้อง และไม่สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กวัย 6-12 ที่ได้นำเสนอไว้ในบทที่ 2 โดยส่วนที่สอดคล้องคือ เด็กช่วงอายุ 12 ปี จะมีพัฒนาการที่ต่างไปจากเด็กในวัยอื่นๆ ส่วนสำหรับในเด็กวัย 6-8 ปี และ 9-12 ปีนั้น เด็กอาจมีพัฒนาการในด้านร่างกาย และอาจมีพัฒนาการทางด้านความคิดและพัฒนาการทางภาษาที่มีผลต่ออวัยวะภาษาซึ่งจากแนวคิดที่นำเสนอ นั้น เด็กในวัย 9-11 ปี จะมีความคล่องแคล่ว สามารถประโยชน์ที่เพิ่มความซับซ้อนและมีความหมายมากขึ้น และกว้างขึ้น(กิตติยวดี บุญชื้อ, 2531) อานเก่ง สะกอดตัวคล่อง อวัยวะต่างๆ มีวุฒิภาวะมากขึ้น จำได้เก่ง (ประยูรศรี สุยะสุนานนท์, 2521) อันจะทำให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านอวัยวะภาษา แต่อาจจะยังไม่ได้พัฒนาทางด้านทักษะการสื่อสารเชิงอวัยวะ แต่หลังจากผ่านช่วงอายุ 9-11 ปี และเด็กได้พัฒนาความสามารถทางอวัยวะไป ได้ เด็กก็จะเริ่มให้ความสนใจที่จะพัฒนาในส่วนของอวัยวะเพื่อเพิ่มศักยภาพในการสื่อสารของตน

แนวคิดที่แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาบุคลิกภาพนั้นเด็กได้รับอิทธิพลจากสิ่งต่างๆ รอบตัว ที่มีอิทธิพลที่จะหล่อหลอมกล่อมเกลามาให้เกิดลักษณะเฉพาะของแต่ละคนขึ้นมา (กำธร ช่างทอง, 2541) สอดคล้องกับที่ ชิกมันด์ พรอยด์ กล่าวว่าเด็กวัย 6-12 ปี จะถูกกระตุ้น และหันเหความสนใจได้ด้วยความปลอดภัยใหม่ การเรียนรู้สิ่งต่างๆ ดังนั้นการให้เด็กได้เรียนรู้จึงเป็นสิ่งสำคัญซึ่งจากผลการวิจัยที่พบว่าการเข้าใจความหมายของคำว่า “บุคลิกภาพการพูดที่ดี” แม้จะไม่มีผลต่อคะแนนเฉลี่ยในด้านรูปร่างหน้าตา และการแต่งกาย ซึ่งผู้วิจัยมองว่า 2 ด้านนี้เป็นส่วนซึ่งไม่จำเป็นต้องใช้ทักษะและการฝึกฝนมากเท่าอวัยวะอีก 5 ด้านที่เหลือ เพราะในด้านรูปร่างหน้าตาสำหรับเด็กในวัยนี้ไม่จำเป็นต้องได้รับปรุงแต่งนักเด็กมักจะมีค่านิยมรักศสดี โดยธรรมชาติ ในส่วนของการแต่งกายสำหรับเด็กวัยนี้ส่วนมากยังคงอยู่ในความดูแลของผู้ปกครอง แต่ในด้านการแสดงออกทางสีหน้า การประสานสายตา ทำทางการแสดงออก การเคลื่อนไหวร่างกาย รวมถึงการใช้มือประกอบ การพูดนั้น เป็นทักษะซึ่งเด็กต้องฝึกฝนด้วยตนเอง การที่เด็กมีความรู้ถึงคำว่าบุคลิกภาพการพูดนั้นแสดงถึงความสนใจ ใส่ใจ หรือได้รับการให้ความรู้ เกี่ยวกับเรื่องของบุคลิกภาพ อันบ่งบอกถึงการที่เด็กจะได้รับความรู้และฝึกทักษะอื่นๆ ซึ่งอยู่ในความสนใจเดียวกันด้วยซึ่งเป็นเหตุให้การเรียนรู้นี้มีผลให้คะแนนของเด็กที่รู้ และไม่รู้จักความหมายมีคะแนนที่แตกต่างกันออกไป

2. ปัญหาในการสื่อสารเชิงอวัยวะในการพูดต่อหน้าชุมชนของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี

ปัญหาที่พบซึ่งเป็นสาเหตุของปัญหาส่วนใหญ่คือเกิดจากการขาดความมั่นใจ ทั้งนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ส่วนหนึ่งนั้นเป็นเพราะวัฒนธรรมของไทย ที่เด็กต้องมีความเคารพผู้ใหญ่ และยังมี

ความเชื่อว่าผู้ใหญ่มักต้องเป็นฝ่ายถูกเสมอ และเด็กต้องเชื่อฟังและปฏิบัติตาม ซึ่งในส่วนนี้ทำให้เด็กมีโอกาที่จะเสนอหรือแสดงความคิดเห็นลดลง อีกทั้งเป็นการลดโอกาสที่จะได้ฝึกฝนพัฒนาทักษะดังกล่าวจนทำให้เด็กขาดความมั่นใจเท่าที่ควร ดังนั้นสาเหตุหลักประการหนึ่งก็คือวิธีการเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสม และให้เด็กมีพื้นฐานที่ดี ทักษะที่ดี จากภายในก่อนที่จะฝึกพัฒนาทักษะภายนอกต่อไป

สำหรับปัญหาอื่นๆที่พบทั้งหมดเป็นลักษณะที่ตรงกันข้ามกับหลักแนวคิดของการสื่อสารเชิงอวัจนะที่ดีเช่นในเรื่องของการมีสีหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใส การประสานสายตากับผู้ฟังและ ท่าทางการแสดงออกและเคลื่อนไหวอย่างเป็นธรรมชาติเป็นสิ่งที่คนฟังให้ความสำคัญ ที่สอดคล้องกับหลัก “ความจริงใจและปรารถนาดีต่อผู้ฟัง (Sincerity Goodview and Trustworthiness)” ในส่วนของ Ethos ตามทฤษฎีของ อริสโตเติล ซึ่งเป็นลักษณะความน่าเชื่อถือของผู้พูดซึ่งสามารถถ่ายทอดผ่านใบหน้าที่ยิ้มอย่างจริงจัง การประสานสายตา และท่าทาง การเคลื่อนไหวที่เป็นธรรมชาติของผู้พูด ดังนั้นลักษณะอื่นๆ ที่ตรงข้ามกับลักษณะดังกล่าวนี้จะทำให้ผู้ฟังรู้สึกอึดอัดและรู้สึกว่าผู้พูดไม่จริงใจ ซึ่งเป็นลักษณะที่ไม่พึงปรารถนาและทำให้ผู้พูดได้คะแนนเฉลี่ยในการพูดลดลงและจัดว่าเป็นลักษณะที่เป็นปัญหา

3. แนวทางในการพัฒนาการสื่อสารเชิงอวัจนะในการพูดต่อหน้าชุมชนของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ถึงแนวทางการพัฒนาการสื่อสารเชิงอวัจนะนั้นผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่ ให้ความสำคัญกับบุคคลซึ่งอยู่มีอิทธิพลกับเด็กเช่น ผู้ปกครอง ครูผู้สอน ตลอดจนบุคคลรอบตัว ซึ่งจะมีผลต่อทัศนคติที่เด็กมีต่อการพูดต่อหน้าชุมชน ซึ่งจะเห็นได้จากการตอบคำถามก่อนทดสอบที่ว่า “น้องๆอยากมาทำกิจกรรมในวันนี้หรือไม่” ปรากฏว่ามีกลุ่มตัวอย่าง 55 คน (ร้อยละ 35.26) ตอบว่าเฉยๆ แต่โดนพามา รองลงมาตอบอยากมาเพราะอยากเจอเพื่อนใหม่ จำนวน 49 คน (ร้อยละ 31.41) อยากเพราะจะได้พูดเก่ง 25 คน (ร้อยละ 16.03) และ ไม่อยากมาแต่โดนบังคับ 13 คน (ร้อยละ 8.33) ซึ่งแสดงว่ามีกลุ่มตัวอย่างไม่ต่ำกว่า 68 คน (ร้อยละ 43.59) ที่มาเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้จากการตัดสินใจของผู้ปกครอง (จากการตอบคำถามที่กลุ่มตัวอย่างที่ตอบว่าเฉยๆ แต่โดนพามา และกลุ่มตัวอย่างที่ตอบว่าไม่อยากมาแต่โดนบังคับ) แต่หลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมการทดสอบแล้วพบว่ามีกลุ่มตัวอย่าง ถึง 133 คน (ร้อยละ 85.3) ซึ่งอยากเข้าร่วมโครงการอีก จากข้อมูลเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าการตัดสินใจของผู้ปกครอง และตัวโครงการรวมถึงกิจกรรมของโครงการนั้นมีผลต่อการส่งเสริมและเปลี่ยนทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างในการพูดต่อหน้าชุมชนทำให้เด็กที่ทัศนคติต่อการพูดไปในทางที่ดีขึ้น ซึ่งบ่งบอกว่าเด็กจะมีความพยายามที่จะพัฒนาศักยภาพของตนเองให้ดียิ่งขึ้นไป และทัศนคติที่ดีนี้จะส่งผลต่อความสามารถใน

การสื่อสารเชิงอวัจนะ ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่ายิ่งเด็กมีทัศนคติที่ดี หรือชอบพูดต่อหน้าชุมชนมาก ขึ้น คะแนนเฉลี่ยในการพูดต่อหน้าชุมชนก็จะสูงขึ้นเช่นกัน ดังนั้นบุคคลรอบตัวทั้งพ่อแม่ผู้ปกครอง ครู และบุคคลที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์ด้วยจึงควรตระหนักถึงอิทธิพลที่ตนมีต่อทัศนคติ และแนวโน้มนั้นที่จะพัฒนาความสามารถในการสื่อสารของเด็ก ซึ่งบุคคลที่เด็กได้พบเจอ พูดคุย และทำกิจกรรมร่วมด้วยในแต่ละวันนั้นมีอิทธิพลอย่างมากต่อการพัฒนา และเป็นแรงผลักดัน หรือแรงกระตุ้นสำคัญที่ทำให้เด็กเกิดความอยากที่จะพัฒนาตนเอง

สำหรับงานวิจัยครั้งนี้ แนวคิดที่ได้นำมาอ้างอิงถึงนั้นเป็นเหมือนหลักทั่วไปซึ่งเป็นสิ่งที่คุ้นเคยในชีวิตประจำวันไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารเชิงอวัจนะในด้านใดก็ตาม แต่ที่น่าสนใจคือด้วยการสื่อสารเชิงอวัจนะของเด็กคนเดียวกันนั้น ในบางกรณีจะมีกลุ่มผู้ประเมินที่ให้คะแนนต่างกันไปเป็น 2 ขั้วเท่าๆ กัน ทั้งนี้จึงเป็นสิ่งยืนยันและทำให้ตระหนักได้ว่าการศึกษาที่ผู้พูดมีบุคลิกภาพที่ดีอย่างเดียวนั้นไม่เพียงพอต่อการประสบความสำเร็จ แต่ในการพูดแต่ละครั้งผู้พูดจำเป็นต้องรู้สัจนิยามและพื้นฐานของผู้ฟังให้มากที่สุดเพื่อที่จะสามารถปรับหรือประยุกต์แนวทางในการสื่อสารให้เข้ากับผู้ฟังส่วนมากได้เพราะผู้ฟังแต่ละคนล้วนมีความแตกต่างมีความเข้าใจ และทัศนคติ ความชอบที่ต่างกันไป การแสดงความคิดเห็นของผู้ฟังในบางกรณีอาจแตกต่างกันบ้างเล็กน้อยแต่บางกรณีผู้ฟังให้ความคิดเห็นต่างกันเหมือนขากับคำ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่านอกจากการพยายามแก้ปัญหาด้านการสื่อสารเชิงอวัจนะแล้วเด็กยังต้องได้เรียนรู้เกี่ยวกับวิธีการประเมินสถานการณ์ ประเมินกลุ่มผู้ฟังควบคู่กันไปอย่างขาดมิได้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อจำกัดและข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้การสังเกต และการบันทึกวิธีทัศนสำหรับเก็บข้อมูลลักษณะการสื่อสารเชิงอวัจนะในการพูดของกลุ่มตัวอย่าง ทั้งนี้ระยะเวลาที่เด็กบางคนใช้ในการทดสอบค่อนข้างสั้น เนื่องจากมีกลุ่มตัวอย่างจำนวนมาก และเวลามีจำกัด ดังนั้นการเก็บข้อมูลจึงต้องทำในเวลาอันจำกัดเช่นเดียวกัน ซึ่งทำให้รายละเอียดที่ได้ ยังไม่ละเอียดครบถ้วน ดังนั้นหากต้องการเก็บข้อมูลให้ได้รายละเอียดมากกว่านี้ อาจจำเป็นต้องกำหนดระยะเวลาการทดสอบของเด็กให้นานขึ้น
2. กลุ่มผู้ประเมินซึ่งร่วมทำการประเมินในครั้งนี้เป็นอาสาสมัครซึ่งผู้วิจัยรับสมัครเข้ามาจึงไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญในด้านการสื่อสารเชิงอวัจนะโดยตรง ดังนั้นผลของการประเมิน และการแสดงความคิดเห็นให้ข้อสังเกตเพิ่มเติมจะเป็นไปตามความชอบส่วนบุคคล ข้อดีคือผลที่ได้จะมีความใกล้เคียงกับสถานการณ์การพูดต่อหน้าชุมชนจริงๆ ซึ่งผู้ฟังจะเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายและแตกต่างกันไป แต่ผลที่ได้สำหรับเป็นแนวทางในการศึกษาครั้งนี้ อาจยังไม่ชัดเจนและไม่เฉพาะเจาะจง และไม่มีรายละเอียดและหลักการที่ชัดเจนสำหรับการศึกษาด้านการสื่อสารเชิงอวัจนะ ทั้งนี้หากต้องมีการทดสอบและต้องการผู้ประเมินกลุ่มต่อไป ผู้ทำการวิจัยควรต้องคำนึงถึงผลจากการประเมินว่าต้องการให้มีคุณลักษณะของข้อมูลและความชัดเจนในด้านใด เพื่อที่จะสามารถกำหนดคุณสมบัติของกลุ่มผู้ประเมินได้ชัดเจนยิ่งขึ้น
3. การแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมจากกลุ่มผู้ฟัง เพื่อประกอบการประเมินซึ่งเป็นแบบปลายเปิดแบบกว้างเพื่อเพิ่มรายละเอียดเกี่ยวกับปัญหาในด้านต่างๆ ซึ่งไม่ได้มีข้อกำหนดสำหรับการแสดงความคิดเห็นหรือไม่แสดงความคิดเห็น ดังนั้นข้อมูลที่ได้ อาจยังไม่ชัดเจนและไม่สามารถแสดงถึงความคิดเห็นต่อประเด็นปัญหาในการสื่อสารเชิงอวัจนะที่ชัดเจน นอกจากนั้นสำหรับแนวทางในการพัฒนาซึ่งได้จากการสัมภาษณ์และขอความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องจำนวน 9 ท่าน ควรมีการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญท่านอื่นๆ เพิ่มเติม เพื่อให้ได้รายละเอียดที่ครอบคลุม และได้ความคิดเห็น และแนวทางพัฒนาที่หลากหลายขึ้น
4. สำหรับการวิจัยในครั้งนี้เป็นการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างเฉพาะในกรุงเทพมหานคร ซึ่งหากมีผู้สนใจที่จะศึกษาให้กว้างขึ้นเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างในจังหวัดอื่นๆหรือกระทั่งทั้งประเทศก็จะทำให้ได้มุมมองและ ได้เห็นความแตกต่างในด้านพื้นที่และปัจจัยอื่นๆ มากขึ้น นอกจากนี้การทดลองยังเป็นการเริ่มทดลองกับเด็กในระดับ ชั้นประถมศึกษาเท่านั้น ซึ่งจะ

เป็นการดี หากมีการศึกษาวิจัยต่อไปในระดับการศึกษาอื่นๆ กระทั่งในวัยทำงาน หรือหากสามารถทำการวิจัยต่อเนื่อง ติดตามผลพัฒนาการทางการสื่อสารของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อศึกษาปัจจัย และผลในระยะยาว เพื่อให้เกิดความชัดเจน และได้ข้อมูลในด้านอื่นๆ เพิ่มมากขึ้นก็จะทำให้เห็นภาพรวมที่ชัดเจน และครอบคลุมลักษณะการสื่อสารเชิงวัจนะในในทุกช่วงอายุโดยสมบูรณ์ และเป็นข้อมูลที่มีประโยชน์ยิ่งขึ้น

5. หากมีการนำผลจากการวิจัยมาสร้างเป็นหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะหรือลักษณะการสื่อสารเชิงวัจนะ อาจจะมีการนำหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมาทำการวิจัยเชิงทดลองเพื่อศึกษาว่าหลักสูตรที่ได้พัฒนาขึ้นมา นั้นมีประสิทธิภาพ และสามารถพัฒนาทักษะการสื่อสารเชิงวัจนะได้ผลมากน้อยเพียงใด เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ต่อไป

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาการสื่อสารเชิงวัจนะในการพูดต่อหน้าชุมชน โดยแบบจำลองซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาสังเคราะห์ประกอบกับความรู้ตามแนวคิด ทฤษฎีต่างๆ และสร้างขึ้นเป็นหลักขั้นตอนสำหรับเป็นแนวทางในการพัฒนาการสื่อสารเชิงวัจนะในการพูดต่อหน้าชุมชนของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี ซึ่งผู้วิจัยแบ่งลำดับขั้นสำหรับการพัฒนาออกเป็น 3 ช่วง คือ

1. ช่วงของการปูพื้นฐานที่ดีจากภายใน
ในช่วงนี้มีหลักปฏิบัติซึ่งผู้วิจัยให้ชื่อว่าหลัก “3 ส” อันได้แก่
 - สังเกต
 - เสริมความมั่นใจ
 - สร้างแรงกระตุ้น
2. ช่วงของการพัฒนาจากภายนอก
มีหลักปฏิบัติซึ่งผู้วิจัยให้ชื่อว่าหลัก “3 ป” ได้แก่
 - ปฏิบัติ
 - ปรับปรุง
 - เปลี่ยนแปลง
3. ช่วงของการประเมินผล (Feedback)

จากลำดับขั้นดังกล่าวสามารถแสดงเป็นตารางได้ดังนี้

ลำดับขั้น	วิธีการในการพัฒนาทักษะการสื่อสารเชิงอวัจนะด้านต่างๆ							
	รูปร่างหน้าตาภายนอก	การแต่งกาย	การแสดงสีหน้า	การประสานสายตา	ลักษณะท่าทาง	การเคลื่อนไหวร่างกาย	การใช้มือ	
สังเกต	หากเด็กมีปัญหา ผู้ใหญ่ต้องสังเกตและพยายามหาสาเหตุว่าลักษณะดังกล่าวนี้เกิดจากสาเหตุใดเพื่อจะแก้ไขได้ตรงตามสาเหตุของปัญหา							
เสริม	คำแนะนำ : ในกรณีต้องซักถามถึงปัญหาจากตัวเด็กเองผู้ใหญ่ต้องระมัดระวังในการถาม ผู้ถามต้องเข้าใจสภาพจิตใจเด็กและทำให้เด็กสบายใจที่จะตอบคำถาม และพูดคุย ทั้งนี้ความไว้วางใจ และทัศนคติที่เด็กมีต่อผู้ใหญ่เป็นสิ่งสำคัญต่อระดับการยอมรับและการเปิดใจซึ่งนำไปสู่ความเข้าใจในปัญหาที่แท้จริง							
ความมั่นใจ	พยายามสร้างให้เด็กมีความมั่นใจและภูมิใจในความหนึ่งเดียว(unique)และเป็นตัวของตัวเอง ไม่ต้องเปรียบเทียบกับคนอื่นเป็นบรรทัดฐาน และไม่คาดหวังให้เด็กดีเลิศจนเกินไป							
สร้างแรงกระตุ้น	คำแนะนำ : <ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้ใหญ่เองต้องเป็นตัวอย่างที่ดี และสามารถทำให้เด็กรัก ศรัทธา และไว้วางใจ 2. ให้แรงเสริมทางบวกเมื่อเด็กทำได้ดี และให้คำแนะนำอันเป็นที่ยอมรับ 3. สร้างกิจกรรมที่เข้ากับธรรมชาติของเด็ก เป็นกิจกรรมที่เด็กสนใจและสนุกกับการเรียน 4. ให้เด็กมีโอกาสพบปะและทำความรู้จักบุคคลใหม่ๆ และฝึกให้กล้าแสดงความคิดเห็นในโอกาสต่างๆ กับบุคคล หรือกลุ่มบุคคลหลายๆรูปแบบ 5. เปิดโอกาสให้เด็กได้ฝึกฝนทักษะในการสื่อสารเชิงอวัจนะอย่างสม่ำเสมอ 							
ปฏิบัติ	พิจารณาลักษณะรูปร่างหน้าตาและเครื่องแต่งกาย ควบคุมกันไป โดยใช้การแต่งกายให้ช่วยเสริมบุคลิก และสร้างความมั่นใจ + เน้นจุดเด่นให้โดดเด่น		เตรียมพร้อมทางด้านข้อมูล และเข้าใจในสิ่งที่จะพูด และส่งเสริมให้เด็กมีความรู้รอบตัวมากๆ เพื่อให้เด็กมีความมั่นใจ ซึ่งจะส่งผลให้อวัจนะภาษาที่แสดงออกมามีความมั่นใจ					
ปรับปรุง	และใช้การแต่งกายช่วยแก้ไขปัญหาด้านสรีระ		ฝึกแสดงสีหน้าให้มีลักษณะ กระตือรือร้น ดวงตาเปิด เลิกก้มเล็กน้อย มุมปากอมยิ้ม		ฝึกการประสานสายตากับคน ใกล้ชิดจนเคยชิน และนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นธรรมชาติ		ฝึกท่าทางโดย ยืนหันหลังเข้ากำแพงให้ ไหล่และหลังแนบกำแพง แขนงั่วพุง	
เปลี่ยนแปลง	คำแนะนำ : ในกรณีที่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงใดๆ ต้องระวังไม่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้ความมั่นใจของเด็กลดลง หรือสูญเสียความเป็นตัวของตัวเอง และควรแต่งกายต้องให้เหมาะกับสรีระ				ฝึกการเดิน		ไม่หลังค่อม หน้าไม่ก้ม ไม่เงย ก้าวไปข้างหน้า ตรงๆ แขนงั่วพุง ยืดอก	
							หลักการใช้มือ ไม่ใช้มือฟุ่มเฟือย ใช้มือเพื่อบ่งชี้	
feedback	ให้เด็กรู้จักประเมินการสื่อสารเชิงอวัจนะของตนเอง โดยฝึกให้... <ol style="list-style-type: none"> 1. สังเกตจากปฏิกิริยาของครอบครัว และประเมินตนเอง 2. ถามความคิดเห็น หรือความรู้สึจากคนอื่น 3. รับฟังคำวิจารณ์ คำแนะนำ : ในกรณีที่ผู้ใหญ่เป็นคนที่ต้องให้คำวิจารณ์แก่เด็ก ควรเน้นให้คำวิจารณ์ที่กระตุ้นให้เด็กมีกำลังใจ และแรงบันดาลใจที่จะพยายามพัฒนาสภาพของตน และไม่ควรให้คำวิจารณ์ที่รุนแรงหรือทำให้เด็กรู้สึกหรือท้อแท้ หรือรู้สึกว่าคุณทำผิด							

จากข้อมูลข้างต้นในลำดับขั้นของการพัฒนาการสื่อสารเชิงอวัจนะในการพูดต่อหน้า
ชุมชนของเด็กอายุ 6-12 ปี สามารถอธิบายรายละเอียดเป็นขั้นตอนตามลำดับขั้น 5 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 สังเกต

เมื่อเด็กมีปัญหา ผู้ใหญ่ต้องพยายามสังเกต และหาสาเหตุว่าลักษณะปัญหาในการสื่อสาร
ดังกล่าวเกิดจากสาเหตุใดเพื่อที่จะสามารถแก้ไขได้ตรงตามสาเหตุของปัญหา สำหรับในกรณีที่
ผู้ใหญ่ต้องซักถามถึงปัญหาจากตัวเด็กเอง ผู้ใหญ่ต้องระมัดระวังและเข้าใจสภาพจิตใจเด็ก และทำ
ให้เด็กรู้สึกสบายใจที่จะตอบคำถาม ทั้งนี้ความไว้วางใจและทัศนคติที่เด็กมีต่อผู้ใหญ่เป็นสิ่งสำคัญ
ต่อระดับการยอมรับและการเปิดใจซึ่งนำไปสู่ความเข้าใจในปัญหาที่แท้จริง

ขั้นที่ 2 เสริมความมั่นใจและสร้างแรงกระตุ้น

ผู้ใหญ่ต้องพยายามสร้างให้เด็กมีความมั่นใจและภูมิใจในความเป็นหนึ่งเดียว (Unique)
และเป็นตัวของตัวเอง ไม่ต้องเปรียบเทียบ แข่งขัน หรือยึดคนอื่นเป็นบรรทัดฐาน และไม่คาดหวัง
ให้เด็กดีเลิศจนเกินไป โดยที่

- 1.) ผู้ใหญ่ต้องเป็นตัวอย่างที่ดี และสามารถทำให้เด็กศรัทธาและไว้วางใจ
- 2.) ให้แรงเสริมทางบวกเมื่อเด็กทำได้ดี และให้คำแนะนำอันเป็นที่ยอมรับ
- 3.) สร้างกิจกรรมที่เข้ากับธรรมชาติของเด็กเป็นกิจกรรมที่เด็กสนใจและสนุกกับการเรียน
- 4.) ให้เด็กมีโอกาสพบปะและทำความรู้จักบุคคลใหม่ๆ และฝึกให้เด็กกล้าแสดงความคิดเห็น
ในโอกาสต่างๆ กับบุคคลและกลุ่มบุคคลหลายๆ รูปแบบ
- 5.) เปิดโอกาสให้เด็กได้ฝึกฝนทักษะในการสื่อสารเชิงอวัจนะอย่างสม่ำเสมอ

ขั้นที่ 3 เตรียมความพร้อม

เตรียมความพร้อมทางด้านข้อมูลและทำความเข้าใจในเรื่องที่พูด และส่งเสริมให้เด็กมี
ความรู้รอบตัวมากๆ เพื่อให้เด็กมีความมั่นใจ ซึ่งจะส่งผลให้อวัจนะภาษาที่แสดงออกมามีความ
มั่นใจ

ขั้นที่ 4 ปฏิบัติ

รูปร่างหน้าตาและการแต่งกาย

ให้พิจารณาควบคู่กันไป โดยใช้กาแต่งกายช่วยเสริมบุคลิกและสร้างความมั่นใจ เน้นจุดเด่นให้โดดเด่น และใช้การแต่งกายช่วยแก้ไขปัญหาด้านสรีระ แต่ควรระวังในกรณีที่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงใด ต้องระวังไม่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมาทำให้ความมั่นใจของเด็กลดลง หรือสูญเสียความเป็นตัวของตัวเอง และการแต่งกายต้องให้เหมาะสมกับสรีระและช่วยเสริมให้มีความมั่นใจมากขึ้น

การแสดงสีหน้า

ฝึกแสดงสีหน้าให้มีลักษณะกระตือรือร้น ได้แก่การมีดวงตาที่เปิดหรือเบิกกว้าง เล็กน้อย เล็กน้อย และมุมปากอมยิ้มเล็กน้อย

การประสานสายตา

ฝึกประสานสายตาโดยเริ่มจากการฝึกสบตาขณะพูดคุยกับคนในครอบครัว กับเพื่อนๆ และครูที่โรงเรียนตลอดจนผู้คนที่พบปะในชีวิตประจำวัน จนเคยชินและนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นธรรมชาติ

ลักษณะท่าทาง

ฝึกท่าทางที่สง่างามโดยการยืนหันหลังเข้ากำแพงให้ไหล่และหลังแนบกับกำแพง เข้มวพุง

การเคลื่อนไหวร่างกาย

สำหรับการเดินนั้นต้องฝึกเดินหน้าตรง ไม่ก้ม ไม่เงย ไม่หลังค่อม ก้าวไปข้างหน้าตรงๆ ประทับกับเขม่วพุง และยึดอก

การใช้มือประกอบการพูด

ฝึกการวางมือและใช้มือที่เหมาะสม โดยไม่ใช้มือฟุ่มเฟือย ใช้มือเพื่เน้นคำและความหมาย ในกรณีที่ไมใช้มือให้ปล่อยมือตามสบายข้างลำตัว หรือเก็บมือไว้ที่หน้าอก

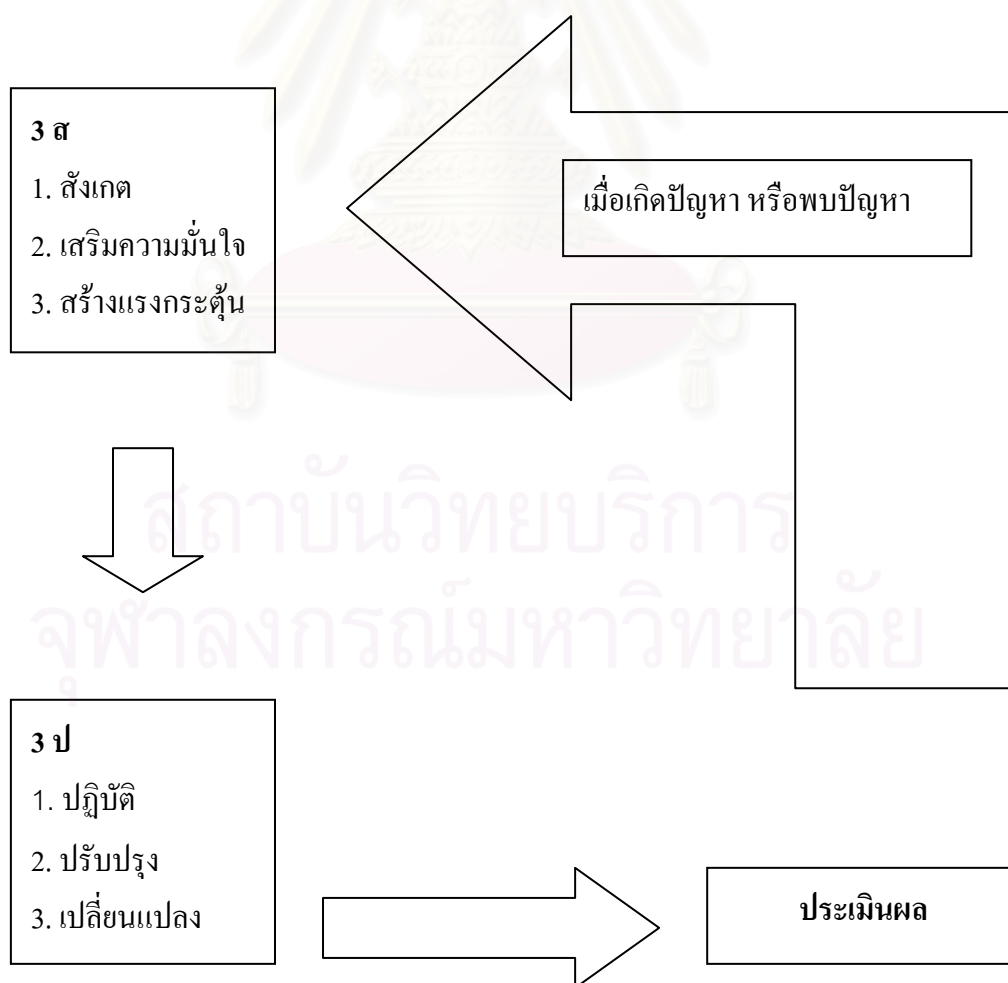
ขั้นที่ 5 การให้ Feedback

หลังจากที่เด็กได้ฝึกและปฏิบัติ หรือแสดงออกแล้วนั้น ต้องให้เด็กประเมินการสื่อสารเชิงอวัจนะของตนเอง โดยฝึกให้ เด็กทำสิ่งต่อไปนี้

1. สังเกตจากปฏิกริยาของคนรอบข้าง และประเมินตนเอง
2. ถามความคิดเห็น หรือความรู้สึกจากคนอื่น
3. รับฟังคำวิจารณ์

โดยในกรณีที่ผู้ใหญ่เป็นผู้ให้คำวิจารณ์แก่เด็ก ควรเน้นให้คำวิจารณ์เชิงบวกที่ช่วยกระตุ้นให้เด็กมีกำลังใจ และสร้างแรงบันดาลใจให้เด็กพยายามพัฒนาศักยภาพของตน ที่สำคัญไม่ควรให้คำวิจารณ์ที่รุนแรงหรือทำให้เด็กรู้สึกท้อแท้หรือรู้สึกว่าคุณทำผิด

จากหลักที่กล่าวมาผู้วิจัยนำมาสร้างเป็นแบบจำลองสำหรับพัฒนาการสื่อสารเชิงอวัจนะในการพูดต่อหน้าชุมชนของเด็กอายุ 6-12 ปีดังนี้

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าแบบจำลองสำหรับพัฒนาการสื่อสารเชิงอวัจนะของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี นี้จะสามารถนำไปใช้ หรือประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการสื่อสารเชิงอวัจนะได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยินดีอย่างยิ่งหากมีผู้สนใจสามารถนำแบบจำลองนี้ไปพัฒนาให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาศักยภาพของเด็กไทยตลอดจนบุคคลที่ต้องการพัฒนาความสามารถด้านการสื่อสารเชิงอวัจนะ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กิตติกานต์ อิศระ. อ่านท่าทางให้รู้ใจพูดอย่างไรให้เข้าที่. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น, 2536.
- คุณทลีย์ ไททวนิชย์. หลักการพูด. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, 2545.
- คำธร จ่างทอง. สุขภาพจิตและการพัฒนาตน. นครศรีธรรมราช: สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช, 2541.
- ฉันทนิช อัสวนนท์. การพัฒนาศิลปะการพูด. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ, 2546.
- ณจิต ติปานวงศ์. อิทธิพลของอวัจนภาษาของนักร้องแกรมมี่เอ็นเตอร์เทนเมนต์ต่อเยาวชน.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- ณภัทร เทพพรธนะ. ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ดอกหญ้า, 2541.
- ถิรนนท์ อนวัชศิริวงศ์. พฤติกรรมการสื่อสารทางการศึกษา. เอกสารชุดวิชา หน่วยที่ 11
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช สาขาวิชานิเทศศาสตร์
- นิพนธ์ ศศิธร. หลักการพูดต่อชุมชน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2521.
- นิพนธ์ ทิพย์ศรีนิมิต. หลักการพูด. ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2542.
- ปรมะ สตะเวทิน. หลักนิเทศศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2538.
- ประยูรศรี สุยะสุนานนท์. จิตวิทยาพัฒนาการ. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาจิตวิทยาเนาะแนว
คณะวิชาครุศาสตร์ วิทยาลัยจันทระเกษม, 2521.
- ปรียา หิรัญประดิษฐ์. ปัญหาการสอนทักษะพูดในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขามัธยมศึกษา ภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520.
- พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุษย์. จิตวิทยาพัฒนาการ. กรุงเทพมหานคร: แผนกวิชาจิตวิทยา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521.
- เพ็ญจันทร์ สุนทรอาจารย์. ความสามารถในการพูดของเด็กก่อนวัยเรียน. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต สาขาประถมศึกษา ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.
- มาณวิกา ตันติสุกฤต. ศิลปการพูดในที่ชุมชน. ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2541.
- ยุพา สุภากุล. การสื่อความ. โครงการตำราคณะมนุษยศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ม.ป.ป.

- รัชณี ศุภจันทร์รัตน์. ทักษะการติดต่อสื่อสาร. ภาควิชาการบริหารการศึกษาพยาบาลและบริการ
พยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. โรงพิมพ์อัลลายด์เพรส,
2531.
- วสันต์ พงศ์สุประดิษฐ์. พลังพูด พลังเพิ่ม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ บิ๊ก แแบงก์, 2545.
- วัชรารักษ์ สนองคุณ . ความสามารถในการใช้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ภาควิชา
มัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.
- วิรัช ลภีรัตนกุล. วาทนิเทศและวาทศิลป์ หลักทฤษฎีและวิธีปฏิบัติยุคสหัฐวรรษใหม่. กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.
- สมิต ศัชฌุกร. การพูดต่อชุมชน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สายธาร, 2547.
- สมจิต ชิวปรีชา. วาทวิทยา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- สมชาติ กิจยรรยง. เทคนิคการถ่ายทอดอย่างมีประสิทธิภาพ. กรุงเทพมหานคร: อินฟอร์มีเดียบุ๊กส์,
2546.
- สวนิต ชมาภัย ธีรพันธ์ อนวัชศิริวงศ์. หลักการพูดขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: เอลโล่การพิมพ์, 2538.
- สุชา จันทน์เอม. จิตวิทยาเด็ก. กรุงเทพฯ: บริษัทโรงพิมพ์ ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, 2543.
- สุโท เจริญสุข. จิตวิทยาพัฒนาการเด็กและวัยรุ่น. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ โอเดียนสโตร์, 2520.
- สุมิตร คุณานุกร. ภาษาท่าทาง. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แสงรุ่งการพิมพ์, 2524.
- สุเมธ แสงนันทนวล. พูดอย่างไรให้สัมฤทธิ์ผล. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ บิ๊ก แแบงก์, 2545.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: บริษัทด้านสุทธาการพิมพ์ จำกัด, 2544.
- อัญชลี อภัยปรปักษ์. การศึกษาพฤติกรรมการใช้ภาษาและท่าทางประกอบการพูดภาษาไทยของ
นักศึกษาสายวิชาคหกรรมศาสตร์ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 สถาบัน
เทคโนโลยีราชมงคล วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย
ภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.
- อรวรรณ ปิลันธน์โอวาท. การสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2537.
- อวยพร พานิชย์ และคณะ. อวัจนภาษาในนวนิยายรอบทศวรรษ 2516-2525. คณะนิเทศศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526.
- อุไร สุมาริธรรม. จิตวิทยาการแนะแนวเด็กวัยรุ่น. คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช,
2545.

ภาษาอังกฤษ

Harris, Thomas E. Applied Organizational Communication Perceptive, Principle, and Pragmatics. Lawrence Ealbaum Associates, Publishers , 1993.

Munn, Harry E. Communication in nursing. London: Aspen System, 1980.

Rogers, Everett M. , and Shoemaker , F . Floyd Communication of Innovation. , 1971.

Rush, Michael , and Athoff, Phillip. Introduction to Political Sociology. Great Britain : Western Printing Serviced Press , 1971.

Schramm , Wilbur. Mass Media and National Development. California : Stanford University Press, 1964.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

โครงการพัฒนาบุคลิกภาพการพูดสำหรับเด็กไทยวัย 6-12 ปี
แบบประเมินการพูดของเด็ก

รอบที่ วันที่ ชื่อผู้ประเมิน

ชื่อผู้พูด เรื่องที่พูด ลำดับที่

เกณฑ์ในการประเมิน	ควรปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก	ข้อสังเกตเฉพาะ
1. ลักษณะรูปร่างหน้าตาภายนอกดึงดูดความสนใจของผู้ฟังได้					
2. ลักษณะการแต่งกายมีความเหมาะสม ถูกกาลเทศะ สะอาดเรียบร้อย เหมาะสมกับวัย					
3. การแสดงออกทางสีหน้ามีชีวิตชีวา เป็นธรรมชาติ สมวัย					
4. ประสานสายตากับผู้ฟังได้เป็นอย่างดี					
5. ลักษณะท่าทางในการแสดงออกดูมั่นใจ สง่างาม น่าดู					
6. ลักษณะการเคลื่อนไหวร่างกายเป็นธรรมชาติ เหมาะสมกับบุคลิก					
7. ลักษณะการใช้มือประกอบการพูดทำได้เหมาะสม มีความหมาย ไม่มากไม่น้อยเกินไป					

ภาคผนวก ข

โครงการพัฒนาบุคลิกภาพการพูดสำหรับเด็กไทยวัย 6-12 ปี

แบบสอบถามสำหรับเด็กที่เข้าร่วมโครงการ

(ก่อนทดสอบการพูด)

1. ชื่อ ชื่อเล่น
2. เพศ ชาย หญิง
3. อายุ 6ปี 7ปี 8ปี 9ปี 10ปี 11ปี 12ปี
4. ระดับชั้น ป.1 ป.2 ป.3 ป.4 ป.5 ป.6
5. โรงเรียน
6. น้องเคยพูดหน้าชั้นเรียนที่โรงเรียน หรือไม่
 ไม่เคย เคย
7. ถ้าน้องเคยพูดหน้าชั้นเรียนที่โรงเรียน น้องได้พูดหน้าชั้นเรียนบ่อยแค่ไหน
 อย่างน้อยเดือนละ 1-2 ครั้ง
 อย่างน้อยเดือนละ 1-2 ครั้ง
 อย่างน้อยสัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง
 ทุกวัน
8. น้องเคยพูดต่อหน้าคนมากๆที่อื่นนอกจากที่โรงเรียนหรือไม่
 ไม่เคย เคย ระบุสถานที่.....
9. น้องมีความรู้สึกอย่างไรในการพูดต่อหน้าคนมากๆ
 ไม่ชอบ ชอบเล็กน้อย เฉยๆ ชอบ ชอบมาก
10. ถ้าน้องไม่ชอบการพูดต่อหน้าคนมากๆ เพราะ
.....
11. ถ้าน้องชอบการพูดต่อหน้าคนมากๆ เพราะ
.....

12. เวลานั้นพูดต่อหน้าคนมากๆ หรือพูดหน้าชั้นเรียน น้องมีความรู้สึกอย่างไร
- ตื่นเต้น
 - กลัว
 - มั่นใจ
 - สนุก
 - มีความสุข
 - อื่นๆ
13. น้องอยากมาทำกิจกรรมในวันนี้หรือไม่
- ไม่อยากมาแต่คุณพ่อคุณแม่บังคับให้มา
 - เฉยๆ แต่คุณคุณพ่อคุณแม่พามา
 - อยากมา เพราะ อยากมาทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนใหม่ๆ
 - อยากมาทำกิจกรรมจะได้พูดเก่งๆ
 - อื่นๆ
14. น้องตื่นเต้นที่จะได้พูดในวันนี้หรือไม่
- ตื่นเต้นมาก
 - ตื่นเต้นนิดหน่อย
 - ไม่ตื่นเต้นเลย
15. น้องคิดว่ามีความพร้อมในการพูดวันนี้มากแค่ไหน
- พร้อมมาก
 - ไม่ค่อยพร้อม

โครงการพัฒนาบุคลิกภาพการพูดสำหรับเด็กไทยวัย 6-12 ปี

แบบสอบถามสำหรับเด็กที่เข้าร่วมโครงการ

(หลังทดสอบการพูด)

1. ชื่อ ชื่อเล่น
2. นื่องรู้สึกอย่างไรกับการพูดต่อหน้าพี่ๆที่มาฟังในวันนี้

☐ ไม่ชอบ	☐ ชอบเล็กน้อย	☐ ชอบมาก	☐ ชอบมากที่สุด
☐ ไม่ตื่นเต้น	☐ ตื่นเต้นเล็กน้อย	☐ ตื่นเต้นมาก	☐ ตื่นเต้นมากที่สุด
☐ ไม่สนุก	☐ สนุกเล็กน้อย	☐ สนุกมาก	☐ สนุกมากที่สุด
☐ อื่นๆ			
3. นื่องคิดว่าตนเองพูดได้ดีหรือไม่

☐ ไม่ดีเลย	☐ ดีน้อย	☐ ดีปานกลาง	☐ ดีมาก	☐ ดีมากที่สุด
--------------------------------	------------------------------	---------------------------------	-----------------------------	-----------------------------------
4. สิ่งที่นื่องรู้สึกทำได้ดีในการพูดวันนี้คือ
.....
.....
5. สิ่งที่นื่องรู้สึกทำได้ไม่ดีในการพูดวันนี้คือ
6. นื่องรู้สึกอย่างไรต่อการพูดต่อหน้าคนหลายๆ

☐ ชอบ	เพราะ
☐ ไม่ชอบ	เพราะ
7. นื่องอยากฝึกพูดให้เก่งขึ้นหรือไม่

☐ อยาก
☐ ไม่อยาก
8. นื่องอยากร่วมกิจกรรมโครงการพัฒนาบุคลิกภาพการพูดกับเพื่อนๆหรือไม่

☐ อยากทำ	เพราะ
☐ ไม่อยากทำ	เพราะ

9. นื่องทราบหรือไม่ว่า บุคลิกภาพการพูด หมายความว่าอะไร

○ ทราบ

○ ไม่ทราบ

10. ถ้านื่องทราบ ลองเขียนอธิบายความหมายของ บุคลิกภาพการพูด ให้เข้าใจ

.....
.....

11. ถ้านื่องไม่ทราบ นื่องคิดว่า บุคลิกภาพการพูด หมายความว่าอย่างไร

.....
.....

12. นื่องลองนึกภาพของบุคคลที่มี บุคลิกภาพการพูดที่ดี ว่ามีลักษณะอย่างไร

.....
.....

13. นื่องอยากให้มีกิจกรรมเพิ่มเติมอะไรบ้างในการจัดโครงการครั้งต่อไป

.....
.....

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่กรุณาให้สัมภาษณ์ข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหา รวมถึงแนวทางการพัฒนาและแก้ไขการสื่อสารเชิงวิจนะในการพูดต่อหน้าชุมชนของเด็กวัยประถมในงานวิจัยนี้

ศาสตราจารย์แพทย์หญิงนงพงา ลิมสุวรรณ

อาจารย์ผู้สอน ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตเวชโรงพยาบาลรามารับดี

ผศ. จารุณี หงษ์จากรู

อาจารย์ผู้สอน วิชาการเคลื่อนไหวในการแสดง
ภาควิชาศิลปการละคร คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อ. ชาญกิตติ ฌ ระนอง

กรรมการผู้จัดการ Models' Academy By Star is Born
สถาบันการเดินแบบ และความงามมาตรฐานสากล

อ. ปิ่นศิริ ศิริปิ่น

ผู้อำนวยการ และอาจารย์ผู้สอน โรงเรียนดนตรีและลีลาศิรีปิ่น

คุณประภัสสร เทียมประเสริฐ

อาจารย์ผู้สอน สถาบันสอนขับร้อง ดนตรี และลีลา

อ. สุกัญญา ทรัพย์ประเสริฐ

อาจารย์ผู้สอน วิชานาฏศิลป์
โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยฝ่ายประถม

คุณโสภิตสุดา อธิเมธีรินทร์

พิธีกรรายการสะเก็ดดาว(ช่อง 9) นักแสดง Costume designer & Stylist

คุณธรรมจักร พรหมพ่าย

ผู้ออกแบบทำเต็นท์ นาฏศิลป์ปิ่นอิสระ

คุณชวงค์ งามจบเวทกุ

ผู้กำกับการแสดง และผู้สร้างสรรค์อิสระ

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวอมลิน ศิริสวัสดิ์ เกิดวันที่ 10 พฤศจิกายน พ.ศ. 2522 สำเร็จการศึกษา
ระดับปริญญาตรีศิลปบัณฑิต สาขาการออกแบบ คณะจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ รุ่นที่ 15
ในปีการศึกษา 2543 และได้เข้าศึกษาต่อในหลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยา
ภาควิชาวิทยาและสื่อสารการแสดง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รุ่นที่ 6 เมื่อปีการศึกษา 2546 และ
สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2547

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย